

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

**ЕКОСИСТЕМА
УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ
ГАРМОНІЗАЦІЯ РЕДАКЦІЙНИХ ПРАКТИК
ІЗ МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ**

Монографія

У ТРЬОХ ЧАСТИНАХ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОСИСТЕМА
УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ
ГАРМОНІЗАЦІЯ РЕДАКЦІЙНИХ ПРАКТИК
ІЗ МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Монографія

ЧАСТИНА 1
ВИКЛИКИ ДЛЯ АВТОРА
В НАУКОВО-ВИДАВНИЧІЙ ЕКОСИСТЕМІ

*Підготовлено у межах наукового проєкту № 24ДФ013-02
"Теоретичні засади гармонізації редакційних практик
українських наукових видань із міжнародними стандартами
для конкурентоспроможної інтеграції України
до європейського простору відкритої науки",
який виконується колективом учених
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(договір № 192/0192 від 01.08.24 за грантової підтримки НФДУ)*

УДК 070.4:050:[004.738.5:655.411](477:4)

E45

Автори:

Олександр Бедюх, Юлія Гартман, Ольга Дунаєвська, Марина Женченко,
Ірина Ізарова, Марія Наумова, Ганна Харламова

Рецензенти:

заступниця головного редактора видання "Advanced Education",
канд. пед. наук, доц. Ю. В. Баклаженко
(Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського);

відповідальний редактор міжнародного наукового журналу "Ekonomika",
д-р екон. наук, проф. А. В. Ставицький
(Вільнюський університет,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

E45 Екосистема українських наукових видань : гармонізація практик із міжнародними стандартами : монографія. У 3-х ч. Ч. 1. Виклики для автора в науково-видавничій системі / О. Бедюх, Ю. Гартман, О. Дунаєвська, М. Женченко, І. Ізарова, М. Наумова, Г. Харламова. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2024. – 183 с.

ISBN 978-966-933-299-8 (загальний)

ISBN 978-966-933-300-1 (частина 1)

Подано моніторинговий аналіз європейських практик якісного оцінювання роботи науковців. Розглянуто ключові аспекти сучасної академічної публікаційної діяльності та українських наукових видань: доступність високорейтингових журналів, європейські практики оцінювання науковців, витрати на публікації у виданнях відкритого доступу та мотивацію науковців до якісних публікацій.

Запропоновано рекомендації з редакційної політики, публікаційної етики та організації редакційного процесу в системі OJS на підтримку українських закладів вищої освіти, державних органів у розробці внутрішніх рамок оцінювання, формуванні політик, що відображають сучасні світові тенденції.

Для науковців, редакторів і всіх, хто прагне вдосконалити публікаційну діяльність і наукову комунікацію.

УДК 070.4:050:[004.738.5:655.411](477:4)

ISBN 978-966-933-299-8 (загальний)

ISBN 978-966-933-300-1 (частина 1)

© Бедюх О., Гартман Ю., Дунаєвська О.,

Женченко М., Ізарова І., Наумова М., Харламова Г., 2024

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,

ВПЦ "Київський університет", 2024

ПЕРЕДМОВА

Науково-видавнича екосистема є складною синергетичною системою, яка передбачає активну взаємодію основних гравців на полі видання наукової літератури: авторів, редакторів, рецензентів, редакцій наукових журналів, видавців наукової літератури, читачів.

Першу частину монографії присвячено розгляду різних аспектів роботи автора-науковця як основного комунікатора у науково-інформаційному дискурсі.

У першому розділі зосереджено увагу на ефективності комунікації у підсистемі "автор – редакція журналу", проведено контент-аналіз доступності журналів з високим імпакт-фактором. "Доступність" у нашому контенті – чіткість і зрозумілість вимог до подання рукописів і критеріїв оцінювання їх якості.

У другому розділі докладно проаналізовано загальносвітові та європейські ініціативи, університетські програми із запровадження системних змін в оцінюванні роботи науковців, зокрема, Лейденський маніфест 2015 року, Сан-Франциська декларація з оцінювання досліджень 2012 року, Гонконгські принципи 2019 року, Матриця оцінювання кар'єри у сфері відкритої науки 2017 року, Коаліція з просування оцінювання досліджень 2022 року тощо та запропоновано узагальнені за результатами моніторингового аналізу європейських практик критерії оцінювання роботи науковців.

Третій розділ присвячено важливій темі визначення витрат авторів на публікацію у виданнях відкритого доступу. Описано різні бізнес-моделі видання наукових журналів у відкритому доступі, моделі оплати наукових статей; представлено описову статистику розміру публікаційних внесків в українських

наукових виданнях категорії А; розглянуто способи фінансової підтримки дослідників для оплати статей тощо.

У *четвертому розділі* на основі аналізу описаних у наукових працях і нормативних документах практик моральної і матеріальної мотивації науковців до підготовки якісних досліджень та їх публікацій у високореєтингових журналах визначено основні тенденції та моделі морального й матеріального стимулювання публікаційної активності у зарубіжних та українських університетах.

Важливе практичне значення для авторів і редакцій наукових журналів мають методичні матеріали (додатки 1–2).

Додаток 1 охоплює модельні тексти редакційної політики та публікаційної етики, що підготовлені командою Координаційного центру (КЦ) з видання серії наукових періодичних видань "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка". Мета підготовки текстів – формування спільної редакційної політики, забезпечення єдиних підходів до видавання Вісників університету, контролю за дотриманням вимог, що встановлені чинним законодавством, національними та міжнародними стандартами, нормативними документами університету, відповідно до Положення про випуск серії наукових періодичних видань "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка". Тексти цілковито відображають редакційну політику та публікаційну етику, згідно зі всіма формальними вимогами наукометричних баз DOAJ, Scopus, WoS, і можуть бути використані редакціями наукових журналів як зразок під час розроблення власної редакційної політики та публікаційної етики.

Додаток 2 містить методичні рекомендації щодо роботи автора з редакційно-видавничою системою Open Journal Systems (OJS).

Розділ 1

КОМУНІКАЦІЯ "ЖУРНАЛ – АВТОР": КОНТЕНТ-АНАЛІЗ ДОСТУПНОСТІ ЖУРНАЛІВ ІЗ ВИСОКИМ ІМПАКТ-ФАКТОРОМ

Міжнародна слава національної науки є результатом безлічі факторів, серед яких – кількість національних журналів із високоефективною індексацією (високим імпаکت-фактором) у Scopus/Web of Science.

Scopus є однією з найбільших реферативних і цитованих баз даних, що охоплюють широкий спектр дисциплін. Web of Science розроблено Clarivate Analytics як розширений індекс цитування наукової літератури.

Журнали також оцінюють за квантилями, які формують відповідно до їх імпакт-фактора та інших показників для надання дослідникам інформації про поточний стан журналу. Статус журналу можна зарахувати до Quartile (Q), починаючи від Quartile 1 (Q1) як найбільш впливових – до журналів з Quartile 4 (Q4) як найменш впливових у своїй сфері. Кожен Quartile охоплює 25 % всіх журналів, що індексовані базою даних. Найбільшу перевагу серед вчених, які прагнуть поширити свої дослідження серед широкої публіки, мають журнали з Q1 і Q2, що здобули оцінку як такі, що належать до категорії з високим рівнем якості та впливу.

За даними Open Science in Ukraine (OSU) [3] (станом на 31.07.24), у списку перебувають 183 українські журнали, які індексуються в Scopus або WOS. Згідно з відкритою науковою базою даних [3], що датована 2024 роком, у Scopus і WOS наявні 28 вітчизняних журналів категорій Q1 і Q2, серед них:

- ♦ 14 українських журналів тільки з Q1 у Scopus або WOS (26 % всіх індексованих у Scopus або WOS);

- ♦ 10 українських журналів тільки з Q2 у Scopus або WOS (18 % від усіх індексованих у Scopus або WOS);

- ♦ 5 українських журналів з Q1 і/або Q2 у Scopus і WOS (9 % від усіх індексованих у Scopus або WOS).

Перелічені видання є кращими авторитетними журналами й, таким чином, становлять найкращу опцію для потенційних авторів. Виникає питання: чи достатньо доступні ці журнали для найбільш перспективних авторів, аби вони мали змогу представити свої дослідження та опублікувати їх у майбутньому.

При виборі журналу потенційні автори наукових робіт починають спілкування з журналом через ознайомлення з інструкціями для авторів. Журнали пропонують авторам рекомендації, зразки та інструкції для подання статті. Подібне спілкування є непрямим типом комунікації, оскільки відбувається між потенційним автором і редактором гіпотетичного журналу через тексти настановних принципів (інструкцій), які й підлягають контент-аналізу.

Контент-аналіз передбачає формування корпусу ілюстративного матеріалу: добірки текстів, що розміщені на сайті журналу (табл. 1) у розділах "Подання", "Рекомендації для авторів" тощо з огляду на наявність або відсутність у них таких елементів, як критерії оцінювання якості, політика та процедура розгляду, зразки оформлення тощо. Ці елементи описано міжнародними товариствами редакторів як такі, що сприяють політиці прозорості журналу. З огляду на це контент-аналіз з високим імпаکت-фактором (впливових) журналів з Q1, Q2 має на меті встановлення наявності та змістових елементів подання, зокрема критеріїв оцінювання, застосованих політик. Проведення такого аналізу спрямоване на визначення відповідності журналу критеріям прозорості та доступності для авторів, що є міжнародно визначеними як основні орієнтири впливових видань.

Таблиця 1

Перелік вітчизняних журналів із високим імпаکت-фактором

Український журнал фізичної оптики	http://www.ifo.lviv.ua/journal/
Bank and Bank Systems	https://www.businessperspectives.org/journals/banks-and-bank-systems
Східноєвропейський історичний вісник	http://eehb.dspu.edu.ua
East European Journal of Psycholinguistics	https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl
Економічний часопис-XXI	https://ea21journal.world
Історія науки і техніки	https://hst-journal.com/index.php/hst
Інноваційний маркетинг	https://www.businessperspectives.org/journals/innovative-marketing
Інсайт: психологічні виміри суспільства	https://insight.journal.kspu.edu/index.php/insight/
Страхові ринки та компанії	https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/insurance-markets-and-companies
Investment Management and Financial Innovations	https://www.businessperspectives.org/journals/investment-management-and-financial-innovations
Управління знаннями та результативністю	https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/knowledge-and-performance-management-2
Києво-Могилянський гуманітарний журнал	http://kmhj.ukma.edu.ua
Філософія і космологія	http://ispcjournal.org
Problems and Perspectives in Managements	https://www.businessperspectives.org/journals/problems-and-perspectives-in-management
Public and Municipal Finance	https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/public-and-municipal-finance

Закінчення табл. 1

Mining of Mineral Deposits	http://mining.in.ua/index.html
Науковий вісник Ужгородського університету. Серія "Фізика"	https://physics.uz.ua/en
Access to Justice in Eastern Europe	https://ajee-journal.com
Антропологічні виміри філософських досліджень	http://ampr.diit.edu.ua
Agricultural and Resource Economics	https://are-journal.com/are
Успіхи фізики металів	https://ufm.imp.kiev.ua/en/index.html
Теорія та методика фізичного виховання	https://tmfv.com.ua/journal
Lex Portus	https://lexportus.net.ua
Психолінгвістика	https://psycholing-journal.com/index.php/journal
Український історичний журнал	http://uhj.history.org.ua/uk
Powder Metallurgy and Metal Ceramics	https://link.springer.com/journal/11106
Радіоелектронні і Комп'ютерні Системи	http://nti.khai.edu/ojs/index.php/reks/index
Наука та інновації	https://scinn-eng.org.ua/ojs/index.php/ni

Джерело: складено автором за [7].

Чи знайомі автори як зацікавлені сторони видавничого процесу з вимогами, які від них потребують?

Для відповіді на це питання було проведено опитування [6], на яке відгукнулося 60 учасників із досвідом авторства. Спрямування опитування – моніторинг досвіду авторів щодо їхнього спілкування з журналами, які індексовані в Scopus і Web of Science (Q1, Q2), тобто журналів з високим імпаکت-фактором. Опитування виявило, що:

- ◆ усі респонденти мали досвід роботи подання своїх матеріалів до цих журналів протягом останніх п'яти років;
- ◆ найпоширеніші причини відмови від публікації:
 - невідповідність обсягу (35 % респондентів);
 - проблеми з методами та методологією (23 %);
- ◆ більшість респондентів були цілком задоволені спілкуванням з журналом; 30 % – не були задоволені якістю спілкування;
- ◆ 30 % респондентів повідомили про причини відхилення своїх робіт – вони відрізнялися цілковито або частково від викладених журналом вимог до подання.

Респонденти висловили бажання отримати перелік інформації з чітким описом вимог журналу до впливу/оригінальності, якості тексту, методології, підбору літератури, процесу аналізу подання, публікаційного процесу та опцій майбутньої публікації.

Результати опитування вказують на наявність певних труднощів, що виникають на етапі донесення вимог до сфери видання, оригінальності, впливу, методології тощо. Крім того, спосіб спілкування, зокрема мовний фактор, структурні труднощі або інші елементи керівних принципів для подання з'являються не у всіх журналах, що впливає на чіткість і прозорість для авторів у контексті розуміння їх значення. Отже, можна дійти такого висновку: автори як зацікавлені сторони видавничого процесу не завжди цілковито розуміють вимоги, які від них потребує видання.

Таким чином, створення видавничої екосистеми є вкрай актуальним завданням, оскільки важливо, щоб і видання, і

потенційні автори були обізнані з потребами та вимогами один одного. Успіх журналів, перш за все, значною мірою залежить від провідних досліджень, які вони публікують. З іншого боку, потенційні автори потребують чітко викладених вимог, які журнали ставлять для успішного подання. Отже, аналіз повідомлень журналів про їх запит на оригінальність, якість та область досліджень – сфери, які забезпечать їх доступність, є своєчасним. Оскільки всі ці компоненти надходять у вигляді текстів керівних принципів для подання, запропоновано контроль змісту цих текстів за допомогою проведення контент-аналізу.

1.1. Доступність журналу

Доступність журналу – це його здатність чітко оприлюднювати свою політику для потенційних авторів, що сприятиме подальшій публікації. Успішна публікація рукопису залежить від багатьох факторів, серед яких – його оцінювання. Нещодавнє дослідження Кейт Чатфілд (редактор журналу "Research ethics") за підтримки Жоао Монтейро (головний редактор "Nature Medicine") профінансовано Європейським Союзом та оприлюднено в лютому 2024 року під назвою "Керівні засади для справедливого та швидкого оцінювання представлених рукописів під час кризи". Дослідження пропонує як основну пропозицію для журналів – максимальну прозорість і, таким чином, доступність для авторів. Пропозиції вказують на необхідність перетворення оцінювання на справедливий процес за допомогою встановлення прозорих критеріїв, які перелічені таким чином [1, р. 7]:

- ♦ критерії оцінювання подань мають бути зазначені в керівних засадах журналу для подання;
- ♦ опис редакційного процесу прийняття рішень рекомендовано включити до методичних рекомендацій журналу;
- ♦ автори мають бути поінформовані про можливі причини відхилення їхнього рукопису із покликанням на критерії оцінювання, які викладені у вказівках для подання.

Отже, наявність критеріїв для подання є передумовою політики справедливого ставлення журналу та прозорості його діяльності щодо неупередженого оцінювання поданих матеріалів. Крім того, автори можуть отримати чітке розуміння того, на що є запит, що саме високо цінує журнал, а отже можуть уникнути рішень про відхилення статті з огляду на актуальність, якість або етику та цілісність.

У ході аналізу 28 вітчизняних журналів категорій Q1 і Q2 з платформи OSU [7] встановлено, що всі аналізовані видання оприлюднюють вказівки для авторів, вимоги до подання та критерії оцінювання. Серед видань Q1 – 50 % і видань Q2 – 30 % описують процес прийняття рішень щодо подання (табл. 2).

Таблиця 2

Наявність і зміст указівок для авторів

Указівки щодо подання (ВП)		Процес прийняття рішення		Критерії оцінювання подання	
Наявні	100 % журналів Q1	Описано у ВП	50 % журналів Q1	Зазначено у ВП	100 % журналів Q1
	100 % журналів Q2		30 % журналів Q2		100 % журналів Q2
Відсутні	0 % журналів Q1	Не описано у ВП	50 % журналів Q1	Не зазначено у ВП	0 % журналів Q1
	0 % журналів Q2		70 % журналів Q2		0 % журналів Q2
		Не описано/ описано частково	20 % журналів Q1 30 % журналів Q2	Не зазначено у ВП	0 % журналів Q1 0 % журналів Q2

Джерело: складено автором за [7].

1.2. Основні елементи критеріїв оцінювання подання

Комітет з етики наукових публікацій (COPE) окреслює необхідність прозорості, усебічного інформування дослідників щодо публікаційної етики, редакційної політики й надання чітких інструкцій щодо очікувань від авторських рукописів [4; 5].

Для задоволення попиту на прозорість журналам рекомендовано розкривати критерії оцінювання подання для потенційних авторів [1].

Оцінювання подання є життєво важливим і вирішальним моментом у визначенні статусу рукопису. Це складний процес, що вимагає залучення набору індикаторів задля відповідності зі сторони автора [2] і критеріїв оцінювання подання – зі сторони журналу (COPE, EASE). Останні функціонують як порогові критерії, що охоплюють: актуальність, якість, етику та добросовісність. Кожен із критеріїв надалі розпадається на кілька ознак, які необхідно оцінити.

Критерій актуальності охоплює:

- ♦ оцінювання тематичного напрямку (чи підпадає рукопис під межі напрямку та цілі журналу);
- ♦ перевірку наявності актуальних пріоритетів (чи відповідає рукопис поточним пріоритетам журналу);
- ♦ розуміння новизни/оригінальності (чи є внесок рукопису новаторським для сфери науки, в якій його представлено);
- ♦ оцінювання якісного контексту [1].

Чіткі пояснення тематичного напрямку і цілей журналу дозволяють менеджерам журналу разом із потенційними авторами швидко освоїти фактор релевантності статті, що вже опублікована або запропонована для публікації, і надає можливості перспективним авторам представити відповідні рукописи [3]. Орієнтовані на порядок денний пріоритети та новизна дослідження залучають потенційних читачів, збільшують обсяг цитування та сприяють популярності журналу. Послідовний контекст, що заснований на сучасних базах даних, забезпечує якість досліджень.

Критерій якості включає оцінювання:

- ♦ дотримання стандартів письма (відповідний академічний стиль і необхідне форматування);
- ♦ якості аналізу (його глибина та аргументація);
- ♦ узгодженості методології (чи відповідають методи збирання даних цілям дослідження);
- ♦ заявлених цілей (наскільки чітко сформульовано питання/мета/гіпотеза/дослідження).

Зазначення журналом у своїх вимогах до подання поняття якості дає можливість потенційному автору зрозуміти, що належить до категорії "низької/недостатньої якості", дозволяє проводити оцінювання якості чітко та прозоро. Потенційний автор може оцінити ризик отримання зворотного зв'язку з "недостатньою якістю" дослідження, що може бути підставою для відхилення. Під час підготовки до подання автор отримує додаткову можливість для ознайомлення з контрольним списком, що містить рекомендації з академічного стилю письма, аналізу та аргументації, актуальної та доречної методології й чітко викладених цілей. До того ж навантаження на керівників журналу зменшується, оскільки автори попереджені про стандарт якості, відтак відсоток "низької якості" подань може бути зменшено.

Критерій етики та добросовісності включає:

- ♦ наявність доказів схвалення етики (якщо необхідно);
- ♦ дотримання дослідницької етики (де це доречно);
- ♦ повідомлення про конфлікт інтересів (чи розкрито інформацію про фінансування дослідження та пов'язані з ним питання);
- ♦ правильну поведінку дослідника, в якій відсутні докази неправомірних дій (підробка даних, фальсифікація, плагіат, маніпулювання цитуванням або надмірне самоцитування); підозрілих шаблонів подання (подання третьою стороною тощо); негативний результат перевірки на наявність створених ШІ фрагментів тексту.

1.3. Наявність критеріїв оцінювання та їх презентація

Рекомендації для авторів у журналах, що аналізуються, поділяють на кілька розділів:

- ◆ повідомлення журналу про критерії оцінювання;
- ◆ комунікаційні інструменти журналу: рекомендації, шаблони, інструкції;
- ◆ повідомлення журналу про процес прийняття редакційних рішень.

Кожен із розділів видання презентують по-різному (табл. 3).

Таблиця 3

Презентація розділів видання

Критерій актуальності	зазначено у 80 % журналів Q1 і 78 % – Q2
	не зазначено у 0 % журналів Q1 та Q2
	Частково зазначено 20 % журналів Q1 та 22 % – Q2
Критерій якості	пояснено в 100 % журналах Q1 та Q2
	не пояснено в 0 % журналів Q1 та Q2
	частково пояснено в 0 % журналів Q1 та Q2
Критерій етики та добросовісності	пояснено у 100 % журналів Q1 та Q2
	не пояснено у 0 % журналів Q1 та Q2
	частково пояснено 0 % журналів Q1 та Q2
Редакційний процес <i>розкрито</i> у вказівках для авторів: 50 % журналів Q1 30 % журналів Q2	Редакційний процес <i>не розкрито</i> у вказівках для авторів: 50 % журналів Q1 70 % журналів Q2

Джерело: складено автором за [7].

Для більшої доступності та розуміння авторами процесу застосування критеріїв оцінювання можна рекомендувати таблицю швидкої перевірки інструментарію для процесу прийняття рішень (табл. 4).

Таблиця 4

**Швидка перевірка інструментарію
для процесу прийняття рішень**

Актуальність	Чи відповідає рукопис тематиці та цілям журналу?
	Чи відповідає рукопис актуальним пріоритетам журналу?
	Яку новизну привносить дослідження до певної галузі науки?
	Чи відповідає якість контексту сучасній базі даних?
Якість	Чи дотримано норми та формат академічного стилю?
	Чи характеризується представлений аналіз глибиною?
	Наскільки чітко сформульовано питання мети/гіпотези/дослідження?
Етика та добросовісність	Чи є підозра порушення дослідницької етики?
	Чи відомо авторам про TRUST Code (ситуація, за якої дослідження виконують у співпраці – працюють автори з країн із високим і низьким рівнем доходу в одній команді)?
	Чи вказано інформацію щодо конфлікту інтересів?
	Чи є підозра в наданні фінансування на дослідження?
	Чи є ознаки неправомірних дій?
	Чи виявлено проблеми авторства?
	Чи подано автором оригінал статті?
	Чи є докази того, що подання є повторним або таким, що дублює інший матеріал, який було опубліковано раніше?
	Чи є докази наявності у статті фрагментів тексту, що згенерований ШІ? Чи зроблено автором офіційну заяву про невикористання ШІ в дослідженні?

Джерело: складено автором

Таблицю можна використовувати у процесі оцінювання автором свого подання, разом із тим, її застосування робить елементи опосередкованої комунікації "журнал – автор" більш прозорим, отже, доступнішим для авторів.

Задля поглиблення розуміння автором вимог до рукопису можна використовувати перелік ознайомчих джерел, що безпосередньо стосуються міжнародних критеріїв подання:

- ♦ Проблеми відповідності дослідження ніші видання [8].
- ♦ Етичні проблеми в представленому рукопису [9].

- ◆ Авторам, які працюють в умовах міжнародної співпраці [10].
- ◆ Щодо питань конфлікту інтересів [11].
- ◆ Щодо питань авторства [12].
- ◆ Щодо маніпуляцій з авторством третіх осіб [13].
- ◆ Щодо повторного використання та дублювання [14].

ВИСНОВКИ

Комунікація "журнал – автор" виникає на етапі ознайомлення потенційного автора з виданням – його специфікою, умовами публікування й триває до оприлюднення або відхилення роботи (якщо автор не оскаржує рішення редакції). Така комунікація є опосередкованою, оскільки потенційний автор спілкується з редактором видання через матеріали, що оприлюднені на сайті видань, та її якість відіграє важливу роль у залученні перспективних досліджень. Такий різновид комунікації не завжди є ефективним, оскільки серед проблем, з якими зіштовхуються автори, що подають роботи до видання з високим імпаکت-фактором, є такі, що пов'язані з поясненням вимог до сфери, у якій спеціалізується видання, оригінальності роботи, її впливу, методології тощо. Отже, необхідно встановити наявність цих елементів і вимог до них на сайтах видань. Крім того, встановлено, що наявність таких елементів належить до вагомих показників видань з високим імпаکت-фактором: видання мають відповідати критеріям прозорості та доступності для потенційного автора.

Якість подання також залежить від оприлюднення вимог до подання та їх змісту, зокрема, опису критеріїв і процедури оцінювання подання та прийняття рішення редакцією. Контент-аналіз видань із високим імпаکت-фактором показав, що всі аналізовані видання оприлюднюють вимоги до подання у вказівках для авторів; їх наповнення в основному, містить вимоги до якості. Встановлено, що не всі видання пояснюють авторам процес прийняття рішень та

оцінювання авторського подання, тому розроблено таблицю для швидкої перевірки власного подання разом із низкою покликань на інформативні матеріали, що пояснюють шляхи розв'язання можливих проблем, які найчастіше виникають у процесі подання та публікації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Chatfield K. (2024) Guidance for fair and fast desk assessment of submitted manuscripts during times of crisis, a report for PREPARED, p. 7. URL: <https://euu9c8nookz.exactdn.com/wp-content/uploads/2024/02/Guidance-for-fair-and-fast-desk-assessment.pdf>
2. EASE Quick-Check Table for Submission. URL: <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/quick-check-table-for-submissions>; https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf (укр. версія перекладу Ірини Ізарової).
3. Open Access Journal Toolkit. URL: <https://www.oajournals-toolkit.org>
4. COPE on Publication Ethics. URL: https://publicationethics.org/files/u2/Best_Practice.pdf
5. COPE Best Practice Guidelines for Journal Editors. URL: https://publicationethics.org/files/u2/Best_Practice.pdf
6. Теоретичні засади гармонізації редакційних практик українських наукових видань із міжнародними стандартами для конкурентоспроможної інтеграції України до європейського простору відкритої науки: опитування. URL: https://docs.google.com/forms/d/12XE_5eCerTShwTlMN6bVfdpFOsd5bUHilY1OOfsGIw/edit#responses
7. Українські наукові журнали у Scopus та Web of Science. URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>
8. COPE Council. COPE Flow charts and infographics. URL: <https://publicationethics.org/guidance/Flowcharts>
9. Committee on Publication Ethics. URL: <https://publicationethics.org/sites/default/files/ethical-problem-in-submitted-manuscript-cope-flowchart.pdf>
10. TRUST Code: A global code of conduct for equitable research partnerships TRUST Code: A global code of conduct for equitable research partnerships. URL: <https://www.globalcodeofconduct.org/>

11. Undisclosed Conflicts of Interests. URL: <https://publicationethics.org/resources/flowcharts/undisclosed-conflict-interest-submitted-manuscript>

12. COPE "How to spot authorship Problems". URL: <https://publicationethics.org/resources/flowcharts/how-spot-authorship-problems>

13. COPE guidance on Systematic Manipulation of the Publication Process. URL: <https://publicationethics.org/sites/default/files/publication-process-manipulation-cope-flowchart.pdf>

14. Redundant (Duplicate) Publication in a Submitted Manuscript. URL: <https://publicationethics.org/sites/default/files/duplicate-publication-submitted-manuscript-cope-flowchart.pdf>.

Розділ 2

МОНІТОРИНГОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК ЯКІСНОГО ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВЦІВ

2.1. Передумови

Якість наукових досліджень має бути оцінена не за популярністю чи фінансовим успіхом, а за значний внесок до розвитку науки, який важко виміряти, що не завжди сприяє кар'єрному зростанню автора. Як діяти за такої ситуації?

Протягом тривалого часу ідея публікації у високореєтингових виданнях допомагала зацікавленим органам оцінювати роботу науковця та стимулювати його до подальшої діяльності. Водночас це призвело до розвитку культури "опублікуй або зникни" (*publish or perish*), у межах якої сформувався образ науковця, що накопичує кількісні показники публікацій, імпаکت-факторів та інших рейтингів, які часто не відображають реальну цінність його роботи для науки. У науковій спільноті вже давно точиться дискусія про необхідність переходу від кількісних підходів оцінювання роботи дослідників до якісних показників.

Загалом негативно оцінюючи недбале ставлення до наукових досліджень та імітацію наукових результатів, а також усвідомлюючи негативні наслідки впровадження системи оцінювання, що заснована на кількісних показниках наукової роботи, досліджено останні спроби європейських університетів та організацій з формування нових підходів до оцінювання роботи науковців на основі якісних показників, таких як інноваційність, вплив на суспільство, міждисциплінарність досліджень, сприяння міждисциплінарній і міжнародній

співпраці, довготривалий вплив досліджень, відкритість науки, а також роль у наставництві та викладанні.

Послідовно досліджено нові підходи до оцінювання роботи науковців у різних площинах:

1) загальносвітові та європейські ініціативи;

2) університетські програми;

3) українські реалії та висновки, в яких підсумовано рекомендації із вдосконалення порядку оцінювання роботи науковців в Україні.

Дослідження використовує комбінацію емпіричних, аналітичних і порівняльних методів для вивчення сучасних підходів до оцінювання роботи дослідників у Європі з акцентом на якісні індикатори, які є альтернативою традиційним кількісним метрикам.

Емпіричний метод використано для збирання та аналізу відповідних даних із різних джерел, включаючи наукові публікації, звіти та політики, що пов'язані з оцінюванням досліджень. Розглянуто ключові ініціативи, такі як Лейденський маніфест, Сан-Франциська декларація з оцінювання досліджень (DORA), Гонконгські Принципи, Матриця оцінювання кар'єри у відкритій науці (OS-CAM), Коаліція з просування оцінювання досліджень (CoARA).

Також досліджено вимоги Європейського дослідницького простору (ERA) задля визначення його ролі у формуванні нових критеріїв оцінювання досліджень. Цей метод дозволив зібрати свідчення про сучасні практики оцінювання та тенденції у провідних європейських університетах та установах.

Аналітичний метод використано для порівняння сильних і слабких сторін виявлених практик оцінювання. Це включало критичний аналіз принципів і керівних засад, що запропоновані згаданими ініціативами, зокрема акцентування на якісних метриках, відкритій науці та інклюзивності. Метод сприяв розумінню потенційних переваг і викликів переходу від традиційних кількісних метрик до більш якісних підходів.

Порівняльний метод застосовано для вивчення відмінностей між практиками оцінювання досліджень, що реалізовані

в різних європейських установах. Цей підхід допоміг виділити рівні впровадження та адаптації нових якісних метрик у різних установах, дозволив оцінити ефективність різноманітних підходів з погляду сприяння значущим і справедливим процесам оцінювання. Особливу увагу приділено ідентифікації практик, які можуть бути адаптовані до українського академічного контексту.

На основі результатів емпіричного, аналітичного та порівняльного аналізу сформульовано рекомендації для запровадження найкращих практик за якісного оцінювання наукової діяльності в Україні. Рекомендації спрямовано на підтримку українських закладів вищої освіти у розробці внутрішніх підходів до оцінювання та допомогу державним органам у формуванні політик, що відображають сучасні тенденції в оцінюванні наукових досліджень.

Основною проблемою є вибір найбільш прийнятних методів оцінювання, які відповідають специфічному впливу та контексту. Дослідники зазначають, що, незважаючи на зусилля з визначення найкращих підходів до якісного оцінювання, існує певна ієрархія методологій оцінювання, яка залежить від конкретних критеріїв і характеристик дослідження, що підлягає оцінюванню. На вершині ієрархії перебувають контрольовані випробування у випадковий метод, за ними йдуть квазіексперименти, змішані методи та якісні підходи. У цій ієрархії закладено припущення про те, що кількісні показники є важливішими за якісні. Хоча ієрархія може бути справедливою в певних контекстах, зокрема, коли можна ізолювати та визначити причину ефекту (напр., інтервенція на основі дослідження), оцінювання впливу в деяких сферах є складнішим, ніж в інших. [31]. Перелік критеріїв впливовості добре узгоджується з нормами більш прикладних дисциплін, де дослідники можуть бути зацікавлені витратити час і зусилля для досягнення вимірюваних результатів. Однак свідчення вказують на те, що вчені, які опікуються мистецтвом, гуманітарними та соціальними науками, робота яких може не мати негайних практичних застосувань, висловлюють

занепокоєння щодо очікувань про визначення впливу досліджень у кількісний спосіб. Вони вважають, що академічній свободі загрожує тенденція оцінювання, зокрема й кількісного визначення впливу досліджень [32, 33].

Сучасні практики оцінювання в наукових дослідженнях значною мірою акцентують увагу на кількісних метриках, які пов'язані з журналами (JIF – імпаکت-фактор журналу, кількість публікацій, цитувань, h-індекс та Оцінювання впливу статті (AIS – Article Influence Score). Додатковими є цільові показники доходу від грантів; витрати (фінансування досліджень або розмір дослідницьких команд); кількість зареєстрованих патентів; метрики соціальних медіа або альтметрики (кількість поширень чи завантажень на соціальних платформах). У сукупності ці метрики значною мірою формують репутацію установ, дослідницьких груп, окремих осіб, а також впливають на дослідницькі програми, кар'єрні шляхи та розподіл ресурсів. Ці методи оцінювання сприяли підвищенню амбіцій: поліпшенню якості досліджень, мінімізації витрат і помилок, різноманітності та включенню, підвищенню значення досліджень як глобального суспільного блага та розвитку більш відкритої, залученої науки. Однак без значущих реформ цілісність, різноманіття та загальна цінність досліджень перебувають під загрозою [31].

Видавничий сектор має значний вплив на наукову комунікацію, причому метрики, що пов'язані з журналами, часто визначають поведінку, яка надає перевагу публікаціям у престижних комерційних журналах. Акцент на репутації журналу, а не на науковій якості підживлює комерційний ринок, де якість публікації дорівнюють до статусу журналу. Відкритий доступ, що часто вимагає високих авторських внесків (APCs), може створювати фінансовий тягар, особливо для дослідників із регіонів з обмеженими ресурсами, що створює певні бар'єри. Залежність від комерційних видавництв, що зростає, підкріплює потребу в альтернативних неприбуткових рішеннях. Крім того, оскільки університети надають перевагу бібліометричним показникам, таким як імпакт-фактор та обсяг

грантів, то інші важливі внески, зокрема, викладання, недооцінюють. Ця система ще більше сприяє "ефекту Матвія" (*Matthew effect*), за якого вже відомі дослідники продовжують отримувати переваги над менш успішними колегами [34].

Оцінювання досліджень має визнати та винагородити повний спектр внесків і діяльності в дослідженнях, заохочуючи найкращі практики, відтворюваність і доброчесність. Украй важливо, щоб методи оцінювання відображали різноманітність результатів і впливів досліджень, адаптуючи їх до специфічних потреб і характеристик кожної наукової дисципліни [35]. Є чітка та нагальна потреба переосмислення оцінювання результатів досліджень, установ і науковців. Акцент має зміститися на підтримку доброчесності в науці, сприяння різноманіттю та інклюзії, а також максимізацію глобальної суспільної цінності науки. Це вимагає збалансованих систем оцінювання, які інтегрують як кількісні, так і якісні показники, надаючи переваги різноманітності результатам і видам діяльності в дослідженнях.

Зміни необхідні на всіх рівнях – від глобального до інституційного, а всі зацікавлені сторони – грантодавці, університети, уряди та дослідники – мають працювати разом як партнери у цій трансформації [31].

2.2. Загальносвітові та європейські ініціативи

Переважна роль кількісних показників наукової діяльності останнім часом змінилася, поступаючись місцем альтернативним поглядам на якість наукової роботи. Серед найбільш важливих ініціатив запровадження системних змін до оцінювання роботи науковців варто назвати такі.

Лейденський маніфест щодо дослідницьких метрик (Leiden Manifesto) 2015 року. У ньому наголошено на відповідальному використанні метрик, закликаючи до якісних підходів, прозорості та відповідальності при оцінюванні дослід-

жень. Підтримано застосування кількох індикаторів і контекстуалізацію кількісних даних.

Лейденський маніфест опубліковано як реакцію на поширене використання метрик у системі наукового оцінювання. Документ містить 10 принципів, які спрямовано на відповідальне застосування наукометричних показників. Серед основних принципів – поєднання кількісних даних із якісною експертизою; контекстуалізація метрик, відповідно до сфери дослідження; прозорість у застосуванні метрик для оцінювання наукових результатів. Лейденський маніфест закликає до глибокого переосмислення та відповідального підходу до оцінювання наукової діяльності [1].

Сан-Франциська декларація щодо оцінювання наукових досліджень (DORA – The San Francisco Declaration on Research Assessment) 2012 року. DORA відмовляється від залежності від імпаکت-факторів журналів і просуває ширше оцінювання дослідницьких результатів, включаючи дані, програмне забезпечення та інші нетрадиційні наукові продукти.

DORA відіграє важливу роль у формуванні нових підходів до оцінювання роботи науковців. Ця ініціатива закликає відмовитися від традиційного застосування кількісних метрик, зокрема, імпаکت-фактора як основного показника якості досліджень. Натомість DORA рекомендує зосередитися на оцінюванні досліджень за їхнім змістом, інноваційністю та впливом на суспільство. DORA також підкреслює важливість відкритої науки, сприяння міжнародній співпраці та підтримки кар'єрного розвитку науковців через менторство та викладання. Сьогодні DORA підписана більш ніж 23 тис. підписантами зі 161 країни світу [2].

Інструменти для вдосконалення оцінювання наукових досліджень (TARA – Tools to Advance Research Assessment), ініційовано DORA, спрямовано на створення практичних інструментів для покращення оцінювання наукових досліджень. Основна мета проекту – розробка цифрових рішень, які дозволять інституціям ефективніше оцінювати наукові результати, зважаючи на широкий спектр критеріїв, а не

лише на традиційні метрики, зокрема, імпакт-фактор. TARA підтримує впровадження більш відповідального та прозорого оцінювання, що визнає різноманітні форми наукового внеску, а також сприятиме більш цілісному розумінню впливу наукових досліджень [3]. Загалом проєкт сприяє розвитку відкритої науки, допомагаючи інституціям втілювати принципи DORA в практику.

На зустрічі DORA було обговорено підходи до вдосконалення наукового оцінювання на прикладі Латинської Америки, включаючи збільшення прозорості та забезпечення ширшого визнання різноманітних наукових досягнень. Зустріч підкреслила важливість контекстуалізованих показників оцінювання наукової діяльності, що відповідають регіональним потребам і реаліям [4], що має важливе значення і для українських реалій.

Стратегічний план DORA розраховано на 2023–2025 роки й охоплює три основні напрямки:

1. *Глобальний вплив* – розширення застосування принципів DORA у різних країнах та установах.

2. *Розвиток потенціалу* – надання ресурсів і підтримки для впровадження справедливих практик оцінювання.

3. *Залучення спільноти* – створення мережі для обміну найкращими практиками та інноваціями в оцінюванні досліджень.

План спрямовано на просування відповідального оцінювання наукових досліджень. Основна мета плану – зміна акцентів із кількісних метрик на більш якісні та контекстні оцінювання досліджень: "Наша стратегічна мета на 2023–2025 роки – розвивати досягнуті здобутки та розширювати охоплення й вплив принципів DORA на глобальному рівні" [5].

Гонконгські принципи (The Hong Kong Principles) 2019 року розроблено на Шостій Всесвітній конференції з наукової доброчесності. Вони спрямовані на підтримку наукової доброчесності, винагородження практик відкритої науки та відповідального ведення наукової діяльності. Принципи закликають оцінювати науковців за їх внесок до відкритості досліджень, етичні стандарти та якість роботи, а не лише за кількість публікацій; акцентують увагу на науковій доброчесності.

Вони закликають оцінювати добросовісність і прозорість наукових процесів: "Ми наголошуємо на необхідності відзначати дослідників за відповідальні дослідницькі практики, включаючи відкритий і прозорий обмін даними, методами та результатами" [6]. Сформульовано п'ять принципів:

- ♦ відповідальне оцінювання дослідницьких практик;
- ♦ цінність повної звітності;
- ♦ винагорода за практику відкритої науки;
- ♦ визнання широкого спектра дослідницької діяльності;
- ♦ визнання важливих інших завдань, таких як рецензування та наставництво.

Розробниками Принципів стали міжнародні дослідники, яких підтримано 25 науковими установами та багатьма науковцями світу [6].

Як приклад інноваційного підходу до якісного оцінювання роботи науковця, слід навести **Матрицю оцінювання кар'єри у відкритій науці (OS-CAM – Open Science Career Assessment Matrix)** 2017 року. Вона розроблена Європейською Комісією та спрямована на просування більш комплексного й справедливого оцінювання кар'єри науковців. Матриця (табл. 5) підкреслює необхідність оцінювання широкого спектра наукових результатів і діяльності, виходячи за межі традиційних публікацій. Вона включає практики відкритої науки, суспільний вплив, співпрацю, а також визнання різноманітних внесків науковців, таких як обмін даними, менторство та поширення знань [7].

Коаліція з просування оцінювання наукових досліджень (CoARA – Coalition for Advancing Research Assessment) – ініціатива 2022 року, що спрямована на реформування процесів оцінювання наукових досліджень в Європі та за її межами. CoARA підтримує принципи інклюзивності, прозорості та різноманіття в оцінюванні досліджень. Ініціатива виступає за визнання широкого спектра наукових результатів і діяльності, виходячи за рамки традиційних метрик, таких як імпакт-фактор; акцентує увагу на відкритій науці та суспільному впливі досліджень [8].

Таблиця 5

Матриця оцінювання кар'єри у відкритій науці (OS-SAM)

Діяльність у сфері відкритої науки	Можливі критерії оцінювання
Наукові результати	Наукова діяльність
	Розширення меж відкритої науки як теми для дослідження
	Публікації
	Публікації в журналах відкритого доступу. Самоархівування в репозиторіях відкритого доступу
Наукові результати	Набори даних і результати досліджень
	Використання принципів використання даних FAIR. Упровадження стандартів якості в управлінні відкритими даними та наборами відкритих даних. Використання відкритих даних інших дослідників.
	Відкриті джерела
	Використання програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом та інших відкритих інструментів. Розробка нового програмного забезпечення та інструментів, які відкрито для інших користувачів
Процес дослідження	Фінансування
	Забезпечення фінансування діяльності у сфері відкритої науки
	Взаємодія із зацікавленими сторонами/наука для суспільства
	Активне залучення суспільства та наукових користувачів до дослідницького процесу. Обмін попередніми результатами досліджень із зацікавленими сторонами через відкриті платформи (ArXiv, Figshare тощо). Залучення зацікавлених сторін до процесів рецензування
Процес дослідження	Співпраця та міждисциплінарність
	Розширення участі в дослідженнях через відкриті спільні проекти. Залучення до командної науки через різноманітні міждисциплінарні команди
	Наукова доброчесність
	Обізнаність з етичними та правовими питаннями, що пов'язані з обміном даними, конфіденційністю, атрибуцією та впливом на довірливість від діяльності у сфері відкритої науки. Повне визнання внеску інших до дослідницьких проектів, включаючи авторів, співавторів, громадян, постачальників відкритих даних
	Увага до ризиків, що пов'язані з відкритою наукою

Закінчення табл. 5

Робота та лідерство	Лідерство	Розробка бачення та стратегії щодо інтегрування практики відкритої науки до звичайної практики проведення досліджень. Політика та практика у відкритій науці. Приклад для наслідування у практиці відкритої науки
Науковий вплив	Академічна репутація Рецензування Мережі (нетворкінг) Комунікація та поширення ІВ (патенти, ліцензії) Вплив на суспільство Обмін знаннями	Розробка міжнародного або національного профілю для діяльності у сфері відкритої науки. Участь як редактора або радника журналів чи органів з відкритої науки Сприяння відкритим процесам рецензування. Вивчення або оцінювання відкритих досліджень Участь у національних і міжнародних мережах, що пов'язані з відкритою наукою Участь у заходах із залучення громадськості. Обмін результатами досліджень через неакадемічні канали поширення. Переклад досліджень для суспільного розуміння Обізнаність з правових та етичних питань, що пов'язані з інтелектуальною власністю. Передавання інтелектуальної власності в економіку в цілому Докази використання досліджень соціальними групами. Визнання з боку соціальних груп або за соціальну діяльність Участь у відкритих інноваціях із партнерами за межами академічних кіл
Викладання та наставництво	Викладання Менторінг Наставництво (наукове керівництво)	Навчання інших дослідників принципам і методам відкритої науки. Розробка навчальних планів і програм з методів відкритої науки, включаючи управління даними з відкритої науки. Підвищення обізнаності та розуміння відкритої науки на бакалаврських і магістерських програмах Наставництво та заохочення інших у розвитку їхніх можливостей відкритої науки
Професійний досвід	Безперервний професійний розвиток Управління проектами Особисті якості	Підтримка дослідників на ранніх стадіях у прийнятті підходу відкритої науки Інвестування у власній професійній розвиток для розбудови потенціалу відкритої науки Успішна реалізація проєктів з відкритої науки за участі різноманітних дослідницьких груп Демонстрація особистісних якостей для залучення суспільства та досліджень користувачів за допомогою відкритої науки. Демонстрація гнучкості та наполегливості у реагуванні на виклики проведення відкритої науки

Складено авторами за: [36]

CoARA сьогодні налічує понад 400 учасників, які представляють різні наукові установи, університети та організації з усього світу. Її основне завдання – сприяння реформі оцінювання наукових досліджень для забезпечення більш справедливого, прозорого та різноманітного підходу до оцінювання результатів досліджень і зосереджено на визнанні широкого спектра наукових результатів і впровадженні принципів відкритої науки та суспільного впливу.

Основний акцент робиться на якісних аспектах, включаючи внесок до відкритої науки, інноваційність, міждисциплінарну співпрацю, суспільний вплив досліджень і наукову добросовісність. Оцінювання має бути прозорим, інклюзивним і таким, що орієнтоване на результати, які сприяють розвитку науки й суспільства.

CoARA пропонує низку принципів, метою яких є зміщення фокусу на якісні підходи до оцінювання роботи науковців. Основні серед них:

1. *Етика та наукова добросовісність* – пріоритетність етики та добросовісності в дослідженнях. Оцінювання має включати перевірку відповідності найвищим стандартам етики та методологічної строгості.

2. *Свобода та автономія* – забезпечення свободи наукових досліджень та автономії наукових організацій за збереження незалежності оцінювання та прозорості даних.

3. *Якість і вплив* – фокусування на якості досліджень, оригінальності ідей, прозорості процесів та їх впливу на суспільство й науку. Визнання важливості відкритої науки та міждисциплінарної співпраці.

4. *Різнманітність та інклюзивність* – визнання різноманітності наукових ролей, кар'єрних шляхів, результатів досліджень, а також гендерної рівності та інклюзивності в наукових командах.

Ці принципи спрямовано на формування більш збалансованої та справедливої системи оцінювання наукової діяльності, яка враховує різноманітність наукових внесків і ролей.

Європейська дослідницька рада (ERC – European Research Council) 2024 року запровадила нові підходи до оцінювання наукових пропозицій на отримання грантів. Основний акцент зроблено на потенційний науковий вплив досліджень, ретельне оцінювання наукових досягнень заявника та підвищену увагу до якості методології дослідження. ERC також підкреслює важливість різноманіття та інклюзії у процесі оцінювання, заохочуючи до участі ширше коло наукових дисциплін і тем досліджень, що сприятиме розвитку інноваційних і ризикованих проєктів [9].

У цілому можна констатувати посилення тенденцій на загальноєвропейському рівні до розширення критеріїв оцінювання роботи науковців, зокрема, урахування якості досліджень, наукового впливу, різноманіття методологій і тем, а також важливості інклюзії та міждисциплінарності.

2.3. Оцінювання дослідницької діяльності в університетах

Асоціація європейських університетів (EUA – European University Association) в своїй діяльності приділяє достатньо уваги оцінюванню роботи науковців [10; 11], зокрема, переходу до практик відкритої науки, які спрямовані на більшу відкритість і доступність наукових публікацій і даних. Цей перехід вплинув на оцінювання університетами якості досліджень і загальний рівень академічної роботи.

EUA наголошує, що традиційні підходи до оцінювання досліджень, які значною мірою спираються на такі метрики, як кількість публікацій та імпаکت-фактори журналів, усе більше підлягають перегляду. Наголос зміщується на більш цілісні підходи, які враховують ширший спектр наукових результатів, включаючи відкриті дані, відтворюваність результатів і внесок до суспільного впливу. Перехід до відкритої науки вимагає від дослідників не лише продукування якісних публікацій, а й забезпечення доступності, прозорості й повторного використання їхніх робіт, що відповідає ширшим євро-

пейським ініціативам, таким як План S (ініціатива, що спрямована на консолідування зусиль з переходу до публікаційних моделей, які надають повний відкритий доступ до результатів наукових досліджень) і рамкова програма "Horizon Europe".

Крім того, EUA підкреслює необхідність спільних зусиль університетів, урядів і фінансових установ для встановлення критеріїв оцінювання, які винагороджують відкриті практики, етичну наукову діяльність і міждисциплінарні підходи. Це узгодження є важливим для створення середовища, в якому академічну роботу оцінюють не лише за кількісними метриками, але й за внеском до розвитку знань і суспільного блага. Ці зусилля відображено у поточних обговореннях і звітах, що опубліковані EUA, які прагнуть надати дорожню карту для інтеграції відкритої науки в практики оцінювання наукових досліджень в європейських університетах.

Норвезьку матрицю оцінювання кар'єри (NOR-CAM – Norwegian Career Assessment Matrix) розроблено норвезькими університетами для оцінювання науковців [12]. Її спрямовано на визнання та винагородження різноманітних аспектів академічної кар'єри, включаючи дослідження, викладання, керівництво та співпрацю з громадськістю. NOR-CAM пропонує оцінювати науковців за різними критеріями, зокрема, якістю досліджень, впливом на суспільство та міждисциплінарність, що сприяє більш збалансованому та всебічному підходу до оцінювання наукових внесків.

NOR-CAM ураховує різні аспекти академічної кар'єри, включаючи освіту, інновації та співпрацю, поряд із традиційними науковими результатами. Зокрема, ця система оцінювання також приділяє увагу суспільному впливу та міждисциплінарним зусиллям, забезпечуючи більш збалансований і всеосяжний підхід до оцінювання академічного успіху.

Університетський коледж Лондона (UCL) розробив **Академічну кар'єрну структуру (Academic Career Framework)** та процеси підвищення для підтримання різноманітних аспектів академічної кар'єри [13]. Структуру спрямовано на забезпечення прозорого та всебічного підходу до оцінювання та

просування науковців. Вона включає критерії, що враховують не тільки наукові дослідження, але й викладання, лідерство, вплив на суспільство та інші академічні досягнення. Це сприяє справедливому та рівноправному просуванню в академічній сфері.

UCL надає чіткі критерії для кар'єрного зростання, зважаючи не лише на наукові дослідження, але й на викладання, обмін знаннями та лідерство. Зокрема, університет визнає важливість публічного залучення та міждисциплінарної роботи, що дозволяє працівникам просуватися кар'єрними сходинками, спираючись на ширший спектр досягнень, а не лише на кількість публікацій. Це сприяє справедливому та гнучкому розвитку кар'єри.

Університет Гента запровадив **Політику кар'єрного зростання та оцінювання професорсько-викладацького складу (Career and evaluation policy for Professorial staff policy)**, яка враховує не лише кількість публікацій, але й широкий спектр інших академічних і професійних досягнень [14], що включає викладання, лідерство, управління дослідженнями, інновації, а також внесок до суспільства та міждисциплінарні ініціативи. Оцінювання роботи професорсько-викладацького складу ґрунтується на балансі між обов'язками та ролями, що дозволяє всебічно оцінити їхній вплив як в університеті, так і за його межами.

У Нідерландах оцінювання роботи науковців зазнало значних змін завдяки ініціативі, яку запроваджено 2019 року, – **Визнання та винагороди (Recognition and Rewards)** [15]. Цей підхід спрямовано на переосмислення традиційних критеріїв оцінювання, що базувалися переважно на кількості публікацій та отриманих грантів. Натомість нова система визнає важливість різних аспектів наукової діяльності, включаючи викладання, лідерство, вплив на суспільство, відкриту науку та міждисциплінарну співпрацю. Мета ініціативи – створення більш збалансованої та стимулюючої академічної кар'єри, яка враховує різноманітність внесків науковців.

Маастрихтський університет у 2020 році запровадив **Інноваційний підхід до оцінювання роботи науковців** [16]. Ініціативу спрямовано на переосмислення традиційних підходів до оцінювання науковців з метою більш справедливого визнання їхніх внесків до науки. Нова система визнає різноманітність ролей і внесків науковців, зосереджуючись не лише на дослідженнях, але й на викладанні, впливі на суспільство, лідерстві та командній роботі. Підхід спрямовано на забезпечення балансу між академічною діяльністю, підтримку міждисциплінарних проєктів і сприяння відкритій науці. Це допомагає створити більш всеосяжну та стимулюючу академічну кар'єру [17].

Утрехтський університет 2021 року приєднався до Національної програми **Визнання та винагороди**, запровадивши нову концепцію, яку спрямовано на зміну підходів до оцінювання науковців [18]. Основну увагу приділено не лише дослідницькій діяльності, але й викладанню, лідерству, впливу на суспільство та відкритій науці. Університет прагне визнати та підтримати різноманітні внески науковців, забезпечуючи більш інклюзивний і збалансований підхід до кар'єрного зростання. Ініціатива підкреслює важливість міждисциплінарної співпраці та забезпечення якісної освіти.

Оцінювання науковців найчастіше нерозривно пов'язано з оцінюванням наукових установ, з якими вони поєднані афіліацією, тому й результати наукової діяльності таких дослідників якісно віддзеркалюється як на подальшому оцінюванні наукової установи, так і на кар'єрному зростанні найкращих дослідників.

З метою якісного оцінювання в Нідерландах розроблено **Протокол стратегічного оцінювання 2021–2027 (SEP – Strategy Evaluation Protocol 2021–2027)** [19]. Цей спільний протокол Асоціації університетів Нідерландів, Нідерландської дослідницької ради (NWO) та Королівської нідерландської академії мистецтв і наук (KNAW) переглядають і затверджують кожні шість років. Головною метою SEP є оцінювання роботи дослідницького об'єднання (університетів, інститу-

тів, департаментів, груп дослідників, багатодисциплінарних кластерів тощо) у світлі відповідності їхньої діяльності власній меті та стратегії, ураховуючи вплив на розвиток науки та його достатність. "Оцінки SEP допомагають радам і підрозділам контролювати та покращувати якість досліджень, що проводять дослідницькі підрозділи як частину постійного циклу забезпечення якості". Однією з головних ідей SEP є самооцінювання дослідницькими об'єднаннями своєї діяльності, що спонукає їх до дисципліни, самокритичності та стратегічного розвитку. Самооцінювання є першим етапом оцінювання, після якого детальний репорт передають на розгляд спеціально уповноваженому комітету, склад якого формують із зовнішніх і незалежних експертів. Оцінювання здійснюють за трьома головними критеріями дослідження: 1) якість; 2) суспільна значущість; 3) життєздатність.

Оцінювання якості дослідження здійснюють в кількох контекстах – міжнародному, національному і, де можливо, регіональному, що дозволяє сформулювати об'єктивне та реальне оцінювання досліджень зусібіч, і, головним чином, базується на критеріях, що закріплені в DORA. До того ж, ураховують академічну репутацію та лідерство у визначеній сфері досліджень.

Суспільна значущість досліджень підрозділу оцінюють на основі їх впливу, залученості громадськості та ступеня впровадження досліджень з урахуванням економічних, соціальних, культурних, освітніх або інших релевантних чинників.

Життєздатність досліджень оцінюють у контексті їхнього потенційного розвитку, наукової цінності та впливу на розвиток науки у широкому інституційному значенні, а також на суспільний розвиток.

Ці основні критерії оцінюють крізь призму чотирьох спеціальних аспектів: 1) відкрита наука; 2) навчання докторів філософії (PhD) та політика дослідницьких об'єднань щодо них; 3) академічна культура; 4) політика щодо людського ресурсу. Перелічені аспекти стосуються організації та проведення досліджень дослідницьким об'єднанням, структури його керівництва та персоналу, а також щоденної діяльності. Хоча акцент на різних аспектах може варіюватися, вони є важливими

складовими трьох основних критеріїв оцінювання. Наприклад, відкрита наука через такі практики, як публікація з відкритим доступом, FAIR-дані та коди, а також залучення громадськості відіграє ключову роль у досягненні якості досліджень та їхньої суспільної значущості. Це також можуть вважати критичним для загальної життєздатності досліджень.

Академічну культуру поділяють на два важливих складники: *відкритість*, (соціальна) *безпека*, *інклюзивність* – з одного боку, і *дослідницька доброчесність* – з іншого.

В умовах швидкісного розвитку інформаційного суспільства одним із найважливіших показників якості дослідження слід вважати дослідницьку доброчесність. Тому під час оцінювання підлягають ретельному вивченню питання доброчесності та етики, дослідницька культура та методи взаємодії між дослідниками, будь-які дилеми (питання авторства, етичних аспектів, що пов'язані із конфіденційністю, або співпраці із зацікавленими сторонами), що виникали, а також спосіб, в який їх було вирішено.

Безсумнівно, головною рушійною силою будь-яких досліджень є їхні виконавці, тобто науковці. Під час оцінювання дослідницьких об'єднань за SEP особливу увагу приділяють управлінню талантами. Тому проводять усебічний аналіз політики набору персоналу, можливостей для навчання, розвитку, коучингу та наставництва, а також кар'єрних перспектив для дослідників і співробітників, підтримки досліджень на різних етапах їх кар'єри. Ця рефлексія включає до розгляду питання забезпечення дослідницьким об'єднанням належного оцінювання, винагороди та стимулювання дослідників [19].

2.4. Австрійський і польський досвід оцінювання науковців

У дослідженні Фельта та Фохлера (2024) проаналізовано практику академічного оцінювання роботи науковців Австрії із зосередженням на напрузі між традиційними показниками (як-от публікації та цитування) та новими критеріями, які

наголошують на відкритій науці, соціальному впливі та доброчесності. Дослідження підкреслює необхідність збалансованого підходу, який визнає різноманітні академічні внески, включаючи викладання, залучення громади та міждисциплінарну роботу. Підхід вимагає створення прозорих, справедливих та інклюзивних систем оцінювання, які відповідають принципам відкритої науки та підтримують сприятливе дослідницьке середовище. Наприклад, у звіті наголошено на важливості якісного оцінювання, поряд із кількісними показниками: "Процеси оцінювання мають бути зосереджені не лише на кількісних показниках, таких як кількість публікацій і цитувань, але й урахувати ширший вплив досліджень, включаючи суспільну значущість і міждисциплінарну співпрацю" [21]. Це підкреслює прагнення до ціліснішого підходу в оцінюванні роботи дослідників в Австрії.

Звіт "Оцінювання наукових досліджень в Австрії" містить вичерпний огляд поточної практики та проблем оцінювання академічної успішності в цій країні. У ньому підкреслено необхідність переходу від традиційних показників оцінювання, таких як публікації та цитування, до більш цілісних підходів, що включають відкриту науку, міждисциплінарність, вплив на суспільство та цілісність досліджень. Автори виступають за збалансовану систему оцінювання, яка визнає різноманітний внесок дослідників і відповідає міжнародним стандартам прозорості та справедливості [22].

Новий польський підхід мав на меті оцінити внесок дослідників не лише за кількістю публікацій, але й за їхнім впливом на суспільство та економіку. Однак впровадження цього підходу натрапило на труднощі через проблеми перекладу й тлумачення критеріїв, що призвело до непорозуміння і викликів у його реалізації [23].

В літературі обговорюється система оцінювання наукової діяльності в Польщі та її актуальні виклики, зокрема, підкреслено необхідність прозорості та стабільності в оцінюванні науковців [24; 25]. Чіткі та зрозумілі критерії визнають ключовими для ефективного оцінювання наукової роботи.

Сучасна польська система оцінює науковців за кількістю публікацій, цитувань, участю в проєктах та іншими кількісними показниками. Однак, лунають заклики до якіснішого підходу, який би враховував вплив досліджень на суспільство, інновації та міждисциплінарну співпрацю.

Серед поточних проблем також називають такі, як надмірна бюрократія, фокус на кількості, а не якості, недостатнє визнання міждисциплінарних досліджень. Запропоновано впровадження гнучкіших критеріїв, що враховують різноманітність наукових дисциплін і специфіку дослідницької діяльності.

У джерелах погоджуються з необхідністю реформування системи оцінювання, що спрямована на стимулювання інновацій, підтримку молодих науковців та інтеграцію польської науки до міжнародного контексту.

Проблема оцінювання науковців винятково на основі таких показників, як кількість публікацій і цитувань може призводити до ситуацій, за яких молоді науковці зосереджуються на публікації максимальної кількості статей, іноді на шкоду якості їхньої роботи. Рекомендовано зосередитися на якісних критеріях, що краще відображають справжній внесок науковця до розвитку науки.

У Польщі триває активна дискусія щодо вдосконалення системи оцінювання наукової роботи з акцентом на її прозорість, стабільність та адаптацію до сучасних наукових реалій.

Водночас у країнах Східної Європи відчувається безпосередній вплив радянської системи оцінювання роботи науковців. Зокрема, її негативний вплив в аспектах бюрократії та орієнтації на кількісні показники, які більш за все успадковані від радянської системи, де також приділяли увагу кількісним, а не якісним результатам наукової діяльності. Це підкреслює необхідність реформування та модернізації підходів до оцінювання науковців в умовах сучасного демократичного світу та сталого розвитку.

2.5. Українські реалії системи оцінювання науковців

Система оцінювання науковців в Україні переживає значний трансформаційний період. Історично українська наука значною мірою була сформована радянською системою, в якій акцент робили на таких показниках, як кількість публікацій, захищених дисертацій і цитувань. Однак зі здобуттям Незалежності та курсом на євроінтеграцію Україна почала впроваджувати європейські підходи до оцінювання наукової діяльності.

Згідно з інформацією, що представлена на сайті МОН України, університетська наука проходить етап модернізації та адаптації до європейських стандартів [26]. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) активно працює над впровадженням нових критеріїв оцінювання, які враховують не лише кількість наукових публікацій, але й їхню якість, вплив на наукове середовище, міжнародну співпрацю, міждисциплінарність досліджень та інтеграцію до міжнародної наукової спільноти [27].

Національний план відкритої науки в Україні (Національний план) є ключовою складовою розвитку наукової діяльності, зокрема оцінювання роботи науковців. Він передбачає запровадження політики відкритого доступу до наукових публікацій, даних і результатів досліджень; його спрямовано на підвищення прозорості наукових процесів, зокрема через створення національного репозитарію та впровадження механізмів підтримки відкритих наукових практик. Зокрема, наукові установи та університети матимуть зобов'язання із забезпечення відкритого доступу до публікацій, що стане важливим критерієм при оцінюванні ефективності їхньої діяльності [28].

Ці заходи сприятимуть більш комплексному оцінюванню роботи науковців в Україні, забезпечуючи інтеграцію з європейськими та світовими стандартами відкритої науки.

Важливим елементом у цій реформі є оцінювання за європейськими стандартами, що включає врахування якості наукових досліджень, впливу на суспільство та економіку, а

також етичних стандартів. Особливу увагу приділено розвитку університетської науки, залученню молодих учених і підвищенню конкурентоспроможності української науки на міжнародному рівні.

Національним планом визначено необхідність удосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності. Визнання проблеми зумовлює пошуки шляхів її розв'язання, тому на Міністерство освіти і науки покладено завдання з удосконалення критеріїв проведення державної атестації закладів вищої освіти та наукових установ, а також розроблення рекомендацій для них щодо інституційних політик оцінювання наукових і науково-педагогічних кадрів, які базуються на принципах оцінювання досліджень і визначені Декларацією Сан-Франциско (DORA) та матрицею відкритої науки з оцінювання кар'єри вченого (OS-CAM).

Положення, що стосуються вимог з проведення оцінювання наукової діяльності, закріплені в різних нормативно-правових актах українського законодавства. Зокрема, у Ліцензійних умовах провадження освітньої діяльності, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України [29], зазначено, що науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники, які забезпечують освітній процес, повинні мати не менше чотирьох досягнень у професійній діяльності за останні п'ять років задля того, щоб здобувач ліцензії на освітню діяльність мав право провадити таку діяльність на відповідному рівні вищої освіти.

У Ліцензійних умовах наведено вичерпний перелік досягнень у професійній діяльності, який налічує 20 пунктів. Перелік характеризує сукупність як якісних, так і кількісних показників, що вважають професійними досягненнями. Однак, достатньо лише будь-яких чотирьох показників для відповідності вимогам ліцензійних умов. Зазвичай ця комбінація складається винятково з кількісних показників:

1) наявність не менше п'яти публікацій у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science Core Collection;

2) наявність виданого підручника чи навчального посібника (включаючи електронні) або монографії (загальним обсягом не менше 5 авт. арк.), зокрема, видані у співавторстві (обсягом не менше 1,5 авт. арк. на кожного співавтора);

3) наявність виданих друкованих навчально-методичних матеріалів – три найменування;

4) захист дисертації на здобуття наукового ступеня;

5) участь в атестації наукових кадрів офіційним опонентом або членом постійної спеціалізованої вченої ради, або членом не менше трьох разових спеціалізованих вчених рад тощо.

Чітко простежується недосконалість такого оцінювання та його радянське коріння. Кількість публікацій, що індексовані у визнаних наукометричних базах, кількість виданих підручників, посібників та інших навчально-методичних матеріалів не свідчить про їхню якість і значимість для розвитку науки, не демонструє якісний внесок науковця. По суті науковець опиняється в таких умовах, за яких метою стають перегони за кількістю способів об'єктивації наукових досліджень, при цьому власне наповнення та зміст цих досліджень відходять на задній план, втрачаючи свою цінність. Як наслідок, усе поширенішим явищем стають "мертві" публікації, які не відрізняються науковою цінністю, новизною, актуальністю, впливом на розвиток науки, суспільною значущістю, міждисциплінарністю тощо; їх не цитують, не використовують у науковому середовищі, однак вони виконують мету поповнення "послужного списку" окремого науковця задля відповідності вимогам законодавства.

Орієнтація української науки на європейські практики та підходи, прагнення до Європейського дослідницького простору мають стати провідними знаменами для змін у поточних підходах до рейтингування науковців за результатами їхньої наукової діяльності. Перевага має бути надана якісним показникам роботи дослідників, оскільки саме це дозволить оцінити реальну впливовість та успішність науковця. Відхід від радянських практик винятково кількісного оцінювання може сприяти новому поштовху у розвитку української науки, адже науковці отримають можливість концентруватися

на змістовому наповненні власних досліджень, якісних напрацюваннях, активній участі в наукових проєктах, незважаючи на кількість напрацьованого матеріалу за певний період часу, від якого залежить їхнє просування кар'єрними сходами, без необхідності імітування власної наукової діяльності.

Український законодавець на шляху до набуття Україною членства в ЄС і входження до європейського дослідницького простору активно працює над затребуваними змінами. Як результат, Верховна Рада України прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти" [30], який наразі перебуває на підпису у Президента України. Очікується, що прийнятий закон сприятиме модернізації та підвищенню якості вищої освіти. Як зазначено у повідомленні прес-служби Апарату Верховної Ради України, закон дозволить викладачам прийняти рішення: чи займатимуться вони, поряд із викладанням, науковою діяльністю або нададуть перевагу застосуванню своїх знань на практиці без необхідності імітації наукової діяльності.

Закон пропонує концепцію педагогічного працівника, яка дозволить йому займатися лише педагогічною діяльністю з відповідним зменшенням навантаженням без здійснення іншої наукової діяльності. При цьому викладачам, які мають науковий ступінь та/або наукове звання, зараховуватиметься стаж науково-педагогічної роботи. Таким чином пропонується принаймні часткове розв'язання проблеми псевдонаукової діяльності. Чіткіші висновки буде зроблено після набуття законом чинності. Однак існують обґрунтовані побоювання, що на практиці такі нововведення лише збільшать простір для зловживань, оскільки фокус уваги надалі продовжує триматися на кількісних показниках, які є ключем для вдоволеної наукової діяльності. Зокрема, науково-педагогічний працівник може з власної ініціативи збільшити рівень свого наукового навантаження, мінімальна межа якого становить 3 %. Таким чином, публікуючи на рік більшу кількість праць, науковець виконуватиме певне навантаження, однак якість продуктованих ним

наукових результатів і вигравш від цього науки та суспільства залишається під сумнівом.

Практика реформування оцінювання наукової діяльності в Україні свідчить про необхідність комплексних і кардинальних змін, адже точкові та непопулярні рішення не можуть цілковито розв'язати проблему. Перш за все, злам свідомості та революційні перетворення мають відбутися шляхом розуміння суті проблеми та сенсу її розв'язання. Саме це допоможе змінити підхід і перевести оцінювання наукової діяльності на нові рейки.

ВИСНОВКИ

Дослідження світових практик оцінювання наукової діяльності свідчать про посилення тенденцій на загальноєвропейському рівні до розширення критеріїв оцінювання роботи науковців, зокрема, урахування якості досліджень, наукового впливу, різноманіття методологій і тем, а також важливості інклюзії та міждисциплінарності.

Спеціально розроблені ініціативи та досвід європейських університетів демонструють дієвість використання якісного підходу під час оцінювання наукової діяльності, у той самий час зберігаючи варіативність способів його здійснення.

Підсумовуючи різні підходи, можна виокремити та узагальнити кілька важливих світових тенденцій в оцінюванні наукової діяльності. На сучасному етапі розвитку науки, промоції її відкритості та доступності стає очевидним, що шальки терезів переважають у протилежний бік, і для оцінювання досліджень набагато важливішими й ціннішими стають якісні показники впливу дослідження та, відповідно, якісне оцінювання досягнень конкретного науковця, що цілком логічно зумовлює перехід наукових інституцій до кардинально іншого підходу в оцінюванні. Протягом останніх років розроблено низку важливих актів та ініціатив, що спрямовані на усталення цього підходу, чітке визначення відповідних критеріїв якісного оцінювання та демонстрацію його дієвості.

З-поміж усіх запропонованих критеріїв варто виокремити та наголосити на такому ключовому критерії, як дослідницька доброчесність і дотримання її принципів. За невідповідності науковця та його досліджень цьому критерію можуть бути нівельовані всі інші його досягнення та показники.

Крім того, важливою є власне дослідницька активність, яку демонструють через методологічну частину дослідження, адже саме тут можна простежити активність, роботу та докладені зусилля автора. Методологія демонструє дослідницькі пошуки, сам процес дослідження, тому дає важливу відповідь на питання про його відповідність якісним показникам.

Наразі спостерігається тенденція до уніфікації основних якісних критеріїв оцінювання, оскільки кожна програма не закріплює нові стандарти, а прагне вдосконалити попередні. При цьому зберігається актуальність питання щодо вибору правильних індикаторів для оцінювання наукової діяльності. Через різноманітність досліджень (різні галузі та їхні специфіки), які часто важко порівняти та зіставити, показники впливу та результатів мають бути якомога більш стандартизовані та зрозуміло визначені, а також застосовними до будь-яких досліджень і науковців, незалежно від сфери їхніх наукових інтересів і пошуків.

Водночас варто зауважити, що українська наука прагне більшої інтеграції до Європейського дослідницького простору. Для досягнення цієї мети необхідно впроваджувати європейські практики оцінювання наукових досягнень, активно долучатися до міжнародних ініціатив, таких як DORA, Лейденський Маніфест, Гонконгські Принципи та CoARA. Ці ініціативи сприяють розробці новітніх підходів до оцінювання роботи науковців, які базуються на якості та впливі досліджень, етичності, відкритості наукових даних, а не лише на кількісних показниках. Інтеграція таких підходів допоможе Україні забезпечити відповідність своїх наукових стандартів міжнародним вимогам, підвищуючи конкурентоспроможність української науки на глобальному рівні.

Узагальнення європейських практик нових підходів до оцінювання роботи науковців дозволяє серед опрацьованих критеріїв сформувати комплекс таких:

1. *Якість публікацій* – вплив та якість опублікованих досліджень, часто вимірювані за індексом впливу журналу або кількістю цитувань.

2. *Вплив досліджень* – внесок до сфери науки, включаючи соціальні та практичні наслідки досліджень.

3. *Інноваційність та оригінальність* – новизна та креативність у наукових ідеях і методологіях.

4. *Співпраця та лідерство* – участь у спільних проєктах і лідерські ролі в наукових командах.

5. *Фінансування досліджень* – успіх в отриманні грантів і фінансування для наукових проєктів.

6. *Практики відкритої науки* – участь у відкритому доступі до даних, публікацій, прозорість у дослідженнях.

Ці критерії забезпечують усебічне оцінювання внеску науковця, виходячи за рамки тільки публікаційних показників.

Перелічені критерії можуть стати орієнтиром для продовження реформи вищої освіти в Україні, зокрема, виконання Національного плану відкритої науки в Україні в частині вдосконалення системи оцінювання якості наукової та науково-технічної діяльності.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Leiden Manifesto for Research Metrics. URL: <http://www.leidenmanifesto.org/>

2. DORA. (2012). *San Francisco Declaration on Research Assessment*. URL: <https://sfdora.org/read/>

3. DORA. (2021). *Tools to Advance Research Assessment (TARA) is a project to facilitate the development of new policies and practices for academic career assessment*. URL: <https://sfdora.org/project-tara/>

4. Donahoe, C. (2024, June 18). *DORA Initiatives Meeting: CLACSO-FOLEC on responsible assessment and open science*. DORA. URL: <https://sfdora.org/2024/06/18/dora-initiatives-meeting-updates-from-clacso-folec/>

5. DORA. (2022). Strategic Plan 2023–2026. URL: <https://sfdora.org/strategic-plan/>
6. World Conference on Research Integrity. (2019, June). *Hong Kong Principles*. URL: <https://www.wcrif.org/hong-kong-principles>
7. Valdes, C., Rentier, B., Kaunistmaa, E., Metcalfe, J., Esposito, F., McAllister, D. ... O'Carroll, C. (Eds.). (2017). *Evaluation of research careers fully acknowledging Open Science practices: Rewards, incentives and/or recognition for researchers practicing Open Science*. EU Publications Office. doi: 10.2777/75255.
8. Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA). URL: <https://coara.eu>
9. European Research Council (ERC). (2023, April 28). *Evaluation of ERC grant proposals: what to expect in 2024*. URL: <https://erc.europa.eu/news-events/news/evaluation-erc-grant-proposals-what-expect-2024>
10. Saenen, B., Morais, R., Gaillard, V., & Borrell-Damián L. (2019). *Research Assessment in the Transition to Open Science: 2019 EUA Open Science and Access Survey Results*. European University Association. URL: <https://www.eua.eu/publications/reports/research-assessment-in-the-transition-to-open-science.html>
11. Garbuglia, F., Morais, R., Berghmans, S., & Gaillard, V. (2022). *A closer look at research data practices in European universities : Follow-up to the 2020–21 EUA Open Science survey*. European University Association. URL: <https://www.eua.eu/publications/reports/a-closer-look-at-research-data-practices-in-european-universities.html>
12. Universities Norway. (2021). *NOR-CAM – A toolbox for recognition and rewards in academic careers*. Universities Norway (UHR). URL: <https://www.uhr.no/en/news-from-uhr/nor-cam-a-toolbox-for-recognition-and-rewards-in-academic-careers.5780.aspx>
13. University College London (UCL). (2024). *Academic Career Framework and Promotions Processes: Information related to UCL's promotion processes*. URL: <https://www.ucl.ac.uk/human-resources/policies-advice/academic-career-framework-and-promotions-processes>
14. Ghent University. (2023, April 18). *Career path and evaluation policy for Professorial Staff (ZAP)* . URL: <https://www.ugent.be/en/work/mobility-career/career-aspects/professorial-staff>
15. Recognition & Rewards: Room for everyone's talent. URL: <https://recognitionrewards.nl>
16. Maastricht University (UM). (2023). *Recognition & Rewards*. URL: <https://www.maastrichtuniversity.nl/about-um/recognition-rewards>

17. Snackers, D. (2022). The Dutch initiative "Room for Everyone's Tale": Maastricht University's approach. *Personal in Hochschule und Wissenschaft entwickeln*, (5), 49–63.

18. Utrecht University. (2021, February 11). *Utrecht University presents new vision on Recognition and Rewards*. URL: <https://www.uu.nl/en/news/utrecht-university-presents-new-vision-on-recognition-and-rewards>

19. Association of Universities in the Netherlands (VSNU), Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW), & Netherlands Organisation for Scientific Research (NOW). (2020). *Strategy Evaluation Protocol, 2021–2027*. VSNU, KNAW, NOW. URL: https://www.universiteitenvannederland.nl/files/publications/SEP_2021-2027.pdf

20. European Molecular Biology Laboratory (EMBL). (2024). *Research Assessment at EMBL*. URL: <https://www.embl.org/about/research-assessment/>

21. Felt, U., & Fochler, M. (2024). *Quality assessment in berufungsprozessen an higher education institutions in Österreich: Eine analytische bestandsaufnahme von praktiken, perspektiven und herausforderungen*. Institut für Wissenschafts- und Technikforschung, Universität Wien. URL: <https://phaidra.univie.ac.at/detail/o:2054391>

22. Steinhardt, G. (s. a.). *Research Evaluation Practice in Austria*. Informatics Europe. URL: https://www.informatics-europe.org/images/national-associations/Research_Evaluation_in_Austria.pdf

23. Wróblewska, M. N. (2022, April 7). *Poland's impact evaluation gets lost in translation*. Research Professional News. URL: <https://www.researchprofessionalnews.com/rr-news-political-science-blog-2022-4-poland-s-impact-evaluation-gets-lost-in-translation/>

24. Stec, P. (2022, Styczeń 21). *System oceny pracy naukowej powinien być przejrzysty, stabilny i przewidywalny*. Nauka w Polsce. URL: <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C91020%2Cprof-stec-system-oceny-pracy-naukowej-powinien-byc-przejrzysty-stabilny-i>

25. Węgrzyn, G. (2014). Problemy oceny pracowników naukowych. W S. Bilińskiego (Red.), *Debaty PAU: T. 1. Oceny Nauki: Tomaszowice, 16–18 listopada 2013* (s. 55–64). Polska Akademia Umiejętności.

26. Стріха, М. (2017, 14 листопада). *Університетська наука України: на шляху від СРСР до Європи*. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/news/universitetska-nauka-ukraini-na-shlyakhu-vid-srsr-do-evropi>

27. Прихна, Т. (2020, червень). *Про українських вчених та науку*. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/2020/06/5687/>

28. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 892-р "Про затвердження Національного плану щодо відкритої науки" (2022, 8 жовтня) . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/892-2022-p#Text>

29. Постанова Кабінету Міністрів України № 1187 "Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності" (2015, 30 грудня) . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p#Text>

30. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. (2024, 7 червня). *Верховна Рада України прийняла Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти" (№ 9600)*. Верховна Рада України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/250490.html>

31. Global Young Academy, InterAcademy Partnership, & International Science Council. (2023). *The future of research evaluation: A synthesis of current debates and developments*. GYA-IAP-ISC Scoping Group. doi: 10.24948/2023.06. URL: <https://council.science/publications/the-future-of-research-evaluation-a-synthesis-of-current-debates-and-developments/>

32. Outhwaite, L. A., Gulliford, A., & Pitchford, N. J. (2019). A new methodological approach for evaluating the impact of educational intervention implementation on learning outcomes. *International Journal of Research & Method in Education*, 43(3), 225–242. URL: <https://doi.org/10.1080/1743727X.2019.1657081>

33. Reed, M. S., Ferré, M., Martin-Ortega, J., Blanche, R., Lawford-Rolfe, R., Dallimer, M., & Holden, J. (2021). Evaluating impact from research: A methodological framework. *Research Policy*, 50(4), 104147. URL: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2020.104147>

34. Bol, T., Vaan, M., & Rijt, A. (2018). The Matthew effect in science funding. *PNAS*, 115(19), 4887–4890. URL: <https://doi.org/10.1073/pnas.1719557115>

35. Science Europe. (2022). *Research Assessment*. URL: <https://scienceurope.org/our-priorities/research-culture/research-assessment/>

36. Open Science Career Assessment Matrix (OS-CAM). URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/75255>

Розділ 3

ВИТРАТИ АВТОРА НА ПУБЛІКАЦІЮ У ВИДАННЯХ ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Наукові видання відкритого доступу (ВД) набирають дедалі більшої популярності серед науковців. Їх поділяють на ті, які безкоштовно публікують, і ті, що стягують плату за публікування. Досліджено, що більшість статей оприлюднюють комерційні видавництва, які стягують за це плату (APCs – *article processing charge*) для покриття витрат на рецензування, редагування й публікування статей. Подібна практика дозволяє авторам оприлюднювати свої роботи без необхідності підписки для читачів.

Індустрія академічних публікацій функціонує на основі складної бізнес-моделі, яка складається з таких ключових елементів [1]:

1. *Рецензування*. Автори відправляють свої дослідницькі роботи до наукових видань, в яких вони проходять суворий процес рецензування. Цей етап включає незалежну роботу фахівців, які оцінюють якість, достовірність й актуальність дослідження. Рецензування забезпечує високі стандарти наукової роботи та сприяє підтримці довіри до опублікованих матеріалів.

2. *Редакційна колегія*. Кожен журнал має редакційну колегію, яка контролює процес рецензування та ухвалює остаточні рішення про публікування статей. Члени колегії – експерти у своїх галузях, що дає їм змогу ефективно оцінювати представлені дослідження та забезпечувати відповідність високим науковим стандартам.

3. *Публікація*. Після успішного проходження рецензування та прийняття статті до друку її публікують у виданні в друкованому або цифровому форматі, або в обох версіях. Це робить

дослідження доступними для широкої аудиторії, включно з науковцями, студентами та практиками.

4. *Передплата.* Бібліотеки та будь-які зацікавлені сторони можуть передплачувати періодичні видання для отримання доступу до їхнього контенту. Передплата може значно варіюватися, залежно від видання та видавця, що створює додаткові перешкоди для доступу до наукової інформації.

5. *Відкритий доступ.* Останніми роками спостерігається зростаюча тенденція до оприлюднення досліджень у форматі ВД. Це означає, що роботи стають доступними для всіх в інтернеті без платного доступу. У цій моделі автори можуть сплачувати внесок видавцю для покриття витрат на рецензування та публікування.

6. *Оплата публікації.* Деякі видавництва стягують з авторів плату за публікацію їхніх робіт у виданнях ВД. Такі оплати часто фінансують установи, в яких працюють автори, або дослідницькі гранти, що підкреслює важливість підтримки наукових досліджень та їхньої доступності для наукової спільноти.

Взаємозв'язок між виданнями відкритого доступу та оплатою за публікування статті полягає в тому, що останнє є основним джерелом фінансування для багатьох видань ВД. Під оплатою за публікування статті розуміють внесок, що автори або їхні інститути сплачують, аби надати відкритий доступ до своїх публікацій, що дозволяє користувачам безоплатно читати, завантажувати та ділитися науковими статтями.

Згідно з даними В. Е. Нвагву, за 25 років оприлюднено 460 статей з питань оплати за публікування статей, що відповідає середньому рівню (17,7 статей на рік) та вказує на значну увагу до теми APCs у науковому співтоваристві. Географія досліджень за цим напрямом свідчить, що наукові публікації здебільшого здійснювали вчені зі США (20,86 %) та Великої Британії (12,48 %) за незначної участі країн із низькими доходами (менш ніж 5 % публікацій припадають на Африку та Південну Азію) [2].

ВД передбачає можливість уповільнення постійного зростання цін на передплати примірників періодичних видань,

відкриваючи шлях для некомерційних організацій та університетів, які можуть фінансувати видання з мінімальними сплатами для покриття фактичних витрат на публікацію.

Зростання кількості видань ВД спричинило посилення конкуренції між видавцями та появу олігополістичного ринку, на якому домінують кілька великих гравців. Концентрація дозволяє цим видавцям підтримувати високі APCs без втрати обсягу поданих статей. Попри те, що видання ВД орієнтовані на розширення відкритості доступу до публікацій і результатів досліджень, запровадження оплати за публікацію створило значні фінансові бар'єри для дослідників із країн з низьким і середнім рівнем доходів, у такий спосіб підриваючи основоположну мету концепції відкритої науки. Поряд із цим, А. Ачарджи та П. Ачарджи [3] розглядають виникнення на тлі відкритого доступу "хижацьких" журналів, що експлуатують модель ВД для максимізації прибутку без забезпечення належної якості рецензування й сприяють ризику зниження редакційних стандартів у гонитві за неправомірною вигодою, тому в контексті платних видань питання недоброчесної поведінки залишається нагальним і дискусійним.

Розглянемо "різнокольорові" моделі відкритого доступу [4]:

1. *Золотий відкритий доступ*: статті стають доступні безплатно одразу після оприлюднення; автори зберігають авторські права, але мають сплатити APCs для компенсації витрат видавництва на підготовку статті до публікування (редакційні та рецензійні процеси, набір тексту, редагування, онлайн-хостинг, архівування тощо); APCs може бути сплачений автором або організацією, що його фінансує; наукове видання має бути включено до Каталогу журналів відкритого доступу (DOAJ).

2. *Зелений відкритий доступ*: самоархівування препринтів, постпринтів, видавничої версії/PDF у некомерційному цифровому сховищі. Правила кожного видавництва відрізняються, але зазвичай використання цієї моделі означає, що автор передає свої авторські права видавництву, накладається

обмеження на розміщування автором роботи. Однак перевагою є відсутність APCs за можливості самоархівування.

3. *Діамантовий/платиновий відкритий доступ*: жодних внесків від авторів і читачів; фінансується із зовнішніх джерел; ідеально підходить для дослідників з обмеженим фінансуванням.

4. *Гібридний відкритий доступ*: пропонує варіанти як відкритого доступу, так і передплати в межах одного видання. Такі видання надають автору можливість під час подання статті публікувати її або в межах ВД (необхідно зробити внесок для компенсування витрат видавця на підготовку статті), або в межах моделі передплати – Standard Subscription-Based (без жодних APCs). Статті, що опубліковані за цією моделлю, не тільки будуть доступні всім охочим через ВД, а й потраплять до рук передплатників, що забезпечить максимальне охоплення аудиторії.

5. *Бронзовий відкритий доступ*: статті доступні безоплатно, але не мають чіткої ліцензії на повторне використання або поширення в презентаціях, матеріалах курсів тощо, тому такі статті не можна вважати повністю відкритими.

6. *Синій відкритий доступ*: дозволяє архівувати тільки постпринти або видавничу версію/PDF. Багато видавництв накладають ембарго на академічну публікацію, не дозволяючи архівувати її раніше, ніж за 12 місяців після оприлюднення.

7. *Жовтий відкритий доступ*: дозволяє авторам архівувати препринтну версію своєї роботи, що включає будь-яку її опубліковану версію до моменту остаточного оприлюднення (видавнича версія).

8. *Білий відкритий доступ*: автори не можуть архівувати будь-які версії своїх робіт, включаючи препринт, постпринт або видавничу версію.

9. *Чорний відкритий доступ* належить до незаконно розповсюджених публікацій у відкритому доступі в обхід платного доступу.

П. Субер запропонував ще моделі ВД: *gratis* (безплатно, статті доступні для читання без будь-яких витрат для

користувача, але використання може бути обмежене умовами авторського права або ліцензіями) і *libre* (відкрито, статті не тільки доступні безплатно, а й можуть бути повторно використані, скопійовані або змінені, відповідно до умов відкритих ліцензій) для усунення неоднозначностей [5], проте вони не змогли широкої підтримки в науковій спільноті.

ВД було запропоновано як спосіб зробити результати досліджень доступними для всіх, щоб "прискорити дослідження, збагатити освіту, поділитися знаннями багатих з бідними та бідних – з багатими, зробити цю літературу максимально корисною та закласти основи для об'єднання суспільства у спільній інтелектуальній розмові та пошуку знань" [6]. Іншими словами, оригінальні статті стають доступними для всіх, хто має доступ до інтернету, на безоплатній і постійній основі одразу після їх оприлюднення.

Проте цей рух до відкритої науки суперечить моделі традиційного комерційного видавництва, що орієнтовано на отримання прибутку. Деякі видання за передплатою, відомі як гібридні журнали, пропонують дослідникам можливість оплатити APCs, щоб публікації дістали статусу відкритого доступу. К. Дж. Логан зазначає, що гібридну модель ВД від самого початку було задумано як перехідний крок до повністю відкритої публікації, проте багато видавців завдяки такій моделі практикують "подвійне отримання прибутку", стягуючи APCs разом із внеском передплатних платіжів за статті з відкритим доступом (тобто запитують оплату за одну й ту саму статтю кілька разів, що дає збільшує їхні доходи) [7]. Відповідно, цієї початкової мети не було досягнуто, оскільки видавці отримують більшу фінансову вигоду саме від гібридної моделі: APCs у гібридних журналах вища, ніж у виданнях золотої моделі ВД, що лягає додатковим тягарем на дослідників [8; 9]. На противагу цьому припущенню, на офіційному сайті видавництва Elsevier чітко зазначено, що вони стягують плату або за публікування статті, або за передплату на видання, але ніколи – за одну й ту саму статтю двічі, оскільки дотримуються суворої політики відсутності *подвійного*

занурення (*double-dipping policy*). Тобто під час розрахунку цін на передплату враховують тільки статті за передплатою, а кількість статей, що опубліковані у відкритому доступі, не впливає на ціноутворення вартості передплати [10]. Elsevier встановлює APCs на основі таких критеріїв, які застосовують винятково до статей відкритого доступу:

1) якість наукового видання (вимірюють за показником Field Weighted Citation Impact Tier);

2) редакційні, рецензійні та технічні процеси журналу;

3) ринкова кон'юнктура;

4) конкурентні чинники;

5) інші джерела доходу, що пов'язані із виданням.

Із січня 2024 року Elsevier запустив пілотну програму зі встановлення цін APCs для 143 видань золотої моделі відкритого доступу, відповідно до рівня доходу країни автора [11]. Попри проголошення прозорого ціноутворення, Elsevier не надає офіційної інформації щодо відсоткового співвідношення витрат на публікування однієї статті, а лише наводить вказані критерії.

Прозорість у формуванні цін на APCs є критично важливою для авторів, які прагнуть зрозуміти, за що вони платять, які чинники впливають на вартість публікації.

BioMed Central (BMC) – наукова платформа, що здійснює видання наукових журналів з біології, біомедицини тощо. Вона є однією з перших серед видавців наукових видань, які запровадили модель публікаційної оплати для відкритого доступу. BMC була піонером у цьому підході, вона також стала першою, що запропонувала програми членства для організацій та установ. Програми дозволяють бібліотекам і науковим установам сплачувати членський внесок, який може покривати публікаційні витрати для їхніх співробітників, що створює стимули для дослідників для оприлюднення робіт у відкритому доступі та спрощує процес фінансування публікацій.

2008 року платформу BMC було придбано глобальною видавничою компанією Springer, яку 2015 року придбала група видавництва Holtzbrinck. Сьогодні вона є частиною

Springer Nature. До прикладу, Wilfrid Laurier University є інституційним членом BioMed Central, що означає: викладачі, співробітники та студенти WLU отримують знижку 15 % на APCs для всіх дослідницьких статей, які прийнято до публікування у виданнях, що виходять друком у BioMed Central [12]. Видавництво Springer Nature є лідером на ринку ВД як за обсягом статей, так і за доходами від APCs. Стратегія поглинання інших видавців і створення нових журналів сприяють їхньому домінуванню.

Ф. Шу та В. Ларів'єр зазначають, що середнє значення APCs у виданнях гібридної моделі ВД (2412 дол. США) майже вдвічі перевищує аналогічний показник у виданнях золотої моделі ВД (1226 дол. США) у 2020 році [13]. Примітно, що деякі установи стягують вищі APCs, ніж комерційні видавництва, зокрема, видавництво Оксфордського університету встановлює APCs вище від середнього для видань із золотим відкритим доступом (2972 дол. США), порівняно з іншими видавництвами [13].

Протягом 2015–2020 рр. витрати на APCs значно зросли в шести країнах із різними політиками ВД (США, Китай, Велика Британія, Франція, Нідерланди та Норвегія), що привело до глобальних доходів від APCs, які перевищують 2 млрд дол. США на рік.

Наукова праця Д. Соломона та Б.-К. Бьорка стосується питання оплати публікацій у контексті ВД та акцентує увагу на переході від традиційних моделей передплати до фінансування через APCs, що стало актуальним для науково-дослідницьких університетів США та Канади. Їхнє дослідження охопило чотири університети, де було зібрано дані про розмір APCs із різних джерел, включно з базами даних і метаданими Web of Science. Аналіз включає 7629 платіжних записів і 14 356 статей ВД. Отримано такі результати: середній розмір APCs для журналів золотої моделі ВД становить 1775 дол. США, водночас APCs у гібридних виданнях сягає 2887 дол., а публікування у виданнях, що перейшли на модель ВД, мають середню вартість близько 1825 дол. США. Автори підкреслюють, що APCs більш характерні для природничих і

фундаментальних наук, тоді як у соціальних і гуманітарних науках спостерігається міждисциплінарність [9].

Принагідно зазначимо існування таких ініціатив, як OpenAPC, яка збирає та поширює набори даних про внески, що сплачені за публікацію ВД на GitHub, відповідно до відкритої ліцензії бази даних. OpenAPC розташована на базі Білефельдської університетської бібліотеки. Проект створено у співпраці з робочою групою DINI Electronic Publishing, а з 2021 року він є частиною OpenAIRE Nexus [14].

Л.-Е. Батлер та ін. [15] статистично розширили своє дослідження й зібрали набір даних з APCs за 2019–2023 рр. із прайс-листів шести великих наукових видавництв – Elsevier, Frontiers, PLOS, MDPI, Springer Nature та Wiley. Прайс-листи APCs було завантажено із сайтів видавництв, а також через знімки Wayback Machine для отримання даних про вартість публікування статті кожного наукового видання на рік у кількох валютах (USD, EUR, GBP, CHF, JPY, CAD) для 8 712 наукових видань (золоті та гібридні видання ВД) та 36 618 випусків цих видань.

Середнє значення APCs на одну статтю за всіма видавництвами та роками становило 1 977 дол. США для золотого ВД та 3 137 дол. США – для гібридного ВД, відповідно. Якщо порівнювати ціни за видавництвами за 2023 р., то середні APCs (золотий ВД) були найнижчими у MDPI (1 542 дол. США) та найвищими – у PLOS (2 995 дол. США). Середні APCs (гібридний ВД) були дуже схожі у всіх трьох видавництвах за 2023 р.: від 3312 дол. США у Elsevier і 3451 дол. США у Springer Nature до 3488 дол. США – у Wiley. Це віддзеркалює тенденцію, що задана видавництвом Springer у 2004 році, яке встановило APCs (гібридний ВД) на рівні 3 000 дол. США у межах своєї програми OpenChoice [15].

Водночас проведено порівняльний аналіз динаміки середніх значень APCs від шести відомих іноземних видавців із середнім APCs наукових фахових видань України категорії А.

Наукові фахові видання України категорії А вважають найпрестижнішими, вони входять до міжнародних наукометричних баз даних, таких як Web of Science та Scopus. Станом на

26.06.24 в Україні налічується 156 видань, які відповідають критеріям цієї категорії.

Для отримання даних про ціни на публікації в наукових виданнях України категорії А було перевірено інформацію безпосередньо на сайтах цих видань. Вартість публікації наукової статті для авторів переважно зазначають за одну сторінку або до 10–12 сторінок у гривнях чи доларах США/євро. Деякі наукові видання встановлюють різні ціни на публікацію для авторів із країн з різним рівнем доходу.

За результатами моніторингу APCs встановлено розподіл 156 наукових видань за типом оплати: безоплатно – 30 %, платно – 32, інформація відсутня на сайті – 34, сайт видання не працює – 4 %. Під час інтерпретування отриманих даних варто також враховувати, що всі розрахунки здійснювали у доларах США (з урахуванням змін валютних курсів) та гривнях для 2023 та 2024 рр. (табл. 6).

Таблиця 6

Розмір APCs у наукових фахових виданнях України (категорія А)

Описова статистика, APCs	2023		2024	
	<i>дол. США</i>	<i>грн</i>	<i>дол. США</i>	<i>грн</i>
Середнє значення	449,56	16 453,76	445,94	18 506,40
Мінімальне значення	36,07	1 320,00*	31,81	1 320,00*
Максимальне значення	3 290,00**	120 414,00	3 290,00**	136 535,00

*Примітка: на сайті вказано вартість в грн.

**Примітка: на сайті вказано вартість у дол. США.

Джерело: складено авторами.

Рівень оплати за публікацію статті (22 с.) за 2024 р. варіює, залежно від конкретного видання категорії А, потрапляючи до діапазонів: від 1320 до 45232 грн, від 150 до 3290 дол. США та від 45 до 2590 євро (ціни зазначено без конвертації іноземної валюти в гривні, як вказано на офіційних сайтах видань). Максимальна ціна публікації – 3290 дол. США,

гривневий еквівалент за офіційним обмінним курсом НБУ станом на 2024 рік становить 136 535 грн. Отже, середнє значення APCs для українських наукових видань було розраховано за валютним курсом 2023 р. і становило 450 дол. США, що, порівняно із найнижчим значенням видавництва MDPI (1 542 дол. США), у 3,5 рази менше за аналогічний показник.

Ціни за публікування статей у наукових виданнях за 2023 рік варіюють у значних межах, залежно від видавництва й типу публікації (золота або гібридна модель ВД), що представлені в табл. 7. Найширший ціновий діапазон спостережено у видавництві Springer Nature, де ціни гібридної моделі ВД коливаються від 1890 до 11 690 дол. США. Загалом публікації золотої моделі ВД мають ширший діапазон цін, ніж гібридні. Такі видавництва, як Elsevier і Springer Nature демонструють максимальні ціни для публікацій у гібридних виданнях, що вказує на різні підходи до монетизації в моделях ВД. На відміну від зазначених видавництв, MDPI пропонує доступніші ціни на публікування у виданнях золотої моделі ВД (від 556 до 2895 дол. США), що робить його більш привабливим для авторів з обмеженим бюджетом. Видавництва Wiley і PLOS також установлюють мінімальні ціни в певних виданнях.

Таблиця 7

Ціни за публікації статей відомих наукових видавництв, 2023 р.

Назва видавництва	дол. США
Elsevier (Gold)	200–8900
Elsevier (Hybrid)	200–10100
Frontiers (Gold)	1285–3295
MDPI (Gold)	556–2895
PLOS (Gold)	1805–6300
Springer Nature (Gold)	790–6850
Springer Nature (Hybrid)	1890–11690
Wiley (Gold)	725–5740
Wiley (Hybrid)	1000–6100

Джерело: складено авторами за [15].

А. Боррего дослідив чинники, що впливають на рівень APCs, а також варіацію цін у різних наукових виданнях. Він розглянув переваги й недоліки витрат на публікацію для авторів, наукових установ і читачів, що дозволяє зрозуміти поточні тенденції в публікаційних практиках. Науковцем сформульовано такі ключові висновки [16]:

- ◆ кореляція між імпаکت-факторами та APCs указує на встановлення видавцями оплати на основі рейтингу видань;

- ◆ ставлення авторів до сплати APCs варіюється та у різному ступені залежить від сфери науки, в якій вони відбуваються наукові дослідження, попереднього досвіду оплати публікацій і наявності грантів для покриття цих витрат. Дослідження вказує на обмеженість звільнення від оплати за публікацію через активний розвиток кількості співавторів і невідповідність критеріям для їх отримання;

- ◆ бібліометричний аналіз підтверджує думку про те, що видання з APCs мають такий самий вплив на цитованість, як і видання, що залежать від альтернативних джерел фінансування, тобто побоювань, що APCs можуть знизити якість і строгість рецензування не виникає;

- ◆ у каталозі DOAJ представлено багато видань як діамантових, так і з низькими APCs;

- ◆ деякі прихильники ВД вважають, що витрати на публікування в наукових виданнях мають компенсувати дослідницькі гранти (наукові фонди) або бібліотеки, які можуть використати кошти, що раніше виділені на передплати. Вони припускають, що перехід до системи оплати за публікування зробить ринок більш конкурентним і прозорим. Дослідники будуть обізнані про вартість APCs, що підвищить їхню чутливість до цін при виборі місця для оприлюднення своїх досліджень. Однак для інституцій з високою науковою активністю перехід на модель APCs може призвести до збільшення витрат.

Деякі наукові видання встановлюють вищі APCs, щоб компенсувати додаткові витрати, які можуть включати оплату роботи редакторів, просування журналу, створення новинного контенту або розвиток видавничих технологій.

Дж. Хаутон, П. Шіен, К. Стіл [17] узагальнили компоненти витрат на публікування [18–20]. Цифри не можна зіставити безпосередньо, оскільки кожен автор класифікує витрати по своєму. Компоненти витрат є такими:

- ♦ консалтингова компанія SQW: редакційна робота та набір тексту (33 %), публікування та дистрибуція (23), рецензування (22), продажі та маркетинг (13), управління підпискою (7) і просування для авторів (2 %) [18];

- ♦ Д. Кінг і К. Тенопір: витрати на опрацювання першого примірника та рецензування рукопису (15 %); редагування, форматування та індексація (22), підготовка основних зображень і графіків (20), також непрямі витрати (43 %) [19];

- ♦ М. Волтхем: створення контенту – це всі витрати, що пов'язані з підготовкою статті до друку та розміщення на сайті (34 %), випуск друкованих версій (25), випуск онлайн-версій (3), друкована дистрибуція та виконання замовлень (12), онлайн-дистрибуція та виконання замовлень (2), а також видавнича підтримка (24 %) [20].

Не всі видання оприлюднюють на сайті структуру витрат на підготовку та публікування статті. Наведемо приклад: на офіційному сайті українського видавництва Virtus Interpress, що спеціалізується на випуску наукових видань і книжок у царині соціальних наук і гуманітарних дисциплін, авторам пропонують публікування у виданні відкритого доступу Corporate Governance and Sustainability Review за 480 євро та прозоро зазначають у розділі APCs, що метою оплати є покриття витрат на опрацювання рукопису та перетворення його на готову статтю. Під час подання рукопис проходить через кілька команд, які працюють разом із маркетинговими, комунікаційними й технічними фахівцями для гарантування надання статті належної уваги [21]:

1. Команда редакційного відбору, яка виконує початкові технічні та етичні перевірки (включно з редакторами та редакційними асистентами).

2. Виконавча редакційна команда, що відповідає за координацію процесу рецензування з редакційною колегією видання та зовнішніми рецензентами.

3. Команда забезпечення редакційної якості, яка проводить остаточну перевірку для впевнення в тому, що рукопис і процес його рецензування відповідають редакційній політиці та специфічним вимогам видання перед прийняттям статті.

4. Команда з виробництва, що займається підготовкою рукопису до публікування у форматі видання.

5. Команда коректури.

6. Команда з індексування та архівування, яка працює з відповідними індексами та архівними службами, що пов'язані з конкретним виданням.

7. Служба підтримки, що відповідає на всі запитання в процесі публікування.

8. Поширення опублікованих статей як серед міжнародної наукової спільноти, так і ширшої аудиторії, включно з ініціативами щодо просування опублікованих досліджень і максимізації їхнього впливу.

Частину внесків за публікування (APCs) видання реінвестує в технічні системи, що підтримують ці послуги, щоб відповісти очікуванням авторів, рецензентів, читачів та інших зацікавлених сторін.

Видавці можуть пропонувати знижки на оплату статей, серед яких виокремлено найбільш популярні позиції:

- ♦ American Chemical Society, Cambridge University Press: надає 100 % знижку на APCs для авторів, які публікують свої статті в межах угоди Read & Publish [22; 23];

- ♦ Association for Computing Machinery [24] пропонує 100 % знижку на APCs для авторів у своїх виданнях за такими критеріями: 1) 100 % звільнення від сплати APCs для авторів з країн із низьким рівнем доходу за даними Світового банку; 2) знижка 50 % від ціни APCs для авторів із країн з доходом нижчим від середнього; 4) 100 % звільнення від сплати APCs для авторів з країн, що охоплені угодами з організаціями EIFL і Research4Life;

♦ видавництво IOP [25]: пропонує 100 % знижку на APCs для авторів, які публікують статті у виданнях гібридної та золотої моделей ВД. Автори з країн із низьким рівнем доходу (згідно з визначенням Світового банку станом на липень 2023 р. та перелічені в Групі А) отримують повне звільнення від сплати APCs (знижка 100 %) у будь-якому виданні, що належить IOP, за умови дотримання певних критеріїв;

♦ видавництво SAGE [26]: організація EIFL (Електронна інформація для бібліотек) домовилася про скасування та зниження плати для авторів із країн – партнерів EIFL при публікуванні у виданнях із повністю відкритим доступом (золота модель ВД). Крім того, автори з наукових установ Естонії, Латвії, Литви, Палестини та Словенії, які підписали угоду Read&Publish, можуть публікувати свої статті безоплатно у гібридних виданнях SAGE Choice;

♦ видавництво Wiley [27]: автори з наукових установ у країнах із низьким рівнем доходу мають право на автоматичне звільнення від сплати APCs при публікуванні в цілковиту відкритому виданні Wiley. До того ж, у партнерстві з Research4Life деякі видання можуть пропонувати додаткові ініціативи щодо звільнення від APCs;

♦ видання відкритого доступу діамантової моделі публікують роботи безплатно для читачів та авторів (сайт довідника видань ВД – DOAJ).

Зі зростанням популярності моделі публікацій з APCs дослідницькі установи почали вживати заходів для сприяння відкритим публікаціям серед своїх учасників і вирішення адміністративних питань, що пов'язані зі сплатами. У межах угод про ВД з видавництвом Springer Nature багато установ покривають витрати дослідників на публікування статей у виданнях ВД. Один зі способів фінансової підтримки дослідників для оплати статей – через угоди з видавцями самостійно або через угоду про консорціум між багатьма установами. Угода про ВД передбачає [28]:

1) повне покриття – 100 % APCs оплачує установа;

2) відсоткова знижка, наприклад, 10 % від преїскурантної ціни APCs;

3) фіксована вартість покриття, наприклад, до 1000 євро, які виплачує установа.

Запровадження таких програм членства стало значущим кроком у підтримці стійкої моделі фінансування відкритих видань, полегшуючи доступ до наукових досліджень.

Із підвищенням обізнаності про важливість відкритої науки та збільшення кількості видань із ВД багато організацій та установ стали активніше підтримувати своїх дослідників у фінансуванні публікацій, що має позитивний вплив на подальше зростання частки статей, які покриває інституційне членство у майбутньому [29].

Деякі дослідницькі гранти включають кошти на оплату APCs. Це особливо поширено у західних країнах, де фонди закладають публікаційні витрати до бюджетів грантів, що полегшує авторам доступ до оприлюднення результатів досліджень [30; 31].

ВИСНОВКИ

Наукові видання ВД ставлять у центр уваги доступність і відкритість інформації замість того, щоб обмежувати доступ до наукових робіт через передплати та ліцензії. Багато науковців й організацій прагнуть ділитися своїми дослідженнями через відкриті репозиторії та видання ВД, оскільки це дає змогу ширшому колу людей (студенти, молоді вчені, викладачі, дослідники тощо) отримувати доступ до новітніх наукових досягнень без фінансових бар'єрів, що, власне, є місією з обміну науковими ідеями в умовах відкритої науки.

Вартість APCs значно різниться, залежно від видавництва та типу публікацій (золота або гібридна модель ВД). Це розмаїття створює як можливості, так і виклики для дослідників. Отже, є кілька способів оплати статті у наукових виданнях ВД:

- ♦ особисте фінансування: автор може оплатити APCs власним коштом;

- ♦ гранти та стипендії: чимало дослідників використовують кошти грантів або стипендій для покриття витрат на публікування;

- ♦ організації та установи (інституційні субсидії): деякі університети та дослідницькі установи мають фонди, спеціальні програми, угоди з видавництвами, які покривають APCs для своїх співробітників; групи університетів або дослідницьких інститутів можуть об'єднуватися для укладення угод із видавцями (консорціумні угоди), що надає можливість їхнім членам публікувати свої статті у виданнях ВД за зниженими цінами або безплатно;

- ♦ діамантова або платинова моделі ВД: наукові видання повністю відкриті для доступу та не стягують APCs з авторів, замість цього вони можуть бути профінансовані за рахунок інституційних субсидій, реклами, спонсорства тощо;

- ♦ коавторська підтримка: якщо у статті є кілька авторів, то витрати можуть бути розподілені між ними;

- ♦ спеціальні програми та знижки: наукові видання пропонують знижки або повне звільнення від оплати для певних категорій авторів (зокрема, із країн, що розвиваються).

Результати дослідження підкреслюють необхідність глибшого опрацювання проблематики APCs, оскільки зростає потреба в більшій прозорості щодо APCs і фінансової сторони видань ВД включно з аналізом думок і викликів за цим напрямом, особливо з часткою уваги до відмінностей у регіональних контекстах.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Ghoshal A. The commodification of academic publishing—Relevance to cancer palliative care literature. *Current Medicine Research and Practice*. 2023. № 13(4). P. 184–191. DOI. URL: https://doi.org/10.4103/cmrrp.cmrrp_111_23.

2. Nwagwu W. E. Nature and characteristics of global attention to research on article processing charges. *The Journal of Academic Librarianship*. 2023. № 49(6), 102808. DOI. URL: <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2023.102808>.

3. Acharjee A., Acharjee P. Democratizing Knowledge or Closing Gates? A Critical Examination of Article-Processing Charges. *Scientific Publishing Ecosystem: An Author-Editor-Reviewer Axis*. Singapore: Springer Nature Singapore, 2024. Pp. 79-104. DOI. URL: https://doi.org/10.1007/978-981-97-4060-4_5.

4. The Many Colors and Types of Open Access: A Guide. *eContent Pro: editorial and publishing services*. URL: <https://www.econtentpro.com/blog/colors-of-open-access/261>.

5. Suber P. 4-7. Gratis and Libre Open Access. *Knowledge Unbound*. 2019. URL: <https://knowledgeunbound.mitpress.mit.edu/pub/dqxfvy7/download/pdf>.

6. Read the open access initiative. *BOAI*. 2002. URL: <https://www.budapestopenaccessinitiative.org/read/>.

7. Logan C. J. We can shift academic culture through publishing choices. *F1000Research*. 2017. № 6. DOI. URL: <https://doi.org/10.12688/f1000research.11415.2>.

8. Laakso M., Björk B.-C. Hybrid open access – a longitudinal study. *Journal of informetrics*. 2016. № 10(4). P. 919–932. DOI. URL: <https://doi.org/10.1016/j.joi.2016.08.002>.

9. Solomon D., Björk B.-C. Article processing charges for open access publication—the situation for research intensive universities in the USA and Canada. *PeerJ*. 2016. № 4, e2264. DOI. URL: <https://doi.org/10.7717/peerj.2264>.

10. No double dipping. *Elsevier Policies*. URL: <https://www.elsevier.com/about/policies-and-standards/pricing>.

11. Article Publishing Charges (APCs). *Elsevier Policies*. URL: <https://www.elsevier.com/about/policies-and-standards/pricing>.

12. BMC: Journals. *Laurier Library (Wilfrid Laurier University)*. URL: <https://library.wlu.ca/research/resources/bmc-journals>.

13. Shu F., Larivière V. The oligopoly of open access publishing. *Scientometrics*. 2024. № 129(1). P. 519-536. DOI. URL: <https://doi.org/10.1007/s11192-023-04876-2>.

14. *The OpenAPC initiative*. URL: <https://openapc.net>.

15. Butler L. A., et al. An open dataset of article processing charges from six large scholarly publishers (2019-2023). *arXiv preprint arXiv:2406.08356*. 2024. DOI. URL: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2406.08356>.
16. Borrego Á. Article processing charges for open access journal publishing: A review. *Learned Publishing*. 2023. № 36(3). P. 359–378. DOI. URL: <https://doi.org/10.1002/leap.1558>.
17. Houghton J. W., Sheehan P., Steele C. Research communication costs in Australia: Emerging opportunities and benefits. *Report to Department of Education, Science and Training*. 2006. DOI. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1003951>.
18. Costs and business models in scientific research publishing. *SQW*. Cambridgeshire, UK: The Wellcome Trust. 2004. URL: https://wellcome.org/sites/default/files/wtd003184_0.pdf.
19. King D. W., Tenopir C. An Evidence-based Assessment of the " Author Pays" Model. In *Nature Forum*. 2004. URL: https://trace.tennessee.edu/utk_infosciopubs/435/.
20. Waltham M. JISC: learned society open access business models. *JISC*, June. 2005. URL: <https://marywaltham.com/JISCReport.pdf>.
21. APC (only for OA publication option). *Corporate Governance and Sustainability Review journal*. URL: <https://virtusinterpress.org/APC-only-for-OA-publication-option.html>.
22. Open Access Pricing for Authors. *ACS Publications*. URL: <https://acsopscience.org/researchers/oa-pricing>.
23. Cambridge University Press APCs for open access publishing. *EIFL*. URL: <https://eifl.net/apcs/cambridge-university-press-apcs-open-access-publishing>.
24. Open Access Publication & ACM. *Association for Computing Machinery*. URL: <https://www.acm.org/publications/openaccess>.
25. Paying for open access. *IOPscience*. URL: <https://publishingsupport.iopscience.iop.org/questions/paying-for-open-access/#Waivers>.
26. SAGE APCs for open access publishing. *EIFL*. URL: <https://eifl.net/apcs/sage-apcs-open-access-publishing>.
27. Waivers and Discounts. *Wiley*. URL: <https://authorservices.wiley.com/author-resources/Journal-Authors/open-access/article-publication-charges/waivers-and-discounts.html>.

28. Open access agreements – information for authors. *Springer Nature*. URL: <https://www.springernature.com/gp/open-science/oa-agreements>.

29. Klebel T., Ross-Hellauer T. The APC-barrier and its effect on stratification in open access publishing. *Quantitative Science Studies*. 2023. № 4(1). P. 22-43. DOI. URL: https://doi.org/10.1162/qss_a_00245.

30. Butler L. A. Funding the Business of Open Access: A Bibliometric Analysis of Article Processing Charges, Research Funding, and the Revenues of the Oligopoly of Publishers. Doctoral dissertation. Université d'Ottawa/University of Ottawa, 2023. 107 p. DOI. URL: <http://dx.doi.org/10.20381/ruor-28896>.

31. Frank J., Foster R., Pagliari C. Open access publishing – noble intention, flawed reality. *Social Science & Medicine*. 2023. № 317, 115592. DOI. URL: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2022.115592>.

Розділ 4

ПРАКТИКИ МОРАЛЬНОЇ ТА МАТЕРІАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ НАУКОВЦІВ ДО ПУБЛІКАЦІЇ ЯКІСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У РЕЙТИНГОВИХ ЖУРНАЛАХ

Відповідно до Наказів Міністерства освіти та науки України публікація наукових статей у наукових журналах, що індексуються рейтинговими наукометричними базами Scopus і Web of Science, є однією серед вимог для отримання наукових ступенів [1] і вчених звань [2].

Аналогічні практики використовують й у зарубіжних університетах. Зокрема, автори монографії "Науково-видавнича екосистема" ("Scientific Publishing Ecosystem") наголошують на тому, що "у сучасну епоху набір і просування викладачів в академічних установах по всьому світу стали залежати від показників публікацій. Хоча в системах безстрокових контрактів або системах просування по службі на основі оцінювання отримання грантового фінансування для досліджень і патентів також може бути фактором для просування по службі, вони зазвичай з'являються на вищих академічних рівнях. З іншого боку, показники публікацій часто є першочерговими критеріями навіть на початковому рівні [6, р. 106].

Фабіо Скарано пропонував поділити мотиви, які спонукають авторів до публікації наукових статей, на дві великі групи, що не є взаємовиключними: особисті та інституційні. Особисті мотиви завжди мають індивідуалістичний характер і можуть варіюватися від цілком прагматичної мотивації (зокрема, кар'єрне зростання) до цілком альтруїстичної (задоволення від процесу дослідження або емоційна прив'язаність до об'єкта дослідження). Інституційні мотивації виникають

із почуття групового та колективного обов'язку, однак вони можуть мати як кооперативний (напр., поширення знань чи інформації, освіта, підвищення стандартів якості життя), так і конкурентний характер (напр., конкуренція між науковцями та/або установами) [10].

Метою дослідження є узагальнення практик моральної і матеріальної мотивації науковців до підготовки якісних досліджень та їх публікації у високорейтингових журналах для визначення основних тенденцій і моделей морального та матеріального стимулювання публікаційної активності у зарубіжних та українських університетах.

Етапи та методологія дослідження

На першому етапі проведено пошук наукових статей у наукометричних базах Scopus, WoS за релевантними до теми ключовими словами англійською мовою, а також наукових видань, нормативних документів у Google за ключовими словами англійською та українською мовами. Після попереднього аналізу назв та анотацій у знайдених статтях і документах відібрано публікації для подальшого поглибленого вивчення.

На другому етапі проаналізовано опубліковані на сайтах українських університетів нормативні документи, які визначають підходи керівництва до матеріального стимулювання науковців до публікації наукових статей у рейтингових журналах, зокрема:

- ♦ Положення про преміювання науковців НаУКМА за публікації у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Web of Science та/чи Scopus (2016).

- ♦ Положення про преміювання працівників і здобувачів вищої освіти КПІ ім. Ігоря Сікорського за публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus і Web of Science (2017).

- ♦ Положення про преміювання працівників Сумського національного аграрного університету за публікацію наукових праць у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection (2021).

- ◆ Положення про стимулювання публікаційної активності учасників наукового та освітнього процесу Харківського національного університету радіоелектроніки (2021).

- ◆ Положення про стимулювання публікаційної активності результатів наукових досліджень Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова (2023).

- ◆ Положення про стимулювання публікаційної активності результатів наукових досліджень Вінницького національного технічного університету (2023).

- ◆ Положення про преміювання за досягнення високого рівня оприлюднення результатів наукових досліджень Сумського державного університету (2024).

На третьому етапі здійснено вибірковий моніторинговий аналіз сайтів провідних європейських університетів для виявлення практик матеріального стимулювання співробітників публікувати свої статі в індексованих міжнародних наукових журналах.

4.1. Моральна мотивація

Публікацію у високорейтингових журналах часто розглядають як визнання роботи вченого зі сторони колег. Таке визнання підвищує репутацію дослідника, сприяє підвищенню професійних можливостей та активізації співпраці. Українська дослідниця С. Фіялка у докторській дисертації "Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен" оприлюднила результати проведеного у 2018–2019 роках опитування 1 184 науковців – членів фейсбук-групи Ukrainian Scientists Worldwide та, відповідно до теорії мотивації Д. Макклелланда, припустила, що учасники опитування можуть бути мотивовані потребами в досягненнях (Need for Achievement, nAch), належності (Need for Affiliation, nAff) та у владі (Need for Power, nPow) [3, с. 163].

Серед мотивів до публікації результатів дослідження в міжнародних рецензованих журналах респонденти назвали "підтвердження рівня наукової роботи; видимість у науковому просторі; популяризацію власних наукових досліджень; кращі шанси виграти грант/отримати додаткове фінансування з-за кордону; можливість збільшити цитованість; пошук партнерів для спільних наукових тем; побудову бази для змістовних дискусій світового рівня; можливість отримувати коментарі від авторитетних рецензентів і підвищити якість своїх досліджень". Водночас були відповіді, які "показують бажання забезпечити передусім кількісні показники, зокрема, можливість захистити дисертацію й домогтися підвищення заробітної плати; необхідність участі в конкурсі на посаду; отримання вченого звання; вимоги адміністрації наукової установи або університету" [3, с. 168].

Подібні результати отримала й хорватська дослідниця публікаційних практик – авторів із соціальних і гуманітарних наук у Хорватії Ніколіна Пеша Павлович [9]. Авторка з липня по вересень 2021 року провела опитування 319 респондентів із соціальної сфери науки та 292 респондентів – із гуманітарної та виявила, що респонденти з гуманітарної сфери підкреслюють важливість внутрішніх причин для публікації: прийняття нових наукових викликів і задоволення від дослідження та написання, а серед респондентів у соціальній сфері в середньому дещо більше переважають зовнішні причини для публікації робіт, такі як накопичення балів для майбутнього просування, публікація заради можливості отримання фінансування для майбутніх досліджень [9, р. 51–52].

Внутрішню мотивацію можна також активізувати через соціалізацію та положення, що підвищують компетентність для зміцнення почуття автономії, культури творчості та про соціальної мотивації [7, р. 26].

4.2. Матеріальна мотивація

Зарубіжний досвід

Зарубіжні науковці наголошують на тенденції, згідно з якою публікації все більше пов'язані з матеріальними стимулами. При виконанні вимог публікаційної активності штатний науковець отримуватиме значно вищу заробітну плату. У деяких країнах, таких як Південна Африка та Китай, більшість дослідників отримують грошову винагороду за свої публікації [4, р. 490].

Аналіз впливу та/або зв'язків між фінансовою мотивацією працівників Південно-Казахстанської медичної академії, їх науковою та публікаційною діяльністю продемонстрував, що, починаючи від 2018 року, коли було запроваджено практику грошових винагород, спостерігалася тенденція до збільшення кількості публікацій у журналах, які індексуються Scopus і WoS: зокрема, у 2018 році кількість публікацій у цих базах даних становила 21, у 2019 – зросла на 12,5 %, а у 2020 році – на 40 % (порівняно із 2018 р.). 2021 року відбулося зменшення загальної кількості статей на 14,3 %, порівняно з 2020 роком. Водночас варто зазначати, що кількість статей у журналах Q1 та Q2 Scopus і WoS у 2021 році зросла майже вдвічі, порівняно із попереднім роком. Однак аналіз коефіцієнтів Пірсона виявив пряму та статистично значущу кореляцію між кількістю публікацій і виділеними на грошові винагороди коштами, з $r = 0,97$; $p < 0,05$ [5, р. 40–42].

На окрему увагу заслуговують практики створення в європейських університетах спеціальних фондів для відшкодування для своїх співробітників вартості публікації наукової статті (APC) у відкритому доступі. Наприклад, видавничий фонд відкритого доступу Ганноверського університету імені Лейбніца (LUN's open access publishing fund for article processing charges) виплачує автору максимум 700 євро. Автори спочатку мають сплатити повну суму APC, а згодом – надати рахунок для відшкодування. APC покривають повністю, якщо стаття

відповідає критеріям найкращих практик. Для отримання фінансування потрібно відповідати таким вимогам:

- ♦ автор-кореспондент має бути співробітником Ганноверського університету імені Лейбніца та мати ідентифікатор ORCID;
- ♦ афіліацію з Ганноверським університетом імені Лейбніца чітко й правильно зазначено в статті;
- ♦ статтю опубліковано у журналі, який внесено до каталогу журналів відкритого доступу (DOAJ).
- ♦ публікації мають містити таке підтвердження фінансування: "Публікація цієї статті профінансована Видавничим фондом відкритого доступу Ганноверського університету імені Лейбніца".

Ще одна модель – це підписання університетом спеціальних угод із окремими видавцями наукових журналів щодо безкоштовної публікації наукових статей авторів, які афілійовані із університетом. Наприклад, Оксфордський університет на офіційному сайті наводить перелік видавців, з якими підписано такі угоди. Для отримання права на безкоштовну публікацію потрібно:

- ♦ бути автором-кореспондентом;
- ♦ використовувати адресу електронної пошти Оксфордського університету під час надсилання статті до журналу (для можливості видавців ідентифікувати автора як особу, що афілійована із Оксфордським університетом);
- ♦ використовувати ліцензію CC BY для публікації статті.

Досвід України

Поширеною практикою є розроблення українськими університетами спеціальних положень для стимулювання науковців до підвищення рівня наукових досліджень та оприлюднення їх результатів у виданнях, що індексуються базами даних Scopus і Web of Science Core Collection.

Порівняймо умови матеріального стимулювання в окремих університетах:

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, Вінницький національний технічний університет. Матеріальне заохочення у вигляді преміювання

(встановлення надбавки) за рахунок коштів спеціального фонду призначають окремо за кожну публікацію, залежно від квартиля видання (Q1–Q4). При цьому грошову винагороду можна отримати лише за службовий твір, під яким розуміють публікацію, що виконана в межах планової науково-дослідної роботи, згідно з індивідуальним планом наукового, науково-педагогічного працівника та за умови афіліації твору у базах Scopus і Web of Science до профілю університету.

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського призначає премії авторам – працівникам і здобувачам вищої освіти КПІ за всі публікації у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, які впливають на загальну кількість цитувань і h-індекс університету.

Сумський національний аграрний університет. Під час призначення премії враховують такі показники:

- ♦ кількість публікацій у виданнях, що включені до баз даних Scopus і Web of Science Core Collection;

- ♦ кількість співавторів публікації, що афілійовані зі СНАУ; квартиль журналу визначають за даними Scimago Journal and Country Rank (для публікацій у Scopus) та Journal Citation Reports (для публікацій у Web of Science Core Collection) на дату індексування публікації.

Розмір премії встановлюють за формулою:

– за одну публікацію:

єдина преміальна ставка × коефіцієнт квартиля журналу;

– на одного НПП:

$$\frac{\text{єдина преміальна ставка} \times \text{коефіцієнт квартиля журналу}}{\text{кількість співавторів, що афілійовані зі СНАУ}}$$

Національний університет "Кієво-могилянська академія" призначає премії двічі на рік, згідно з результатами публікаційної активності співробітників за поточний період (з 1 грудня минулого року до 1 червня поточного року та з 2 червня поточного року до 1 грудня поточного року). Розмір премії

розраховують для кожної публікації окремо; при визначенні її розміру враховують:

- ♦ кількість публікацій співробітника у виданнях, які включені до баз Scopus і Web of Science Core Collection (крім Emerging Sources Citation Index);

- ♦ кількість співавторів публікацій;

- ♦ квартиль журналу, згідно зі Scopus і/або Web of Science.

С. Назаровець також пропонує використовувати для матеріального стимулювання квартильний підхід до визначення розміру премій, який би враховував:

- ♦ кількість публікацій у виданнях, які включені до Scopus;

- ♦ кількість співавторів публікацій;

- ♦ квартиль журналу, згідно з даними порталу SCImago Journal & Country Rank.

Розмір премії має дорівнювати коефіцієнту квартилю журналу, що поділений на кількість авторів і помножений на єдину преміальну ставку. Запропоновано:

- для журналу Q1 коефіцієнт дорівнює 4; Q2 – 3, Q3 – 2, Q4 – 1;

- для матеріалів конференції – 1 (для комп'ютерних дисциплін – 2);

- для монографій – 1 (для соціогуманітарних дисциплін – 2) (Nazarovets, 2015).

Харківський національний університет радіоелектроніки премію "за публікаційну активність" призначає авторам – працівникам і здобувачам вищої освіти за публікацію статей, монографій, розділів монографій у наукових виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах даних Scopus і Web of Science Core Collection, залежно від імпакт-фактора видання з урахуванням кількості цитувань автора та співавторів.

Отже, фактично можна говорити про два підходи до преміювання за публікацію статей у наукових журналах, що індексуються Scopus і Web of Science Core Collection:

- 1) сума премії залежить від квартилю журналу;

- 2) сума премії залежить від квартилю журналу та кількості співавторів.

ВИСНОВКИ

Описані практики дають підстави дійти висновку про те, що моральна мотивація науковців охоплює внутрішні чинники (задоволення від наукової творчості, відчуття належності до певної наукової спільноти) та зовнішні (потреба у кар'єрному зростанні, визнанні колег, можливості у подальшому отримати фінансування завдяки наявності наукових публікацій). При цьому зовнішні чинники переважають.

Практики матеріальної мотивації науковців публікувати якісні статті у рейтингових наукових журналах умовно можна поділити на дві основні моделі:

1. Інституціональне фінансування публікацій у наукових журналах, які індексуються Scopus і WoS, шляхом преміювання після виходу друком статті. Така модель поширена в університетах України та країн пострадянського простору. Її недоліком є те, що сума премії часто не покриває витрат на публікацію.

2. Інституціональне фінансування через оплату APC (вартості редакційно-видавничих витрат на підготовку статті до друку) для оприлюднення результатів дослідження у журналах відкритого доступу. Ця модель характерна для європейських університетів і переважно спрямована на забезпечення відкритого доступу до наукових досліджень.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Наказ "Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам", 13, Міністерство освіти та науки України (2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16#Text>

2. Наказ "Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук", № 1220, Міністерство освіти та науки України (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19#Text>

3. Фіялка, С. (2024). *Науковий журнал як соціальнокомунікаційний феномен*. Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". URL: <https://mydisser.com/ru/catalog/view/fiyalka-svitlana-borisivna-naukoviy-zhurnal-yak-socialnokomunikaciy-niy-fenomen.html>
4. Chen, Z., & Lien, D. (2023). Monetary incentives and social ties in academic publications. *Journal of Management Science and Engineering*, 8(4), 490–497. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jmse.2023.06.001>
5. Duysenova, A. M. (2022). Motivation of the publication activity of lecturers in a medical university. *Avicenna Bulletin*, 24(1), 39–49. URL: <https://doi.org/10.25005/2074-0581-2022-24-1-39-49>
6. Joshi, P. B., Churi, P. P., & Pandey, M. (Eds.). (2024). *Scientific publishing ecosystem: An author-editor-reviewer axis*. Springer Nature Singapore. URL: <https://doi.org/10.1007/978-981-97-4060-4>
7. Lam, A. (2011). What motivates academic scientists to engage in research commercialization: 'Gold', 'ribbon' or 'puzzle'? *Research Policy*, 40(10), 1354–1368. URL: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2011.09.002>
8. Nazarovets, S. (2015). Квартильний підхід до проблеми стимулювання публікаційної активності українських науковців. URL: <https://doi.org/10.13140/RG.2.1.4798.9208>
9. Peša Pavlović, N. (2023). Publikacijske prakse autora iz društvenog i humanističkog područja u Republici Hrvatskoj. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 66(3), 27–60. URL: <https://doi.org/10.30754/vbh.66.3.1123>
10. Scarano, F. R. (2008). Why publish? *Revista Brasileira de Botânica*, 31(1), 189–194. URL: <https://doi.org/10.1590/S0100-84042008000100017>

Редакційна політика та публікаційна етика видань наукових журналів серії "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка" : методичні рекомендації

Цей додаток містить документи, які є результатом спільної роботи працівників Координаційного Центру (КЦ) із випуску серії наукових періодичних видань "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка", що створений згідно з ухвалою Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 16 від 16.05.22) та Наказом ректора № 263-22 від 20.05.22.

За час роботи команда КЦ досягла вагомих результатів, зокрема, підготовлено уніфіковані тексти (українською та англійською мовами), які вичерпно відображають склад редакційної колегії, редакційну політику, публікаційну етику, інші важливі для функціонування наукового журналу аспекти, що задовольняють усі формальні вимоги наукометричних баз DOAJ, Scopus і WoS.

Завдяки співпраці КЦ із Українським регіональним відділенням Європейської асоціації редакторів наукової періодики (EASE) працівники Центру та відповідальні редактори наукових журналів Університету отримали змогу безплатно брати участь у різноманітних заходах, зокрема, у роботі Редакторської школи від EASE, та ознайомлюватися з найкращими практиками роботи високорейтингових закордонних журналів, які індексуються наукометричними базами WoS, Scopus.

Сфера видання наукової літератури, особливо наукових журналів, динамічно розвивається та вдосконалюється, тому ми плануємо регулярно оновлювати запропоновані у виданні тексти редакційної політики та публікаційної етики. Сподіваємося, що ця інформація стане в нагоді редакціям всіх

українських наукових журналів, які прагнуть удосконалення та підвищення якості редакційних політик і редакційно-видавничих процесів відповідно до міжнародних стандартів наукових публікацій заради збільшення кількості індексованих міжнародними наукометричними базами українських наукових видань та належного представлення України у світовому науковому просторі

В умовах поширення інформації про видання у мережі Інтернет важливого значення набуває структура вебсайту наукового журналу. Вебсайт наукового видання має містити всю необхідну інформацію про мету, проблематику видання, редакційну політику та публікаційну етику, правила і рекомендації для всіх учасників редакційно-видавничого процесу – авторів, редакторів, рецензентів на етапах від подання та рецензування статті – до ухвалення рішення про її прийняття до друку й редакційного опрацювання поданого матеріалу.

Пропонований зразок структури вебсайту наукового журналу відповідає вимогам чинного українського законодавства та рекомендаціям міжнародних стандартів у сфері видання наукових журналів.

1. Home / Головна

2. About the Journal / Про журнал

- 2.1. Aim and Scope / Мета та проблематика
- 2.2. Indexing and Archiving / Індекссування та архівування
- 2.3. Editorial Board / Редакційна колегія
- 2.4. Reviewer Board / Склад рецензентів
- 2.5. Journal Statistics / Статистика журналу

3. Editorial Policy / Редакційна політика

- 3.1. Peer Review Process / Процес рецензування
- 3.2. Publication Ethics / Публікаційна етика
- 3.3. Plagiarism and Duplicate Publication Policy /

Політика щодо плагіату та дублювання публікацій

- 3.4. Authorship and Contributorship / Авторство та співавторство
- 3.5. Licensing and Copyright / Ліцензування та авторське право
- 3.6. Open-Access Policy / Політика відкритого доступу
- 3.7. Privacy statement and Confidentiality /

Положення про конфіденційність

- 3.8. Conflict of Interests Policy /

Політика щодо конфліктів інтересів

- 3.9. Complaints and Appeals / Заяви та апеляції
- 3.10. Allegations of Research Misconduct / Політика щодо порушень академічної доброчесності
- 3.11. Post-publication Discussions and Corrections / Постпублікаційне обговорення та внесення змін
- 3.12. Article retraction and Expression of Concern / Процедура відкликання статті
- 3.13. Disclaimer (Відмова від відповідальності)
- 4. Submission / Подання статті**
 - 4.1. To submit the paper / Процедура подачі рукопису
 - 4.2. Guidelines for Authors / Рекомендації для авторів
 - 4.3. Article Processing Charge / Оплата за публікацію
 - 4.4. Data Sharing and Reproducibility / Використання та відтворення даних
 - 4.5. Reasons for refusal / Підстави для відмови від публікування
 - 4.6. Tips for authors / Корисні поради для авторів
 - 4.7. Dissemination and Promotion / Поширення та промоція
- 5. Current Issue / Поточний випуск**
- 6. Archive / Архів**
- 7. Contacts / Контакти**
 - 7.1. Ownership and Management / Засновник і видавець
 - 7.2. Editorial team / Редколегія

Далі подано модельні тексти до кожної рубрики сайту, які редколегії наукових журналів можуть використовувати як зразки під час розроблення структури сайтів для своїх наукових періодичних видань.

1. Інформація про мету видання, його структуру та проблематику

Приклад:

"Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика" – періодичне рецензоване наукове видання відкритого доступу.

ISSN 1728-2659; eISSN 2709-8494

DOI:

Галузь науки: 035 Філологія

Зареєстровано: Міністерством юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 24644-14584Р від 16.12.2020

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (категорія Б) зі спеціальності 035 Філологія (наказ МОН №320 від 7 квітня 2022 року).

Засновник-видавець: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Рік заснування: 1958

Мови видання: українська, англійська

Періодичність: двічі на рік (як у свідоцтві)

Останній випуск: (покликання на сторінку з останнім випуском, можна дати кнопкою під обкладинкою, як у Віснику. Державне управління – <https://publicadministration-knu.org/index.php/journal>)

Рекомендуємо: (покликання на три статті на вибір редакції: найчастіше цитовані, які набрали найбільшу кількість переглядів тощо).

Історія журналу (не обов'язково).

"Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. Literary studies. Linguistics. Folkloristics" is a peer-reviewed open access periodical scientific journal.

ISSN 1728-2659; eISSN 2709-8494

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659>

Subject Area: _____

Registered: Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of state registration KV No. 24644-14584P dated 16.12.2020

The magazine is included in the list of scientific subject area journals of Ukraine (category B) in the subject area 035 Philology (order of the Ministry of Education and Culture No. 320 of April 7, 2022).

Founder-publisher: Taras Shevchenko National University of Kyiv

Year of foundation: 1958

Publication languages: Ukrainian, English

Periodicity: twice a year

The current issue

The most cited papers:

The history of Bulletin:

2. Редакційна політика

2.1. Процес рецензування

Внутрішнє рецензування – процес попереднього оцінювання в редколегії. Усі рукописи, які надійшли до редколегії, перевіряє відповідальний редактор щодо мети, тематики, редакційної політики журналу. Рукописи, які не відповідають тематиці, редакційній політиці або редакційним стандартам журналу, відхиляють до рецензування. Не підлягають рецензуванню вступне слово редактора та блок з інформацією про виправлення.

Рукописи статей, які не відповідають вимогам журналу щодо структури та оформлення, повертають авторам на доопрацювання. Якщо автор не надіслав відповіді на запит редактора впродовж 30 календарних днів, то рукопис вважають таким, що не перебуває на розгляді редколегії журналу.

Рукописи статей, у яких після перевірки на плагіат у системі StrikePlagiarism виявлено значний відсоток текстових запозичень, повертають авторам на доопрацювання. У разі виявлення ознак плагіату статтю повертають автору без права її повторного подання.

Редколегія надає перевагу статтям з якісними та/або кількісними даними, хоча журнал публікує й ґрунтовні оглядові статті.

Після внутрішніх перевірок авторський оригінал статті передають на зовнішнє рецензування (експертне оцінювання).

Зовнішнє рецензування – це оцінювання поданого матеріалу незалежними експертами. Статті, що подані для публікації, підлягають подвійному "сліпому" рецензуванню на платформі Open Journal System (OJS) щонайменше двома зовнішніми рецензентами – експертами в науковій галузі за тематикою поданої статті.

Члени редакційної колегії рекомендують рецензентами осіб, які є експертами в науковій галузі поданої статті та

мають публікації за її тематикою. Члени редакційної колегії також можуть бути рецензентами.

Рецензенти мають дотримуватися найкращих міжнародних практик рецензування, зокрема, Рекомендацій для рецензентів від Європейської асоціації наукових редакторів, Web of Science Academy¹.

Рецензенти зобов'язані якнайшвидше повідомити відповідального редактора та/або редакційну колегію про можливі конфлікти інтересів. Вони мають дотримуватися принципу конфіденційності під час роботи з рукописом статті, зокрема, не використовувати та/або не відтворювати її повністю чи частково, не розголошувати інформації про звернення редакції щодо рецензування.

Варіанти відповідей рецензента: *"так"*, *"ні, потребує незначного доопрацювання"* або *"ні, потребує суттєвого доопрацювання"* на такі запитання (зазначено у шаблоні для рецензента на платформі OJS):

- ◆ Чи відповідає назва статті її змісту та меті?
- ◆ Чи відображає анотація основний зміст статті?
- ◆ Чи є ключові ідеї статті оригінальними, науково значущими та цікавими для читацької аудиторії?
- ◆ Чи є вагомими та науково обґрунтованими основні результати статті?
- ◆ Чи відповідає стаття та її ключові частини структурі IMRAD і технічним вимогам журналу?
- ◆ Наскільки обґрунтовані, доречні та відповідають вимогам журналу ілюстрації (таблиці, рисунки тощо)?
- ◆ Чи доречна та належно обґрунтована методологія дослідження?
- ◆ Чи є мова статті науковою, граматично правильною та зрозумілою для читацької аудиторії?
- ◆ Чи продемонстровано знання літератури у розділі "Дискусії", що відповідає проблематиці статті?
- ◆ Наскільки чіткими та аргументованими є висновки?

¹ <https://ease.org.uk/communities/peer-review-committee/peer-review-toolkit/>;
<https://clarivate.com/academia-government/blog/how-to-write-a-peer-review-practical-templates-expert-examples-and-free-training-courses/>

Якщо рецензент щодо якогось пункту обрав відповіді "ні, потребує незначного доопрацювання" або "ні, потребує суттєвого доопрацювання", то він має надати обґрунтовані коментарі та пояснити авторам, як вдосконалити статтю.

Відповідальний редактор має право не повідомляти автору про коментарі, які містять суб'єктивну оцінку положень статті, або є не тактовними, або не відповідають встановленим вимогам і критеріям, що зазначені раніше.

Відповідальний редактор є посередником у всіх обговореннях між авторами та рецензентами під час рецензування статті перед публікацією. Якщо згоди не досягнуто, то відповідальний редактор може запросити додаткових рецензентів.

Відповідальний редактор має право повернути рецензію на доопрацювання, якщо рецензент не дотримався встановлених Рекомендаціями для рецензентів вимог або якщо рецензія містить двозначні зауваження. За істотних зауважень до рецензента відповідальний редактор має право виключити рецензента з переліку осіб, до яких звертається редколегія видання, та/або повідомити про його дії за місцем його афіліації.

Рецензенти не здійснюють структурного чи мовностилістичного редагування рукопису, але, за потреби, повідомляють про такі проблеми авторів і редакторів журналу у відповідному блоці рецензії. Рішення рецензентів можуть бути такими:

- ◆ *прийняти*;
- ◆ *прийняти після незначних доопрацювань* (автори мають п'ять днів на внесення незначних змін, відповідно до коментарів рецензентів);
- ◆ *прийняти після суттєвих доопрацювань* (автори мають два тижні на суттєве доопрацювання рукопису);
- ◆ *відхилити з пропозицією повторного подання* (рукопис буде відхилено, а авторам буде запропоновано повторно подати статтю після істотного доопрацювання змісту, якщо, на думку рецензентів, стаття потребує проведення додаткових

експериментів, інших емпіричних досліджень для підтвердження висновків);

♦ *відхилити* (статтю відхиляють без права її повторного подання, якщо вона має серйозні недоліки та/або не містить оригінальних наукових результатів).

Якщо статтю може бути прийнято за умови доопрацювання, її повертають автору/авторам разом із коментарями та пропозиціями рецензентів щодо її вдосконалення, а також рекомендаціями (якщо такі є) редакторів. Автор повторно надсилає доопрацьовану версію статті разом із чіткими відповідями на зауваження рецензентів. Усі зміни автор має виділити в тексті статті.

Відповідальний редактор безпосередньо оцінює якість змін або передає статтю рецензентам на повторне оцінювання. За другого раунду рецензування рецензента можуть попросити оцінити доопрацьовану версію рукопису з огляду на його рекомендації під час першого раунду рецензування.

Рецензенти мають чітко та аргументовано висловлювати свій погляд, бути ввічливими та конструктивними у своїх рекомендаціях.

На всі коментарі рецензента автор має відповідати, згідно з пунктами рецензії. Загальний термін рецензування не може перевищувати трьох місяців від дати надходження статті до рецензента.

Журнал дозволяє не більше двох раундів рецензування рукопису.

Редколегія враховує коментарі рецензентів, але остаточне рішення щодо публікації статті ухвалює головний редактор журналу.

Авторські апеляції. Автори можуть оскаржити відмову в публікації. Процедура такого оскарження описано у пункті "Заяви та апеляції" Редакційної політики журналу.

2.2. Публікаційна етика

Публікаційна етика "Вісника..." відповідає найкращим міжнародним практикам і стандартам видання наукової періодики, зокрема EASE Guidelines, Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, Publishing Ethics Resource Kit for Editors, COPE Guidelines, ICMJE², а також критеріям і рекомендаціям DOAJ, Web of Science, Scopus.

Публікаційна етика видання включає розділи, які публікують окремо:

- ♦ Політика відкритого доступу.
- ♦ Авторство та співавторство.
- ♦ Політика щодо конфлікту інтересів.
- ♦ Політика плагіату та дублювання публікацій.
- ♦ Політика щодо порушень академічної доброчесності.
- ♦ Скарги та апеляції.
- ♦ Постпублікаційне обговорення та внесення змін.

Публікаційна етика складається з таких частин:

1. Публікація та обмін відкритими даними.
2. Загальні питання подання, рецензування та редакційних процесів.
3. Відповідальність авторів.
4. Відповідальність рецензентів.
5. Відповідальність редакторів.
6. Заява про приватність і конфіденційність.
7. Політика щодо джерел фінансування.
8. Нейтралітет до геополітичних суперечок.
9. Політика гендерних питань.

² <https://ease.org.uk/resources/>; <https://doaj.org/apply/transparency/>;
<https://www.elsevier.com/editor/perk>;
<https://publicationethics.org/guidance/Guidelines>;
<https://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

2.2.1. Публікація та обмін відкритими даними

КЦ заохочує публікацію та обмін відкритими даними, відповідно до Принципів Panton і Принципів FAIR Data³. Матеріали можуть бути опубліковані у різні способи, зокрема, шляхом збереження у сховищах даних, що пов'язані з відповідною статтею, або як файли даних чи пакетів, що доповнюють статтю. Набори даних мають бути розміщені у відповідному надійному сховищі, а пов'язаний ідентифікатор (URL або DOI) набору(ів) даних – додано до розділу ресурсів даних статті. Покликання на набори даних також мають бути додані до списку покликань статті з DOI (якщо є). Якщо немає спеціального сховища даних, автори мають зберігати свої набори даних у загальному сховищі, зокрема, у Zenodo⁴ чи аналогічних.

2.2.2. Загальні питання подання, рецензування та редакційних процесів

Реалізацію всіх редакційних процесів – подання, рецензування, редагування тощо – забезпечує редакційно-видавнича система Open Journal System (OJS) від Public Knowledge Project. Усі учасники редакційного процесу отримують від редакції через систему OJS автоматизовані сповіщення електронною поштою. Детальний опис процедур подання, рецензування, редагування та виправлення помилок з усіма необхідними інструкціями описано в розділах "Подати статтю" та "Процес рецензування" на цьому сайті.

Ні Київський національний університет імені Тараса Шевченка, ні редакція видання не відповідають за належне функціонування редакційно-видавничої системи Open Journal System (OJS) від Public Knowledge Project (посилання на Disclaimer).

³ <https://force11.org/info/the-fair-data-principles/>

⁴ <https://zenodo.org/>

2.2.3. Відповідальність авторів

Очікується, що всі автори зробили вагомий внесок і дослідження та узгодили порядок представлення своїх прізвищ у статті.

Автори мають:

- ♦ погодитися з тим, що їхні статті буде опубліковано у відкритому доступі за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0);

- ♦ засвідчити, що їхні рукописи є оригінальною роботою, рукопис раніше не було опубліковано, його не подано для публікації в іншому видавництві;

- ♦ подати рукопис грамотною англійською/українською мовою, що відформатований відповідно до Рекомендацій для авторів;

- ♦ зазначати всі джерела, що використані у рукопису;

- ♦ брати участь у процесі рецензування, зокрема вчасно реагувати на зауваження рецензентів;

- ♦ повідомляти редакцію про будь-які помилки, які вони знайдуть у своїй статті під час редакційно-видавничого процесу та після публікації (процедуру внесення виправлень описано в розд. "Постпублікаційне обговорення та внесення змін");

- ♦ визначити всіх основних спонсорів дослідження, що стосується їхньої статті; інші джерела підтримки публікацій як подяки (зокрема, фінансування оплати за редагування статті тощо);

- ♦ повідомляти редакцію про будь-який конфлікт інтересів. Відповідальний автор (автор-кореспондент, який подає статтю) має надати декларацію про будь-які конфлікти інтересів від імені всіх авторів. Конфлікт інтересів може бути пов'язаний зі спільним місцем роботи, джерелами фінансування, особистими фінансовими інтересами, членством у відповідних організаціях тощо.

2.2.4. Відповідальність рецензентів

1. Рукописи буде розглянуто щонайменше двома експертами, аби якомога швидше ухвалити рішення щодо публікації чи доопрацювання статті. Рецензенти мають повідомляти про будь-які конфлікти інтересів.

2. Від рецензентів очікують не ретельного структурного чи мовностилістичного редагування рукопису, а зосередження уваги на науковій якості, загальному стилі, що має відповідати передовій практиці чіткого та стислого академічного письма. Якщо рецензенти визнають, що рукопис потребує редагування, вони мають повідомити авторів і редактора у своєму звіті.

3. Рецензенти мають перевірити, чи є рукопис науково обґрунтований і чіткий, цікавий для аудиторії; наскільки прийнятною є якість написання (критерії оцінювання рукопису див. у "Рекомендаціях для рецензентів").

4. За серйозних розбіжностей між рецензіями або між авторами та рецензентами відповідальний редактор може оцінити їх, відповідно до свого досвіду, або звернутися за порадою до члена редакційної колегії журналу.

5. Рецензентів також просять зазначити статті, які вони вважають особливо цікавими чи значущими. Цим статтям може бути надано більшої уваги та більшого зовнішнього розголосу, включаючи пресрелізи, що адресовані науковим журналістам і ЗМІ.

6. Під час другого раунду рецензування (після виправлень авторів) тематичний редактор може попросити рецензента оцінити переглянуту версію рукопису з огляду на рекомендації рецензента, що подані під час першого раунду рецензування.

7. Рецензентів просять бути ввічливими та конструктивними у своїх звітах. Повідомлення, які можуть бути нетактовними або неінформативними, буде скасовано.

8. Рецензенти не мають переглядати рукописи, у яких наявний конфлікт інтересів, що є результатом конкурентних,

спільних чи інших відносин, зв'язків з будь-якими авторами, компаніями чи установами, що пов'язані з авторами рукопису.

9. Рецензування оригінальних авторських рукописів здійснюють строго конфіденційно.

10. Рецензенти мають зберігати рукописи, матеріали та всі деталі, що пов'язані з рецензуванням, суворо конфіденційними та не передавати їх третім особам.

11. Рецензенти мають чітко та аргументовано висловлювати свою думку.

12. Рецензенти мають ідентифікувати релевантну опубліковану роботу, яку автори не цитували.

13. Рецензенти мають утримуватися від використання будь-яких ідей авторів до публікації статті.

14. Рецензенти також мають звертати увагу редакторів на суттєву схожість або збіги розглядуваних рукописів із будь-якою іншою опублікованою статтею, про яку їм відомо.

2.2.5. Відповідальність редакторів

1. Відповідальні редактори наукового журналу опікуються оригінальністю, відповідністю публікації предметній галузі.

2. Відповідальні редактори мають переконатися, що всі дослідницькі статті відповідають міжнародним етичним принципам і Публікаційній етиці видання, а також не допускати будь-яких конфліктів інтересів між авторами, рецензентами та членами редакційної колегії.

3. Відповідальні редактори не мають відхилити статті на основі підозр, без доведення неналежної поведінки автора/авторів.

4. Редактори мають зберігати анонімність рецензентів, якщо останні не вирішили розкрити свою особу в порядку, що встановлений цією політикою.

5. Літературні редактори відповідають за структурне та мовностилістичне редагування статей.

2.2.6. Заява про приватність і конфіденційність

Особисту інформацію авторів, рецензентів, редакторів та інших осіб, що зареєстровані на вебсайті журналу (імена та електронні адреси) редакція використовує тільки для перевірки, рецензування та/або публікації статей і не передає жодній іншій стороні.

Редакційна колегія визнає, що всі надіслані до журналу матеріали є приватною та конфіденційною власністю авторів. Для уникнення заподіяння шкоди авторам чи рецензентам через передчасне розголошення будь-якої інформації з авторського оригіналу статті, заборонено ділитися будь-якими деталями поданих статей чи звітів про рецензування із третіми особами.

Усі редактори та рецензенти, які беруть участь у редакційному процесі, не мають розголошувати інформації про зміст авторського оригіналу статті (загалом або будь-якої частини), статус у процесі рецензування, коментарі та пропозиції рецензентів, а також проміжні або остаточні результати рецензування (крім авторів і рецензентів). Будь-які запити від третіх сторін щодо використання або передавання поданих для публікації до журналу авторських оригіналів редакційна колегія відхиляє.

Редакційна колегія забезпечує конфіденційність рецензентів у процесі подвійного "сліпого" рецензування.

Усі працівники, які беруть участь у редакційному процесі, мають утримуватися від будь-яких коментарів під час підготовки до публікації та після опублікування статті, не повідомляти ні публічно, ні приватно жодних деталей процесів рецензування, редагування тощо.

Редакція колегія не зберігає копій відхилених рукописів. Коментарі рецензентів не можуть бути опубліковані або оприлюднені без дозволу рецензента, автора та відповідального редактора.

2.2.7. Політика щодо джерел фінансування

Автори мають чітко зазначити джерела фінансування, що використані для створення їхніх рукописів, зокрема для досліджень і/або публікації. Інформацію про фінансову підтримку досліджень конкретними організаціями автор-кореспондент зазначає від імені всіх авторів під час подання статті у відповідній формі на платформі OJS. Інші джерела підтримки публікацій мають бути чітко зазначені в рукопису зазвичай у формі подяки (зокрема, за фінансування оплати за переклад, мовне редагування статті тощо).

2.2.8. Нейтралітет до геополітичних суперечок

Журнал є нейтральним до будь-яких політичних суперечок. Редактори не мають права висловлювати особисті преференції та упереджено ставитись до рукопису або до автора/авторів, виходячи з держави їхнього походження, проживання та/або афіліації.

На рішення щодо публікації статті не має впливати походження рукопису, зокрема національність, етнічна належність, політичні переконання, раса чи релігія авторів. Рішення щодо редагування та публікації не мають визначатися політикою уряду чи інших установ поза межами редакційної колегії журналу.

Авторські дослідження мають бути деполітизовані, без провокаційних зауважень, спірних геополітичних тверджень і позначень на картах. Якщо цього неможливо уникнути, редакційна колегія журналу залишає за собою право позначати їх щонайменше як спірні під час або після публікації, надавати коментарі редактора або відхиляти/відкликати статті.

Водночас редакційна колегія залишає за собою право відхиляти рукописи без рецензування, якщо:

- ♦ автор/автори мають афіліацію організації чи установи, яка розташована на території держави-агресора, держави – спонсора тероризму;

- ♦ дослідження профінансоване організацією чи установою, що розташована на території держави-агресора, держави – спонсора тероризму;

- ♦ рукописи містять заклики до порушення державного ладу чи верховенства права, прав людини; тероризму; спрямовані на поширення ідеологічних положень та/або заполітизованих ідей;

- ♦ дослідження побудовано на висновках/результатах, що отримані авторами, які афілійовані з організацією чи установою, що розташована на території держави-агресора, держави – спонсора тероризму (про що свідчать відповідні джерела, які використані в дослідженні), без належного обґрунтування їх унікальності, оригінальності та значущості у світовій науці, конкретного значення для запропонованого до публікації дослідження;

- ♦ дослідження зосереджує необґрунтовано істотну увагу висновкам/результатам тих досліджень, що містять та/або віддзеркалюють суб'єктивні оцінки та/або думки автора/авторів) щодо української державності та/або незалежності, спотворює історичні події тощо.

2.2.9. Політика гендерних питань

Редколегія журналу заохочує використання гендерно нейтральної мови, як-от "вони" замість "вона/він" та "їх" замість "його/її" або радить авторам подумати про перебудову речення так, щоб досягти гендерної нейтральності. Під час ухвалення рішення щодо публікації рукопису, вибору рецензентів і упродовж редакційно-видавничого процесу редакційна колегія та редакційний персонал дотримуються гендерно нейтральної позиції, у жодному разі не надають переваги представникам певної статі або віку, не керуються іншими дискримінаційними ознаками.

2.3. Політика плагіату та дублювання публікацій

Плагіат і самоплагіат

Особливим випадком неправомірної поведінки авторів є плагіат – оприлюднення (часткове або повне) наукових (творчих) результатів, що отримані іншими особами як результати власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ст. 42 Закону України "Про освіту"⁵).

Плагіат є крадіжкою інтелектуальної власності, тому подані до журналу авторські оригінали статей, які містять суттєві текстові запозичення з інших статей, монографій тощо без зазначення авторства, буде відхилено. Редактори обов'язково перевіряють рукописи на схожість тексту за допомогою сервісів iThenticate та Unicheck⁶, ініціюючи звіти (iThenticate report і Unicheck report). Журнал надає рецензентам ці звіти для остаточного ухвалення рішення щодо оригінальності рукопису.

Оприлюднення (часткове або повне) власних, раніше опублікованих, наукових результатів як нових є *самоплагіатом*. Для уникнення такої ситуації під час повторного використання тексту зі своїх раніше опублікованих статей автор/автори обов'язково має оформити цей текст як цитату з відповідним покликанням на першоджерело задля уникнення оманливого сприйняття читачами унікальності нової статті.

Політика дублювання публікацій

Випадки, за яких автори повторно використовують великі частини своїх публікацій без чіткого посилання на першоджерело, вважають дублюванням публікації. Прикладами дублювання є публікації ідентичної статті в кількох журналах або додавання незначної кількості нових даних до раніше опублікованої статті.

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

⁶ <https://www.ithenticate.com/>; <https://unicheck.com/uk-ua>

Якщо автор бажає подати до журналу статтю, яка повністю або частково була або буде опублікована в іншому журналі, він має зазначити деталі в супровідному листі до подання. Редакція журналу може розглянути таку статтю, якщо інша робота опублікована мовою країн Європейського Союзу, а її основні результати та висновки є важливими для українськомовної аудиторії. У таких випадках журнал може опублікувати переклад статті українською мовою з відповідним покликанням на англомовне першоджерело.

Редакційна колегія журналу підтримує попередню публікацію на визнаних серверах препринтів для перегляду іншими науковцями перед офіційним поданням до журналу. Дозволено також публікувати інформацію про дослідження у матеріалах (тезах) конференцій, текстах лекцій, кваліфікаційних роботах перед поданням статті з повними результатами дослідження. Про випадки попередніх публікацій потрібно повідомляти в супровідному листі перед її поданням.

Редакційна колегія розглядатиме подання, що містять матеріали, які раніше були частиною кандидатської чи докторської дисертації, що оприлюднена на правах рукопису, відповідно до вимог установи, яка присуджує кваліфікацію.

Препринти – це авторська версія наукового рукопису до офіційного рецензування в журналі, яка зберігається на публічному сервері. Препринти також можуть бути розміщені в будь-який час під час рецензування. Публікацію препринтів не вважають попередньою публікацією чи дублюванням публікацій, що не заважає процесу розгляду статті в журналі.

Політика розміщення, цитування та комунікації з медіями щодо оприлюднених у препринтах проміжних результатів досліджень

Автори мають зазначити деталі розміщення препринтів, зокрема, DOI та умови ліцензування, під час подання авторського оригіналу статті або в будь-який інший момент під час розгляду статті. Після публікації статті автор має оновити інформацію про препринт і додати бібліографічний

опис статті із DOI та URL-покликанням на опубліковану версію статті на вебсайт журналу.

Автори можуть обрати будь-який вид ліцензії для препринтів, зокрема ліцензії Creative Commons. Вибраний тип СС-ліцензії впливатиме на умови спільного доступу та повторного використання препринта. Препринти потрібно зазначати у списку використаних джерел, які подано на розгляд до журналу.

Автори, які публікують препринти, мають дотримуватися певної політики комунікації з медіями. При зверненні журналістів до науковців щодо оприлюднених у препринті результатів дослідження автор має надати пояснення (зокрема, що результати є проміжними, висновки може бути змінено, оскільки стаття ще не пройшла рецензування). Більше інформації, яка допоможе відповідально інформувати громадськість про результати досліджень, що оприлюднені у препринтах, можна знайти в документах, що розроблені ASAPbio, – Preprints in the Public Eye project⁷.

Матеріали конференцій і презентації

Публікація результатів досліджень у збірниках матеріалів конференцій поширена в багатьох дослідницьких спільнотах. Журнал приймає до розгляду статті, що містять тексти, які опубліковані в матеріалах конференцій, і не розглядає це як дублювання публікацій. Проте поданий для публікації у журналі текст статті має містити суттєво розширені результати, методологію, аналіз, висновки, ніж текст, що опублікований у матеріалах конференції.

Остаточне рішення щодо достатнього обсягу доопрацювання ухвалює редакційна колегія за результатами аналізу тексту статті й тексту, що опублікований у збірнику матеріалів конференції або презентації дослідження. Автори мають подати електронну версію матеріалів конференції разом зі статтею та належно процитувати текст матеріалів конференції, що включений до авторського оригіналу статті, яка подана для розгляду до журналу. Автори повинні мати всі

⁷ <https://asapbio.org/public>

необхідні дозволи для повторного використання раніше опублікованого матеріалу та відповідного атрибування.

Автор, який повторно використовує зображення, що опубліковані в іншому виданні або захищені авторським правом, має надати підтвердження чи дозвіл попереднього видавця або власника авторських прав на повторну публікацію зображення.

За виявлення плагіату, самоплагіату або дублювання публікацій під час рецензування та редакційного опрацювання статтю може бути відхилено без права її повторного подання. Рукописи статей, у яких після перевірки на плагіат системою Unicheck та/або iThenticate виявлено значний відсоток текстових запозичень, повертають авторам на доопрацювання.

У разі виявлення плагіату, самоплагіату або дублювання публікацій у вже опублікованій статті буде зроблено оголошення на сторінці статті в журналі та запущено процедуру відкликання статті.

2.4. Авторство та співавторство

Політика щодо авторства журналу відповідає правилам і рекомендаціям COPE, Elsevier та EASE⁸.

Очікується, що всі особи, які згадані в оригінальній статті як автори, зробили вагомий внесок у дослідження. Усі особи, що зазначені як автори, повинні відповідати критеріям авторства (ISMJE 2022⁹), зокрема, вони мають:

- ♦ зробити вагомий внесок до концепції, методології дослідження, збирання, аналізу та інтерпретації даних;

⁸ <https://publicationethics.org/resources/discussion-documents/authorship>; https://legacyfileshare.elsevier.com/assets/pdf_file/0006/653883/Authorship-factsheet-March-2019.pdf; <https://ease.org.uk/publications/author-guidelines-authors-and-translators/>

⁹ <https://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

- ♦ брати участь у написанні або доопрацюванні статті в частині її інтелектуального змісту;
- ♦ нести відповідальність за всі аспекти роботи, що пов'язані з точністю чи цілісністю будь-якої частини статті;
- ♦ затвердити остаточний варіант статті.

Журнал заохочує авторів використовувати таксономію Credit¹⁰. Кількість авторів конкретної публікації не обмежують, це є відповідальністю співавторів, які мають керуватися вимогами до визначення авторства та співавторства.

Не допускається змінювати авторів статті на етапі її розгляду. За виникнення суперечки між авторами щодо їхнього внеску після подання статті до журналу роботу над статтею може бути призупинено до відповідного повідомлення від авторів про остаточне розв'язання всіх проблем.

Порядок розташування прізвищ авторів у публікації має базуватися на їх спільному рішенні, відповідно до відсотка внеску кожного автора.

Особи, які беруть участь у дослідженні, але не відповідають критеріям журналу щодо авторства, мають бути внесені до списку "Учасники" або "Консультанти", зокрема, як такі, що допомагали в дослідженні порадами, надавали дослідницький простір, підтримували фінансово тощо.

2.5. Ліцензування та авторське право

Ліцензування

Стаття та будь-який пов'язаний з нею опублікований матеріал поширюються за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)¹¹, умови якої не впливають на права автора чи іншого творчого виконавця захищати цілісність і право власності на свою роботу.

¹⁰ <https://credit.niso.org/>

¹¹ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Авторське право на макет журналу та обкладинки повністю належить Київському національному університету імені Тараса Шевченка.

Весь контент публікується добросовісно, і думки, висловлені авторами, є тільки їхніми та не обов'язково відображають політику Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Авторське право

Авторські права на будь-яку статтю зберігаються за автором/авторами. Публікацію статті мають схвалити всі автори та відповідальні органи інститутів, в яких виконано дослідження, якщо такі є.

Автори можуть уповноважити одного зі своїх співавторів діяти від їхнього імені та бути автором-кореспондентом, який відповідає за листування з редакційною командою журналу. Автори можуть надати будь-якій, третій, стороні право вільно використовувати статтю за умови зазначення авторів та належного оформлення цитування.

2.6. Політика відкритого доступу

Журнал дотримується політики відкритого доступу, аби "зробити результати досліджень безплатними та доступними для всіх, хто має доступ до інтернету, і сприяти прогресу в науці, медицині та охороні здоров'я", відповідно до Будапештської ініціативи відкритого доступу¹². Редакція підтримує рекомендації ВОАІ20, Рекомендації ЮНЕСКО щодо відкритого доступу¹³ та докладає зусиль до реалізації їх у своїй діяльності.

Відкритий доступ означає, що всі статті, які опубліковані в журналі "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка", доступні для читання, завантаження

¹² <https://www.budapestopenaccessinitiative.org/>

¹³ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379949.locale=en>

та розповсюдження шляхом друкування, поширення у соціальних мережах тощо відразу після публікації, і читачі можуть ділитися ними та адаптувати їх за умови, що журнал і статті цитують належним чином (ліцензія Creative Commons Attribution License – CC BY 4.0)¹⁴.

Атрибуція (покликання на джерело) означає необхідність зазначати автора й журнал, вид ліцензії та надавати інформацію про зміни, якщо їх було внесено до статті.

Приклад атрибуції:

Цю статтю автора {ім'я автора} відтворено з "Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Лінгвістика. Фольклористика" за ліцензією Creative Commons Attribution License 4.0 CC-BY. Оригінал статті доступний тут: {покликання на статтю на сайті журналу}.

¹⁴ <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

2.7. Положення про конфіденційність

Особисту інформацію про авторів, рецензентів, редакторів та інших осіб, що зареєстровані на вебсайті журналу, редакційна колегія використовує тільки для перевірки, рецензування та/або публікації статей і не передає жодній іншій стороні (особі).

Усі надіслані до журналу матеріали є приватною та конфіденційною власністю авторів. Рецензування оригінальних авторських рукописів здійснюють конфіденційно, оскільки автори довіряють редакції результати своєї наукової роботи й творчих зусиль, від яких може залежати їхня репутація та подальша наукова кар'єра.

Для уникнення заподіяння шкоди авторам чи рецензентам через передчасне розголошення будь-якої інформації з авторського оригіналу статті всім учасникам редакційного процесу заборонено ділитися з третіми особами під час підготовки статті до публікації будь-якими деталями змісту статті (загалом або будь-якої частини), даними про статус у процесі рецензування, коментарями та пропозиціями рецензентів, проміжними або остаточними результатами рецензування. Рецензенти мають утримуватися від використання будь-яких ідей авторів до публікації статті.

Будь-які запити від третіх сторін щодо використання або передавання поданих до публікації у журналі авторських оригіналів буде відхилено.

Відповідальні редактори мають наголошувати, що рецензенти повинні зберігати рукописи, пов'язані з ними матеріали та всі деталі рецензування конфіденційними та не передавати їх третім особам. Журнал забезпечує конфіденційність імен та афіліації рецензентів у процесі подвійного "сліпого" рецензування та після публікації рукопису.

Журнал не зберігає копій відхилених рукописів. Коментарі рецензентів не можуть бути опубліковані або оприлюднені будь-яким іншим чином без дозволу рецензента, автора та відповідального редактора.

2.8. Політика щодо конфлікту інтересів

Під *конфліктом інтересів* розуміють все, що заважає або може завадити повній, належній та об'єктивній процедурі розгляду та ухвалення рішення щодо публікації дослідницьких статей чи інших матеріалів. Конфлікт інтересів наявний, якщо залучені до редакційного процесу особи перебувають в стосунках між собою, особистих чи інших, які потенційно можуть скомпрометувати їх або завадити об'єктивності чи вплинути на вирішення питань, що пов'язані з публікацією.

Під час редакційного процесу конфліктом інтересів між головним і/чи відповідальним редактором, рецензентами та авторами можуть бути ситуації, за яких:

- ♦ автор і головний (відповідальний) редактор та/або рецензент працюють на одній кафедрі або в одній дослідницькій групі;
- ♦ автор є студентом, а рецензент – його викладачем або науковим керівником;
- ♦ автор є студентом, а рецензент та/або головний чи відповідальний редактор є керівником студентської наукової роботи.

Під час подання статті автор має повідомити про всі можливі конфлікти інтересів. Після того, як рукописи призначені для рецензування, рецензентів просять повідомити редактора про будь-які конфлікти, які можуть виникати.

Автор, що визначений співавторами відповідальним за листування з редакцією (автор-кореспондент), має заявити про будь-які конфлікти інтересів від імені всіх авторів.

Конфлікт інтересів може бути також пов'язаний із зайнятістю, джерелами фінансування, особистими фінансовими інтересами, членством у відповідних організаціях або з іншими обставинами, які можуть спричинити упередженість і вплинути на ухвалення рішень відповідальними особами.

Рецензенти не мають переглядати рукописи, у яких вони мають конфлікт інтересів, що є результатом конкурентних,

спільних чи інших відносин/зв'язків з будь-якими авторами, компаніями чи установами, що пов'язані з автором рукопису.

Редактори не мають редагувати рукописів/керувати ними, якщо вони мають конфлікт інтересів, що є результатом конкурентних, спільних чи інших відносин або зв'язків із будь-ким з авторів, або компаніями чи установами, що пов'язані з дослідженням.

Заяви авторів, рецензентів або редакторів про конфлікти інтересів розглядає відповідальний та/або головний редактор видання. За обґрунтованих заяв про наявність конфлікту інтересів з головним редактором видання такі заяви розглядають за участі двох членів редакційної колегії видання.

2.9. Заяви та апеляції

Під час розгляду скарг та апеляцій журнал дотримується відповідних правил COPE¹⁵.

Процедура розгляду

За наявності скарг і/або апеляцій на рішення журналу застосовують таку процедуру розгляду.

1. Будь-яку скаргу чи апеляцію насамперед розглядає головний і/або відповідальний редактор, який безпосередньо брав участь у редакційному процесі.

2. Головний редактор видання може залучити до розгляду двох членів редакційної колегії, які мають відповідний досвід участі в редакційних колегіях інших видань, своїм досвідом і знаннями можуть допомогти у врегулюванні спору та з'ясуванні обставин, що описані у зверненні, а також належному застосуванні редакційної політики та правил публікаційної етики журналу.

3. Якщо участь працівників журналу або безпосередньо їхні дії (чи бездіяльність) є об'єктом оскарження, то особа, яка подала скаргу, має звернутися до Координаційного

¹⁵ <https://publicationethics.org/appeals>

центру з випуску "Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка" (надіслати листа на е-пошту Координаційного центру¹⁶). Скаргу розглядають на засіданні редакційної ради Координаційного центру за участі головного та відповідального редакторів видання.

Під час розгляду скарг і/або апеляцій варто дотримуватися правил:

- ♦ взаємоповаги до всіх учасників редакційного процесу, презумпції їхньої належної та добросовісної поведінки, доки не доведено іншого;

- ♦ надання всім зацікавленим особам права викласти свої аргументи на підтримку або заперечення заявлених вимог;

- ♦ належного повідомлення учасників редакційного процесу щодо надходження та розгляду звернення, яке може стосуватися їхніх прав та/або інтересів;

- ♦ спрямування процесу врегулювання будь-якого спору через пошук компромісу та взаєморозуміння.

Скарга щодо наукової якості статті,

зокрема, оскарження відмови у публікації

В апеляції автор має надати детальне обґрунтування з відповідями на зауваження рецензентів за пунктами.

Головний редактор розглядає аргументи авторів і рецензентів та ухвалює одне з рішень:

- ♦ відмовити заявнику через безпідставність вимог, що викладені у зверненні;

- ♦ задовольнити вимоги, що викладені у зверненні;

- ♦ звернутися до КЦ з випуску певної серії "Вісника Київського національного університету імені Тараса Шевченка" для розгляду звернення через неможливість самостійно ухвалити остаточне рішення членами редакційної колегії.

Особі, що звернулася зі зверненням, повідомляють про рішення з поясненням. Рішення щодо апеляцій є остаточним, і нові подання мають пріоритет над апеляціями.

¹⁶ center.visnyk@knu.ua

*Скарга щодо процедури розгляду статті
(часу розгляду тощо)*

Головний редактор разом із відповідальним редактором і керівництвом КЦ розслідує справу. Особі, що звернулася зі скаргою, буде надано відповідний відгук. Результати розгляду справи буде враховано відповідними зацікавленими сторонами для вдосконалення редакційно-видавничих процесів.

*Скарга на етику публікації,
зокрема, на поведінку автора або рецензента*

Головний або відповідальний редактор мають дотримуватися рекомендацій COPE, EASE та публікаційної етики. Вони можуть звертатися за консультацією до Координаційного центру з випуску "Вісника..." щодо складних справ.

Остаточне рішення про відмову у скарзі/апеляції не може бути скасовано чи оскаржено. Редакція не веде листування з авторами рукопису, який було відхилено після такого рішення.

**2.10. Політика щодо порушень
академічної доброчесності**

Академічна доброчесність дуже важлива для розвитку науки, наукових видань та університетів. Дотримання авторами вимог академічної доброчесності – запорука успішного розвитку журналу, підвищення його цитованості та розширення кола читачів. Згідно з положенням пп. 3¹ п. 1 ст. 58 Закону України "Про вищу освіту"¹⁷ науково-педагогічні, наукові й педагогічні працівники зобов'язані: "дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти".

¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

Відповідно до ст. 42 Закону України "Про освіту"¹⁸ "академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень".

Порушеннями академічної доброчесності, які можуть бути виявлені під час редакційно-видавничого процесу, є:

- ♦ *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, що отримані іншими особами як результати власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- ♦ *самоплагіат* – оприлюднення (часткове або повне) власних, раніше опублікованих, наукових результатів як нових наукових результатів;

- ♦ *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовують в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- ♦ *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- ♦ *обман* – надання свідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу, формами якого є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування (п. 4 ст. 42 Закону України "Про освіту"¹⁹);

- ♦ *надання або отримання* учасником редакційного процесу чи пропозиція з надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших *благ матеріального або нематеріального характеру* для спотворення публікаційного процесу та ухвалення позитивного рішення про публікацію статті;

- ♦ *необ'єктивне оцінювання* поданої до публікації роботи – свідоме завищення або заниження оцінювання результатів, змісту дослідження рецензентами або редакторами;

¹⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n613>

¹⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n613>

♦ *внесення змін до тексту поданого рукопису без узгодження з авторами.*

Згідно з п. 4.1 Етичного кодексу Університетської спільноти²⁰ до порушень академічної доброчесності також належать:

♦ свідоме поширення хибної чи упередженої інформації щодо наукових досліджень;

♦ спотворення дослідницьких даних;

♦ використання наукових і навчально-освітніх матеріалів з недоброчесною метою;

♦ використання даних досліджень, методів, гіпотез і положень інших учених, чужих текстів (повністю або частково) без належного зазначення автора та джерела;

♦ внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці прізвищ осіб, які безпосередньо не брали участі в одержанні результатів;

♦ підроблювання або спотворення даних чи цитат у будь-якій сфері академічної діяльності, підроблювання підписів у документах (звітах, угодах, залікових книжках, заявах тощо);

♦ підготовка на замовлення та/чи продаж академічних текстів (контрольних, курсових, кваліфікаційних робіт, дисертацій, навчальної літератури тощо);

♦ привласнення академічних текстів, що виконані іншими особами на замовлення.

Усі заяви про порушення академічної доброчесності мають бути передані головному редактору. За підозри в порушенні академічної доброчесності головні редактори діятимуть, згідно з відповідними інструкціями COPE²¹ та внутрішніми документами засновника видання – Етичним кодексом Університетської спільноти²² та Положенням про забезпе-

²⁰ <https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>

²¹ <https://publicationethics.org/guidance/Guidelines>

²² <https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>

чення дотримання академічної доброчесності у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка²³.

Якщо рецензенти або редактори нададуть коментар про потенційне порушення академічної доброчесності, то авторам буде запропоновано дати пояснення. Якщо пояснення задовільні й проблема є результатом помилки чи непорозуміння, то проблему можна легко розв'язати. Якщо ж проблему неможливо розв'язати, то рукопис буде відхилено або відкликано, а редакція може накласти заборону на публікації такого автора (авторів) у журналі протягом певного періоду.

У разі опублікованого плагіату або подвійної публікації в кількох журналах буде зроблено оголошення з поясненням ситуації. Якщо звинувачення стосуються авторів, то процес рецензування та публікації їхньої статті буде припинено до завершення цього процесу. Розслідування буде проведено навіть за умов відкликання авторами свого рукопису.

Якщо звинувачення стосуються рецензентів або редакторів, їх буде замінено у процесі рецензування під час поточного розслідування справи.

За порушення академічної доброчесності автори, рецензенти та/або редактори можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- ♦ відмова у публікації з повідомленням інституції – основної афіліації автора чи рецензента щодо порушення академічної доброчесності, що виявлено під час редакційного процесу;
- ♦ позбавлення редактора, рецензента права брати участь у роботі редакційної колегії видання.

Процедура розгляду порушень академічної доброчесності авторами, редакторами, рецензентами наукового журналу – працівниками Університету, відповідно до п. 5.2 Етичного

²³ https://senate.knu.ua/wp-content/uploads/2022/10/%d0%9f%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b6%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d1%8f_%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b4%d0%b5%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c.pdf

кодексу Університетської спільноти²⁴, передбачає участь керівника відповідного підрозділу Університету, в якому працює звинувачена в порушенні особа чи група осіб, а також головного чи відповідального редактора журналу, працівників Координаційного центру.

Кожна особа, щодо якої виникло питання про порушення/недотримання академічної доброчесності, має право:

- ♦ ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки зі встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

- ♦ особисто або через представника надавати усні чи письмові пояснення або відмовитися від їх надання без будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- ♦ знати про дату, час і місце й бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

- ♦ оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, що уповноважений розглядати апеляції, або до суду (п. 8 ст. 42 Закону України "Про освіту"²⁵).

До порушень академічної доброчесності не належить "чесна помилка" або розбіжності в думках.

2.11. Постпублікаційне обговорення та внесення змін

Редколегії мають заохочувати академічні дебати та конструктивну критику в обговореннях після публікації наукових статей. Під час обговорень може бути виявлено недоліки у вже опублікованих статтях, серед яких можуть трапитися суттєві та несуттєві помилки, не виявлені або такі, що не могли бути виявлені під час редакційного процесу. Задля

²⁴ <https://knu.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>

²⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n613>

зниження ризиків виникнення таких ускладнень редактори зобов'язані узгоджувати будь-які зміни до тексту рукопису у процесі редакційно-видавничої підготовки з авторами (відповідальним автором). Як виняток, несуттєві редакційні виправлення тексту щодо орфографії та/або граматики допускаються до публікації без узгодження з авторами.

Водночас редакція заохочує авторів і читачів до активної постпублікаційної комунікації, конструктивної дискусії щодо результатів опублікованих досліджень, виявлення перспектив його застосування або висловлення сумнівів щодо аргументації чи значення статті для розвитку науки.

Під час обговорення статей (публікації відкритих думок, дописів на форумі, виправлень, критичних коментарів до опублікованої статті та відповідей автора на критику тощо) жоден коментар не може містити образ будь-кого з авторів або редакторів, рецензентів, дискримінаційних зауважень, суб'єктивного оцінювання та/або характеристики роботи видання.

Зміни та виправлення

Журнал дотримується загальноприйнятих правил і рекомендацій Elsevier²⁶ щодо виправлень несуттєвих й істотних помилок в опублікованих матеріалах.

Внесення несуттєвих змін

Допустимі та несуттєві помилки в опублікованій статті, які не впливають на її зміст або наукову цілісність дослідження (зокрема, друкарські помилки, неактивні покликання, неправильні номери сторінок у заголовках статей тощо) можна виправити шляхом публікації змін – заміни оригінального PDF-файлу на виправлений разом із повідомленням про виправлення на вкладці "Зміни" із детальним описом помилок і змін, що внесені до вихідного PDF-файлу. Оригінальний PDF-файл буде позначено приміткою про виправлення та вказівкою на виправлену версію статті. Оригінальний PDF-файл буде заархівований і доступний за покликанням у тій самій вкладці Erratum (Змінено).

²⁶ <https://www.elsevier.com/editor/perk/policy-and-best-practice-errata-and-corrigenda>

Виправлення істотних помилок публікують у випадку, за якого вже після публікації статті виявлено істотні помилки, що суттєво впливають на дослідницьку цілісність і зміст статті. Основні причини публікації виправлень – зміна авторства, ненавмисні помилки в результатах досліджень, помилки в маркуванні таблиць і рисунків тощо. Виправлення публікують окремою публікацією та реєструють у власному DOI. Рішення про публікацію помилок або виправлень приймає головний редактор після обговорення з авторами та відповідальним редактором.

2.12. Відкликання статті та заява про занепокоєння

Відповідно до Рекомендацій щодо відкликання COPE²⁷, яких дотримується журнал, стаття може бути відкликана через:

- ♦ ненадійні висновки, що ґрунтуються на явних доказах неправомірної поведінки (зокрема, шахрайське використання даних) або чесній помилці (зокрема, прорахунок або експериментальна помилка);
- ♦ надлишкову публікацію, зокрема, висновків, які раніше вже були опубліковані, без відповідних перехресних посилань, дозволу чи обґрунтування;
- ♦ плагіат або інший вид неетичного дослідження, неправомірну поведінку.

Процедура відкликання статті. Для процедури відкликання використовують EASE Retraction Form²⁸. Відкликання статті має відбутися після того, як головний і відповідальний редактори журналу ретельно розглянуть звернення, що надійшли від редактора(ів), автора(ів) або читача(ів) (дет. про порядок розгляду звернень див. п. "Заяви та апеляції").

Якщо в результаті розгляду звернення з'ясувалося що:

²⁷ <https://publicationethics.org/retraction-guidelines>

²⁸ <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/ease-standard-retraction-form/>

- ♦ висновки ненадійні або зроблені на підставі істотної помилки (зокрема, прорахунок або експериментальна помилка), або в результаті фальсифікації (зокрема, маніпуляції із зображенням);

- ♦ у тексті наявний плагіат;

- ♦ висновки раніше вже були опубліковані без належного посилання на попередні джерела або розкриття інформації редактору, без дозволу на повторну публікацію чи обґрунтування (тобто випадок дублювання публікацій);

- ♦ текст містить матеріали або дані без отримання належного дозволу на використання;

- ♦ порушено авторські права або виявлено інше істотне порушення прав (зокрема, наклеп, порушення конфіденційності тощо);

- ♦ дослідження неетичне;

- ♦ публікація відбулася винятково на основі скомпрометованого або маніпулятивного процесу рецензування;

- ♦ автор(и) не надали редакції інформації про істотний конфлікт інтересів, який, на думку головного редактора, міг суттєво вплинути на оцінювання роботи або рекомендації редакторів і рецензентів, то PDF-файл відкритої статті залишається на вебсайті, але має чіткий водяний знак з приміткою "Відкрито" на кожній сторінці.

Заява про занепокоєння. Редактори журналу мають розглянути питання про публікацію на вебсайті видання заяви про занепокоєння, якщо є докази: неправомірної поведінки авторів під час дослідження чи публікації; ненадійності висновків авторів, але установа або організація, в якій афілійовані автори, не планує розслідувати справу або не має відповідної процедури для цього; якщо розгляд звернення щодо порушення академічної доброчесності триває, але є обґрунтовані підстави вважати, що рішення не буде ухвалено впродовж тривалого часу.

Відмова від відповідальності. Київський національний університет імені Тараса Шевченка та його структурні

підрозділи, зокрема, Видавничо-поліграфічний центр, відповідні працівники, агенти, постачальники контенту чи ліцензіари не гарантують, що робота редакційних колегій журналу буде здійснюватися без перебоїв та/або без помилок; вони також не надають жодних гарантій щодо результатів, які можна отримати через використання змісту публікацій журналу, або щодо точності чи надійності будь-якої інформації, що розміщена у виданні Університету.

Юридична, медична та будь-яка інша інформація, що виявлена, ідентифікована або отримана за допомогою контенту журналу, може бути надана лише для інформаційних і наукових цілей і не може замінити кваліфікованої консультації професіонала.

За жодних обставин Університет або будь-яка фізична чи юридична особа, яка бере участь у створенні, виробництві чи розповсюдженні журналу, чи його змісту, не несе відповідальності за договором, за правопорушення (включно за власну недбалість) або будь-яку іншу відповідальність за будь-які збитки, включаючи, але не обмежуючись, за прями, непрямі, випадкові, спеціальні, штрафні, непрямі чи подібні збитки, включаючи, але без обмеження, втрачену вигоду чи доходи, втрату використання чи подібні економічні втрати, що виникають внаслідок використання або неможливості використання змісту журналу.

Будь-який читач або автор визнає, що положення цього розділу застосовуватимуться до будь-якого використання контенту журналу, згідно із законодавством України, незалежно від місця проживання чи реєстрації особи.

У жодному разі загальна відповідальність Університету за всі збитки, збитки або підстави для позову, чи то контракт, делікт (включаючи власну недбалість) або згідно з будь-якою іншою юридичною теорією (включаючи будь-які види відповідальності), не перевищуватиме суми, яку автор сплатив за публікацію в журналі.

3. Процес рецензування та рекомендації для рецензентів

Основою будь-якого рецензування є об'єктивне оцінювання наукової новизни та оригінальності роботи, її відповідності іншим установленим вимогам.

Завдання рецензентів – оцінити за критеріями та процедурою, що описані у пункті "Процес рецензування" Редакційної політики журналу:

- ♦ можливість прийняття статті до публікації без зауважень;
- ♦ необхідність незначного або істотного доопрацювання статті;
- ♦ відхилення статті.

Редколегія журналу адмініструє процес рецензування статей і просить подавати рецензії через систему рецензування на платформі Open Journal System – OJS²⁹.

Рецензії мають бути критичними, при цьому рецензенти повинні пам'ятати, що зневажлива мова та персональна критика можуть сприйматися як відображення упередженості або прихованих мотивів з боку рецензента.

Обов'язки рецензента перед авторами:

- ♦ неупереджене визначення наукової цінності рецензованої статті, належне обґрунтування своїх зауважень;
- ♦ вчасне надання рецензії у визначені редакцією терміни. Якщо рецензент не може цього зробити, то має якнайшвидше зв'язатися з редакцією на платформі журналу;
- ♦ уникнення особистих коментарів або необ'єктивної критики, образ;
- ♦ збереження конфіденційності рецензування, не передавання третім особам, не обговорення з ними інформації щодо рецензованої статті без дозволу редакції.

Обов'язки рецензента перед редактором:

- ♦ попередження відповідального редактора про будь-який потенційний особистий або фінансовий конфлікт інтересів (див. "Політика щодо конфлікту інтересів"), який може

²⁹ <https://openscience.in.ua/ojs>

виникнути; відмова від рецензування, якщо є ймовірність конфлікту інтересів, що може вплинути на оцінювання рукопису;

- ♦ визначення наукової цінності, оригінальності роботи та пропонування шляхів її вдосконалення за потреби;

- ♦ звертання уваги відповідальних редакторів на етичні проблеми, зокрема на суттєву схожість або збіги рукопису з будь-якою іншою роботою, про яку рецензенту відомо.

Обов'язки рецензента перед читачами:

- ♦ забезпечення відповідності стандартам журналу позитивно рецензованих статей;

- ♦ захист читачів від неправильних або помилкових досліджень, або тих, достовірність яких не можна перевірити;

- ♦ уважність до будь-якої відмови авторів цитувати роботи інших вчених.

Коментарі рецензентів для авторів надзвичайно важливі, оскільки вони допомагають авторам вдосконалювати їхні статті. Якщо рецензент вважає, що стаття не відповідає конкретним критеріям оцінювання, він має обґрунтувати свої зауваження та доброзичливо запропонувати автору (авторам) шляхи її вдосконалення.

Якщо рецензент вважає, що авторам треба врахувати додаткову літературу, він має зазначити джерела та надати, за можливості, покликання на них.

Рецензенту варто надати загальне коротке резюме статті, в якому висловити думку щодо її рівня новизни, оригінальності та важливості/інтересу для суспільства та науки. Рецензент може (за бажанням) прокоментувати будь-які інші питання (технічні, подання даних, текстові зміни), які не обов'язково пов'язані з конкретними критеріями оцінювання статті.

Конфіденційні коментарі рецензента для редакції будуть недоступні для авторів, але можуть бути корисними для редактора. Бажано, якщо рецензенти зазначать статті, які, на їхню думку, є особливо цікавими, інноваційними чи значущими для аудиторії журналу. Ці статті редакція журналу активно популяризуватиме на своїх онлайн-платформах.

Приклад листа-запрошення рецензента:

Шановний (а) проф. _____!

Звертаюся до Вас від імені редакції журналу "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки". До нашого видання надійшов рукопис статті "Назва". З огляду на те, що тематика статті близька до сфери Ваших наукових інтересів, ми будемо дуже вдячні за Ваш час і зусилля, що Ви витратите на її рецензування.

Рецензування є невід'ємною та важливою частиною публікаційного процесу, і ми високо цінуємо внесок, який роблять наші рецензенти для забезпечення високих стандартів видання наукових журналів в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Для ухвалення рішення щодо рецензування наприкінці листа додано назву та анотацію статті.

Будемо вдячні, якщо Ви якнайшвидше надасте відповідь, чи погоджуєтесь рецензувати статтю. Якщо Ви не маєте такої можливості або за тематикою стаття не входить до сфери Ваших наукових інтересів, ми будемо дуже вдячні за рекомендацію експерта, який міг би нам допомогти.

Якщо Ви приймете наше запрошення рецензувати цей рукопис, то отримаєте доступ до нього та Рекомендації для рецензентів у профілі рецензента онлайнної системи подання та рецензування нашого журналу.

У разі виявлення можливого конфлікту інтересів під час рецензування, будь ласка, повідомте нас про це (детальніше про нашу політику щодо конфлікту інтересів дивіться [тут](#)).

Термін рецензування статті – 2 тижні.

Ваша рецензія буде конфіденційною, не буде оприлюднена без прямого дозволу авторів рукопису та головного редактора журналу.

Журнал "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки" має на меті забезпечити форум для обговорення актуальних питань у сфері різних галузей права для обміну результатами досліджень із розвитку вітчизняного наукового потенціалу та інтеграції його до світового наукового простору, підтримки реформ законодавства в Україні, адаптації української правової системи до права Європейського Союзу.

Щоб дізнатися більше про журнал, відвідайте вебсайт журналу: <https://legal.bulletin.knu.ua/index>.

Заздалегідь дякуємо Вам за співпрацю!

Ми цінуємо Ваш внесок до розвитку видання та забезпечимо якнайкращі умови для нашої співпраці в майбутньому, зокрема, щодо оплати публікацій.

Із повагою

Головний редактор видання

4. Подання статті та рекомендації для авторів

4.1. Процедура подання статті

Для того, щоб мати можливість подавати статті до журналу, перевіряти поточний статус своїх матеріалів та отримувати інформацію щодо рецензування й ухваленого рішення про публікацію, необхідно увійти на сайт як зареєстрований користувач.

Вже маєте ім'я користувача/пароль? Перейдіть до входу.

Потрібне ім'я користувача/пароль? Перейти до Реєстрації.

Увійшовши до системи, натисніть кнопку "Подати рукопис" та виконайте такі кроки:

- ♦ оберіть тип рукопису (див. "Типи публікацій") та заповніть форму подання (ознайомтеся уважно зі всіма запитаннями та встановіть усі позначки);

- ♦ зазначте імена та належність автора(ів), назву, анотацію, ключові слова та інші метадані;

- ♦ визначте категорію класифікації для свого рукопису;

- ♦ заповніть метадані подання, додавши відомості про будь-які допоміжні агенції фінансування, конфлікт інтересів, коментарі для редакторів;

- ♦ завантажте файл статті та будь-які додаткові файли;

- ♦ підтвердить автоматично згенеровану версію статті й метадані (або перегляньте їх, якщо потрібно);

- ♦ завантажте додаткові файли та пов'язані метадані;

- ♦ перевірте надіслані файли та підтвердіть надсилання.

Надсилаючи рукопис, відповідальний автор (автор-кореспондент) має надати контактні дані всіх авторів і підтвердити схвалення кожним співавтором остаточної версії рукопису.

Перед поданням рукопису необхідно ознайомитися з "Рекомендаціями для авторів" та вимогами до подання.

Подання статті автоматично означає згоду автора/авторів з умовами Ліцензійного договору.

Приклад договору:

Договір №
про публікацію у "Віснику Київського національного університету
імені Тараса Шевченка", серія _____

(назва)

Цей договір є приєднанням, укладений між

_____ (ім'я, прізвище автора, співавторів; далі – Ліцензіар)

Ліцензіар, з одного боку, та
головний редактор (далі – Ліцензіат) видання "Вісник Київсь-
кого національного університету імені Тараса Шевченка", серія

_____ (назва)

– з іншого боку, який діє на підставі "Положення про випуск серії наукових періодичних видань «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка», що затверджено рішенням Вченої Ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет) (протокол № 13 від 07.02.22) та введено в дію Наказом ректора № 78-32 від 08.02.22.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

Ліцензіар надає Ліцензіату на безоплатній основі невиключну ліцензію на використання письмового твору (далі – Твір) – наукової статті (рецензії, огляду тощо) _____,

(назва письмового твору, вид публікації)

починаючи з моменту розміщення твору у випуску № __ за __ рік, в Архіві видання, на офіційному вебсайті журналу, а також на інших ресурсах Університету, на умовах, що визначені цим Договором і Законами України "Про інформацію", "Про видавничу справу", "Про авторське право й суміжні права" та "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", іншими чинними законодавчими актами України; Наказом Міністерства освіти й науки України "Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України"; національними та галузевими стандартами України в сфері видавничої справи, рекомендаціями Державної наукової установи "Книжкова палата України імені Івана Федорова", а також міжнародними стандартами, що розроблені Комітетом із публікаційної етики (Committee on Publication Ethics), Європейською асоціацією наукових редакторів (European Association of Science Editors)

та іншими професійними організаціями у сфері видання наукової періодики (далі – міжнародні стандарти); Статутом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, наказами та розпорядженнями ректора Університету, Положенням про випуск серії наукових періодичних видань "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка".

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Договір приєднання – договір, умови якого встановлені Ліцензіатом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання Ліцензіара до запропонованого договору в цілому. Ліцензіар не може запропонувати свої умови договору (ч.1 ст. 634 Цивільного кодексу України).

Ліцензіар – фізична особа, яка своєю творчою працею створила Твір і якій належать майнові права інтелектуальної власності на Твір, відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України "Про авторське право і суміжні права".

Твір – це наукова праця, створена Ліцензіаром у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, представлений в електронній (зокрема, цифровій), іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України "Про авторське право і суміжні права").

Видання "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (назва)" – наукове видання, яке служить розвитку вітчизняного наукового потенціалу та інтеграції його до світового наукового простору, створенню простору якісної публічної комунікації вчених, зокрема якісного донесення результатів їх діяльності до вітчизняної і світової наукових спільнот; офіційному визнанню наукових публікацій, зокрема шляхом опублікування основних наукових результатів дисертацій здобувачами наукових ступенів і досліджень претендентів на присвоєння вчених звань.

3. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТОРІН

3.1. Ліцензіар надає Ліцензіату право на безоплатній основі на використання Твору на весь термін дії авторського права, починаючи з моменту розміщення твору в електронному архіві відкритого доступу у такі способи:

3.1.1. використовувати Твір шляхом опублікування його у Віснику мовою оригіналу (вказати мову). Погоджений Ліцензіатом і Ліцензіаром примірник Твору, що прийнятий до друку, є невід'ємною частиною Ліцензійного договору;

3.1.2. переробляти, адаптувати або іншим чином змінювати Твір за погодженням з Ліцензіаром;

3.1.3. виготовляти копії Твору при додатковому тиражуванні Видання у паперовому та електронному вигляді;

3.1.4. розміщувати Твір повністю або частково на вебсайті видання і на інтернет-ресурсах наукових бібліотек, у наукометричних базах даних, на яких представлено Видання тощо;

3.1.5. розповсюджувати Твір разом з Виданням на безоплатній основі, згідно з вимогами чинного законодавства.

3.2. Ліцензіар гарантує, що у Творі не використовувалися твори, авторські права, які належать третім особам, і гарантує, що на момент розміщення Твору:

- ♦ лише йому належать виняткові майнові права на Твір, що розміщується,

- ♦ майнові права на Твір ні повністю, ні в частині нікому не передано (не відчужено),

- ♦ майнові права на Твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб;

- ♦ під час підготовки та подання зазначеного Твору для публікації до Видання воно не перебуває на розгляді в інших виданнях, не буде подано до ухвалення остаточного рішення Видання про рекомендацію до публікації або про відмову у публікації.

3.3. У разі, якщо Ліцензіат виявить бажання використовувати Твір в інші способи, зокрема, перекладати твір у випадках інших, ніж це зазначено у п. 2.1 цього Договору, публікувати Твір в інших виданнях, зокрема, іноземних, таке використання оформлюється додатком до цього Договору.

4. ТЕРИТОРІЯ ТА ТЕРМІН, НА ЯКИЙ НАДАЮТЬСЯ ПРАВА

4.1. Ліцензіар надає Ліцензіату право на використання Твору способами, що зазначені у п. 2.1. цього Договору, на території України, а також право на розповсюдження Твору у Виданні в друкованому та електронному вигляді протягом терміну дії авторського права на Твір.

4.2. Договір є чинним від дати його підписання та укладається на термін 10 років.

4.3. По закінченню терміну дії Договору за відсутності письмових заяв про його припинення від Ліцензіара та/або Ліцензіата, термін дії Договору автоматично продовжується на наступні 10 років, але не пізніше спливання терміну чинності виняткового майнового права на Твір.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

5.1. Ліцензіар:

5.1.1. заявляє, що він є автором (співавтором) Твору; він також зобов'язаний зазначити всіх, хто брав участь у проведенні дослідження, результати якого публікуються, а також перекладачів, якщо такі брали участь, осіб, що брали участь в збиранні даних, їх опрацюванні тощо (застосовується CRediT³⁰);

5.1.2. гарантує, що Твір є оригінальним і не є копією будь-якої іншої роботи, не був раніше опублікований, а також, що права на його опублікування нікому не було передано та він/вони уповноважений здійснити таке передавання; він також гарантує дотримання положень публікаційної етики;

5.1.3. використання його авторських прав не спричинить порушення авторських прав будь-яких осіб або організацій, а також не призведе до розголошення секретних або конфіденційних відомостей;

5.1.4. при створенні Твору Ліцензіаром не порушені права інтелектуальної власності інших осіб (якщо у Творі є матеріали інших осіб, за винятком випадків цитування в обсязі, що виправданий науковим, інформаційним або критичним характером Твору, використання таких матеріалів Ліцензіар здійснює з дотримання норм авторських прав).

5.2. Ліцензіар несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на Твір, відшкодовує Ліцензіату всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на Твір.

5.3. Ліцензіар і Ліцензіат зобов'язуються належним чином виконувати умови цього договору.

5.4. Ліцензіар зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання Твору третім особам за попереднім погодженням із Ліцензіатом.

6. ІНШІ УМОВИ

6.1. Сторони домовились, що договір діє до припинення прав та обов'язків, які з нього виникли.

6.2. Ліцензіар, відповідно до Закону України "Про захист персональних даних", дає згоду Ліцензіату на обробку ним і надання третім особам своїх персональних даних з метою укладення та виконання цього договору й реалізації Ліцензіатом своїх обов'язків, що встановлені чинним законодавством.

³⁰ <https://credit.niso.org/>

6.3. Цей договір може бути розірваний на вимогу Ліцензіара, якщо він позбавляється майнових прав на Твір, що мав на момент розміщення Твору в електронному архіві відкритого доступу.

6.4. Усі спори, що виникають у зв'язку з виконанням цього Договору, вирішуються шляхом переговорів, а у випадку недосягнення згоди – у суді, відповідно до чинного законодавства України.

6.5. Будь-які зміни та доповнення до договору є дійсними за умови, що вони вчинені у письмовій формі та підписані сторонами.

6.6. З усіх питань, що не передбачені цим договором, сторони керуються законодавством України.

7. РЕКВІЗИТИ І ПІДПИСИ СТОРІН

Ліцензіат

Ліцензіар

підпис

підпис

З метою забезпечення подвійного "сліпого" рецензування автори подають два варіанти статті: 1) з інформацією про авторів (файл Автори. Назва статті); 2) без інформації про авторів (Файл Для рецензування. Назва статті).

Типи публікацій

Журнал "Вісник Київського національного університету" публікує такі типи статей і матеріалів:

- ♦ оригінальні дослідницькі статті;
- ♦ оглядові статті;
- ♦ рецензії.

Оригінальні дослідницькі статті містять оригінальні ідеї та презентують теоретичні, емпіричні, експериментальні та/або методологічні досягнення у відповідних галузях наукових досліджень. Заохочується опис нульових чи негативних результатів і повторний аналіз попередніх досліджень, що веде до отримання нових результатів або підтвердження попередніх.

Оглядові статті містять збалансований і вичерпний огляд останніх відкриттів у конкретній галузі та підсумовують теми, які ще не були висвітлені в опублікованій літературі. Огляди мають базуватися на рецензованій літературі та не містити нових даних чи нових гіпотез.

Рецензії на наукові, навчальні видання з певних наук мають надавати читачам чітке розуміння та вичерпну інформацію про найновіші монографії, навчальні видання, демонструвати переваги та/або недоліки рецензованого видання, порівняно з виданнями аналогічної тематики.

Вступне слово редактора. Головний редактор видання може підготувати вступне слово з інформацією про основні статті номера, зміни в редакційній політиці журналу тощо. Якщо редакція готує спеціальний випуск видання, що присвячений певній темі, проблемі, і залучає до співпраці спеціальних гостьових редакторів, вони також мають право підготувати вступне слово до спеціального випуску.

4.2. Рекомендації для авторів

4.2.1. Вимоги до структури та змісту статті

Вимоги до структури та змісту статті відповідають положенням Національного стандарту України ДСТУ 7152:2020. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках³¹ і Рекомендаціям ЄАНР (Європейської асоціації наукових редакторів) для авторів і перекладачів наукових статей англійською мовою³².

Елементи оформлення статті

1. Індекс УДК.
2. Цифровий ідентифікатор публікації (DOI).
3. Класифікаційний код JEL (для економічних наук)
4. Відомості про автора (авторів).
5. Назва статті.
6. Анотація.
7. Ключові слова.
8. Основний текст статті.

³¹ <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/8678/dstu71522020.pdf>

³² https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf

9. Інформація про внесок авторів.
10. Подяки, джерела фінансування.
11. Список використаних джерел.
12. Дати надходження та редакційно-видавничого опрацювання статті.

Індекс УДК. Інформаційно-бібліографічний відділ Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича надає платні послуги із визначення індексу УДК. Послугу можна отримати в кім. 24 Наукової бібліотеки, або зателефонувати: (044) 239-33-53 (33-53), або написати листа на е-пошту bibliografilib@gmail.com, в якому зазначити своє ім'я, прізвище, посаду, назву статті та анотацію до неї.

Цифровий ідентифікатор публікації (DOI) присвоює видавець журналу. Ідентифікатор DOI розміщують окремим рядком під індексом УДК.

Класифікаційний код JEL (для економічних наук). Тематичний класифікатор Journal of Economic Literature (JEL) є все-світньо визнаною системою кодів для визначення тематики публікацій з економіки. Визначити код для статті можна за класифікатором на сайті Американської Економічної Асоціації³³. Автори також можуть користуватися перекладом класифікатора³⁴ українською мовою.

Відомості про автора (авторів). Порядок авторів потрібно визначити перед поданням рукопису (див. "Авторство та співавторство"). Будь-які зміни, що внесені після подання рукопису, мають схвалити всі автори. У відомостях про автора мають бути такі елементи:

- ♦ ім'я, прізвище;
- ♦ науковий ступінь, вчене звання;
- ♦ посада;
- ♦ основне місце роботи чи навчання на час дослідження (назва установи чи організації);
- ♦ місто, країна;

³³ <https://www.aeaweb.org/jel/guide/jel.php>

³⁴ https://lib.nure.ua/storage/app/media/udc/JEL_classification_ukr.pdf

- ♦ корпоративна е-пошта автора (авторів);
- ♦ унікальний ідентифікатор автора досліджень ORCID ID.

Автори мають зазначати свою належність до конкретної установи так, як подано на офіційному вебсайті їхньої установи. У комунікації з редакцією журналу необхідно використовувати свою офіційну корпоративну пошту. Скорочення у назвах наукових ступенів, вчених звань і посад українською та англійською мовами варто подавати, відповідно до табл. Д1.

Таблиця Д1

Скорочення назв наукових ступенів, учених звань і посад

Українською мовою	Англійською мовою
Д-р філол. наук	DSc (Filol.)
Професор	Prof.
Канд. філол. наук	PhD (Filol.)
Доцент	Assoc. Prof.
Старший викладач	Senior Lecturer
Викладач	Lecturer
Асистент	Assistant
Аспірант	PhD Student
Студент	Student
Академік	Academician
Акад. НАН України	Active Member of the National Academy of Sciences of Ukraine
Чл.-кор. НАН України	Corresponding Member of the National Academy of Sciences of Ukraine
Магістр	Master's Student (хто ще вчиться) / Master of Arts (хто отримав диплом)
Молодший науковий співробітник	Junior Researcher
Старший науковий співробітник	Senior Researcher

Назва статті має бути однозначною, такою, що є зрозумілою для фахівців інших галузей, інформативною та конкретною: п'ять–дев'ять слів, що відповідають змісту статті, без словосполучень на зразок "Дослідження питання...", "Деякі питання...", "Проблеми..." тощо. Для оригінальної дослідницької статті бажано до назви додавати дескриптор дослідження, зокрема, "перехресне дослідження", "практичне дослідження", "результати опитування" (див. вимоги до назв у Рекомендаціях ЄАНР (Європейської асоціації наукових редакторів) для авторів і перекладачів наукових статей англійською мовою³⁵).

Анотація. В анотації має бути відображено зміст статті, оскільки для більшості читачів вона буде основним джерелом інформації про дослідження (багато баз даних містять лише назву й анотацію).

Анотація оригінальної дослідницької статті має бути структурована, інформативна та відповідати IMRAD-структурі й містити такі пункти:

- ♦ Актуальність.
- ♦ Мета та завдання.
- ♦ Методи.
- ♦ Результати.
- ♦ Висновки.

Див. приклад оформлення анотації у шаблоні та вимоги до анотації у Рекомендаціях ЄАНР (Європейської асоціації наукових редакторів) для авторів і перекладачів наукових статей англійською мовою³⁶.

Обсяг анотації – не менше 1800 і не більше 2500 знаків (із проміжками).

Анотація оглядової статті може бути не структурована, індикативна, має висвітлювати основні тези огляду. Обсяг – 100–150 слів.

³⁵ https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf

³⁶ https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf

Ключові слова. Для оригінальної дослідницької статті необхідно надати чотири–вісім ключових слів; для оглядової – три–шість. Ключові слова не мають повторювати назву статті.

Інформацію про назву статті, відомості про автора (авторів), анотацію та ключові слова статті англійською мовою для українськомовних статей або українською мовою для англomовних статей подають наприкінці статті після списку використаних джерел.

Основний текст статті

Обсяг основного тексту. Оригінальна дослідницька стаття має містити від 3 тис. до 8 тис. слів, оглядова – від 2 тис. до 5 тис.

Структура статті. Оригінальна дослідницька стаття має бути підготовлена з використанням IMRAD-структури та містити такі основні елементи:

- ♦ Вступ.
- ♦ Огляд літератури.
- ♦ Методологія.
- ♦ Результати.
- ♦ Дискусія та висновки.

Детальні вимоги до кожного із зазначених структурних елементів статті подано в Рекомендаціях ЄАНР (Європейської асоціації наукових редакторів) для авторів і перекладачів наукових статей англійською мовою³⁷). Оглядова стаття має бути підготовлена з використанням IMRAD-структури без розділу "Методологія".

Ілюстрації. Усі ілюстрації (рисунок схеми, графіки, діаграми, таблиці тощо) мають бути пронумеровані арабськими цифрами та розміщені безпосередньо в тексті – там, де вони мають бути за змістом (а не наприкінці документа). До рисунків потрібно надати пояснювальні написи (під рисунком – окремим абзацом), до таблиць – тематичні назви (над таблицею – окремим абзацом). Написи та назви мають відображати зміст зображень і таблиць, бути стислими та інформа-

³⁷ https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf

тивними. На кожен рисунок чи таблицю потрібно надавати покликання в основному тексті статті та зазначати їхній порядковий номер (рис. 1, табл. 2).

Приклади:

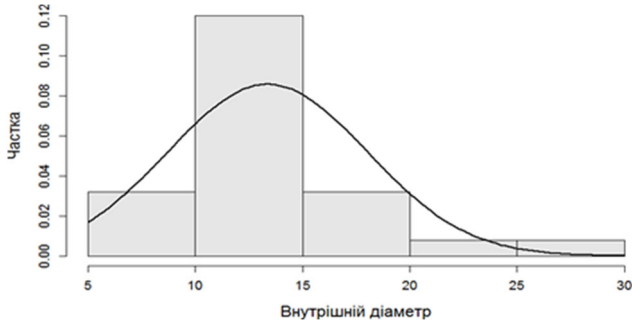

Рис. 1. Гістограми нормального розподілу значень внутрішніх дисків

АСТРОНОМІЯ 1(65)2022 - 43 -

За яким світності в емісійній лінії $H\alpha$ в якому спектрі зоревутрення та металічності. Було розглянуто базу даних підбірки 1348 об'єктів, про яку йшлося вище. У дослідженні використано емпіричні дані кольорових галактик високої світності (вибірка LCOs) за яким відношення $L(H\alpha)/M_{bol}$, явності галактик в емісійній лінії $H\alpha$ до маси молодого зоряного населення та якому спектру зоревутрення T і металічності (детальніше див. у [19]). Для молодого зоряного населення та якому спектру зоревутрення при $T < T_c$, всі підбірки, дивергенційовані за значеннями порогового потоку, дають практично однакові значення $\log(L(H\alpha)/M_{bol}) \approx 33.9624(006)$, що отримано для підбірки з пороговим значенням $F(H\alpha) \geq 3 \times 10^{-16}$ ергс $^{-1}$ см $^{-2}$. При $T > T_c$ встановлюється залежність $L(H\alpha)/M_{bol}$ від металічності (відношення зростає з зростання металічності), яка не є статистично значущою згідно з критерієм Фішера [28]. Якщо $T > T_c$, то палітри всі підбірки демонструють залежність вигляду

$$\log(L(H\alpha)) / M_{bol} = C_1 + C_2 T + C_3 T^2 + C_4 [O/H], \quad (2)$$

де T – як спектру зоревутрення з мільйонів років, $[O/H] = 12 + \log(O/H)$ – металічність, світність L вимірюється в ергс $^{-1}$, маса молодого зоряного населення M_{bol} – у масах Сонця. Параметри залежності для всіх підбірок наведено у табл. 1, у дужках – статистична значущість визначених коефіцієнтів згідно з [28].

Таблиця 1
Параметри залежності (2) для галактик підбірки із різними значеннями порогового потоку

Піріг: потоку $F(H\alpha) \geq 10^{-16}$, ергс $^{-1}$ см $^{-2}$	C_1	C_2	C_3	C_4
Без обмежень	35.67±0.05 (467730)	-0.57±0.02 (111)	0.024±0.001 (361)	-0.31±0.02 (227)
1	35.65±0.05 (487728)	-0.57±0.02 (102)	0.024±0.001 (355)	-0.27±0.02 (151)
3	35.45±0.06 (133676)	-0.56±0.02 (59)	0.026±0.002 (149)	-0.11±0.02 (55)
7	36.30±0.10 (124895)	-0.48±0.04 (165)	0.031±0.004 (132)	-0.23±0.04 (58)

Висновки. З дослідження повної вибірки 14 тисяч компактних галактик з активним зоревутренням показано, що для окремих підбірок галактик, після використання яких переважало менше порогове значення, функція світності в області високої світності відрізняється від SC Шейфера, але адекватно описується лог-нормальною функцією з параметрами, які визначаються ММП. З розглянутих ММП, з розглянутих вибірок, найбільшій є порогове значення $F(H\alpha) \geq 3 \times 10^{-16}$ ергс $^{-1}$ см $^{-2}$ потоку випромінювання у лінії $H\alpha$.

Вибір (2) описує залежність відношення світності галактик $L(H\alpha)$ в лінії $H\alpha$ до маси молодого зоряного населення від якому спектру зоревутрення та металічності при $T > T_c$. Більшій обсяг вибірки дозволяє визначити, що високі члени з коефіцієнтом $C_4 > 0$ є статистично значущими, як і залежність від металічності, що описується членом із

Якщо стаття буде прийнято до публікування, то автори завантажують окремі файли всіх рисунків високої роздільної здатності (1200 dpi для штрихового зображення, 600 dpi – для відтінків сірого та 300 dpi – для кольорового зображення).

Інформацію про внесок авторів потрібно зазначати перед поданням статті, відповідно до taxonomu website³⁸:

- ◆ Концептуалізація. Ідеї. Формулювання або еволюція всеохопних цілей і завдань дослідження.

- ◆ Формальний аналіз. Застосування статистичних, математичних, обчислювальних або інших методів для аналізу або синтезу емпіричних даних дослідження.

- ◆ Програмне забезпечення. Програмування, розроблення ПЗ; проєктування комп'ютерних програм; реалізація комп'ютерного коду та допоміжних алгоритмів; тестування компонентів коду.

- ◆ Методологія. Розроблення або проєктування методології; створення моделей.

- ◆ Валідація даних. Перевірка відтворюваності результатів/експериментів та інших результатів досліджень.

- ◆ Написання:

- 1) оригінальна чернетка – написання початкового варіанта (чернетки) статті;

- 2) перегляд і редагування – внесення суттєвих змін, доповнень до статті.

Приклад:

Ім'я, прізвище – концептуалізація, методологія; Ім'я, прізвище – програмне забезпечення, формальний аналіз; Ім'я, прізвище – валідація даних, написання – оригінальна чернетка; Ім'я, прізвище – написання – перегляд і редагування.

Подяки, джерела фінансування. Важливо позначити всіх людей, які зробили вагомий внесок до дослідження, але не є співавторами: координатори виконання дослідницької діяльності, надавачі ресурсів (дослідницьких матеріалів, реактивів, лабораторних зразків, тварин, приладів, обчислювальних ресурсів тощо). Потрібно зазначити всі джерела фінансування. Рекомендована форма: "Роботу виконано за

³⁸ <https://credit.niso.org/>

підтримки Ради з медичних досліджень (номер гранту)". Якщо конкретного фінансування не було, можна позначити так: "Дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах" (див. Рекомендації ЄАНР (Європейської асоціації наукових редакторів) для авторів і перекладачів наукових статей англійською мовою³⁹).

Список використаних джерел. Бібліографічні записи у списку бібліографічних посилань наводять за бібліографічним стилем цитування APA style references (7th Edition). Журнали з технічних, природничих наук можуть обирати власний стиль цитування, що прийнятий у конкретній галузі науки. Джерела у списку не нумерують і подають за абеткою.

У статтях англійською мовою подають ОДИН список використаних джерел – References, в якому для бібліографічного опису джерел використано не романський шрифт (кириличний, арабський, китайський тощо), що наводять у перекладі англійською мовою, зазначають наприкінці бібліографічного опису у квадратних дужках англійською мовою джерела: [in Ukrainian], [in Chinese] тощо та додають у квадратних дужках бібліографічний опис мовою джерела. Наприклад:

Zhuchenko, M. (2019). Digital transformation publishing industry. Zhnets [in Ukrainian]. [Женченко, М. (2019). Цифрові трансформації видавничої галузі. Жнець].

У статті українською мовою наводять ДВА списки використаних джерел:

1. Список використаних джерел мовою оригіналу (бібліографічні описи подають за бібліографічним стилем цитування APA style reference).

2. References англійською мовою (бібліографічні описи подають за бібліографічним стилем цитування APA style reference). У References бібліографічний опис джерел не романським шрифтом (кириличні, арабські, китайські тощо) подають у перекладі англійською та зазначають наприкінці

³⁹ https://ease.org.uk/wp-content/uploads/2021/05/EASE_Guidelines-May2021-Ukrainian.pdf

бібліографічного опису у квадратних дужках англійською мовою мову джерела: [in Ukrainian], [in Chinese] тощо. Наприклад, Zhenchenko, M. (2019). Digital transformation publishing industry. Zhnets [in Ukrainian].

Формат покликання на джерела в тексті. Внутрішньотекстові покликання подають у круглих дужках із зазначенням:

- ♦ прізвища автора (якщо автор один) або перших слів назви праці (для видань без авторів), через кому року публікації і, за необхідності, через кому сторінок після скорочення "с." (укр. мовою) або "р." (англ. мовою. Назву праці можна скорочувати, а пропущені слова позначати знаком "три крапки"). Наприклад, (Freeberg, 2019), (Freeberg, 2019, p.147), (Freeberg, 2019, p. 56–57), (Наукова спадщина..., 2017, с. 45), (Правдивий, 2018, с. 184–185);

- ♦ прізвищ усіх співавторів (якщо авторів не більше трьох), року видання, наприклад, (Dormus, Brown, Bloom, 2013);

- ♦ прізвища лише першого співавтора, скорочення "та ін." або "et al.", року видання (якщо авторів понад три), наприклад, (Grady et al., 2019), (Назаренко та ін., 2022);

- ♦ прізвища та ініціалів автора, року видання (якщо у статті є покликання на роботи авторів з однаковим прізвищем, що опубліковані того самого року), наприклад, (Reinberg T., 2005);

- ♦ прізвища автора, року видання першої роботи, року видання наступної роботи (якщо стаття містить покликання на роботи одного автора, що опубліковані в різні роки, то прізвище автора не дублюють), наприклад, (Gibson, 2007, p. 115; 2010, pp. 73–75);

- ♦ прізвища автора, року видання, малої латинської літери після року видання (якщо стаття містить покликання на роботи одного автора, опубліковані того самого року), наприклад, (Gibson, 2005a; 2005b; 2005c);

- ♦ із зазначенням номера або назви (якщо немає номера) частини електронного джерела (тому, частини, розділу тощо) через кому після року публікації, якщо сторінки не пронумеровано, наприклад, (Brown, 2017, vol. 2).

Покликання на кілька джерел водночас подають через крапку з комою в алфавітному порядку за першою літерою прізвища автора кожного джерела або назви праці для видань без автора. Наприклад, дослідники вивчали певну проблему: (Freeberg, 2019; Grady et al., 2019).

Основна частина покликань у публікації має бути на авторитетні джерела останніх п'яти-семи років. Список літератури має не менше як на 30 % складатися зі статей, що опубліковані у рейтингових журналах, які індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science. Самоцитовання не має перевищувати 15 % від загальної кількості цитованих джерел.

Приклади оформлення бібліографічних записів за APA style references

Книжкове видання

Автор, А. А. (рік публікації). Назва книги. Видавництво.

Covey, S. R. (2013). *The 7 habits of highly effective people: Powerful lessons in personal change*. Simon & Schuster.

Для електронних книг або книг, які мають електронні версії наприкінці бібліографічного опису, зазначають URL, наприклад:

Svendsen, S., & Løber, L. (2020). *The big picture/Academic writing: The one-hour guide* (3rd digital ed.). Hans Reitzel Forlag. <https://thebigpicture-academicwriting.digi.hansreitzel.dk/>

Brück, M. (2009). *Women in early British and Irish astronomy: Stars and satellites*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-90-481-2473-2>.

Женченко, М. (2019). Цифрові трансформації видавничої галузі. 2-ге вид., змін. Жнець. <https://www.zhnets.com.ua/zhenchenko-maryna-tsyfrovii-transformatsiyi-vydavnychoyi-galuzi-kyuyiv-zhnets-2019-2-ge-vyd-zmin-409-s/>

Стаття в журналі

Автор, А. А. (рік публікації). Назва статті. Назва журналу, номер журналу, сторінки. URL

Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207–217. <https://doi.org/10.1037/ppm0000185>

Презентація на конференції

Автор, А. А. (рік, місяць, дата проведення конференції). Назва презентації [Презентація на конференції]. Назва конференції, місце проведення конференції. URL

Evans, A. C., Jr., Garbarino, J., Vocanegra, E., Kinscherff, R. T., & Márquez-Greene, N. (2019, August 8–11). Gun violence: An event on the power of community [Conference presentation]. APA 2019 Convention, Chicago, IL, United States. <https://convention.apa.org/2019-video>

Матеріали конференції, що опубліковані у збірнику матеріалів конференції

Автор, А. А. (рік). Назва публікації. В Прізвища редакторів збірника (ред.), Назва конференції: Число. Назва (сторінки). Видавець. URL

Bedenel, A.-L., Jourdan, L., & Biernacki, C. (2019). Probability estimation by an adapted genetic algorithm in web insurance. In R. Battiti, M. Brunato, I. Kotsireas, & P. Pardalos (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 11353. Learning and intelligent optimization* (pp. 225–240). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05348-2_21

Дисертація

Автор, А. А. (рік). Назва дисертації [Рукопис докторської дисертації]. Назва університету, де захищено дисертацію.

Harris, L. (2014). *Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Virginia.

Нормативні акти, стандарти

Верховна Рада України. (2019). Про забезпечення функціонування української мови як державної (Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>

International Organization for Standardization. (2018). *Occupational health and safety management systems—Requirements with guidance for use (ISO Standard No. 45001:2018)*. <https://www.iso.org/standard/63787.html>

Детальні вимоги та приклади оформлення бібліографічних записів можна також подивитися у: [Publication Manual of the American Psychological Association \(APA\), 7th Edition](#) та у [Прикладах оформлення посилань за APA \(7th ed.\) у списку використаних джерел](#).

Для коректного складання бібліографічних записів у списку використаних джерел можна використати спеціалізовані програми, наприклад: <https://www.grafiati.com/uk/>

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича надає платні послуги з оформлення та редагування списків використаних джерел.

Інформація про дати надходження та редакційно-видавничого опрацювання статті

Наприкінці статті подають інформацію у форматі:

Стаття надійшла / Date of submission:

Статтю надіслано на рецензування / Date sent to review:

Статтю прийнято / Date of acceptance

4.2.2. Вимоги до технічного оформлення статті

Технічне оформлення статті має відповідати вимогам Видавничо-поліграфічного центру "Київський університет"⁴⁰, зокрема:

1. Текст має бути подано як файл у форматі WinWord (*.doc) або файл у форматі TeX без застосування стильової розмітки.

2. Параметри сторінки:

♦ формат – А4;

♦ міжрядковий інтервал – одинарний;

♦ абзацний відступ – 0,5 см;

♦ поля: верхнє – 2,54, нижнє – 2,0, ліве – 1,8, праве – 1,8; від краю до верхнього та нижнього колонтитулів – 1,7.

3. Параметри форматування структурних елементів:

♦ індекс УДК (JEL, DOI) – Arial, 9 pt, напівжирний;

♦ відомості про автора (авторів) – Arial, 9 pt, напівжирний;

♦ назва статті – Arial, 10 pt, напівжирний, усі великі літери;

♦ анотація (українською та англійською) – Arial, 9 pt, курсив;

♦ пункти у структурованій анотації ("Актуальність"...) – Arial, 9 pt, напівжирний курсив;

♦ основний текст статті (з таблицями та рисунками) – Arial, 10 pt, звичайний;

♦ список використаних джерел – Arial, 8 pt, звичайний;

♦ між розділами статті – проміжок в один рядок.

4. Додаткові вимоги до тексту статті:

♦ кожному аббревіатуру вводити в текст у дужках після першого згадування відповідного повного словосполучення; лише потім можна користуватися введеною аббревіатурою;

⁴⁰ <https://vpc.knu.ua/avtoram.html>

- ♦ усі цитати подавати мовою статті (незалежно від мови оригіналу), обов'язково супроводжуючи їх посиланнями на джерело та конкретну сторінку;
- ♦ пропущені місця цитат позначати квадратними дужками з трьома крапками: [...];
- ♦ формули у статтях набирати лише за допомогою редактора формул (Microsoft Equation чи MathType Equation), шрифт основних символів Arial, розмір 11;
- ♦ між числовим значенням і скороченою назвою одиниці виміру величини ставити нерозривний інтервал (Ctrl+Shift+Space);
- ♦ дотримуватися такого формату графічних знаків: лапки "...", апостроф ...' ..., тире ... – ... (використовувати коротке тире [-], а не довге [—] чи дефіс [-]);
- ♦ на позначення діапазону (від ... до ...) ставити тире, наприклад, с. 95–97, 30–40-х рр., квітень–травень, Київ–Львів;
- ♦ не допускати заміни латинських літер кириличними, і навпаки (зокрема, латинських o, a, c, x, p, e, H, T, I, M, B кириличними o, a, c, x, p, e, H, T, I, M, B), особливо у прізвищі й імені автора, назві статті, анотації, ключових словах, бібліографічних покликаннях, оскільки це може спричинити помилкове індексування публікації та унеможливити її ідентифікацію у пошукових і бібліометричних системах.

4.3. Оплата за публікацію

Відповідно до Наказу № 194-32⁴¹ та Положення про порядок надання Київським національним університетом імені Тараса Шевченка платних послуг із видання та реалізації навчальної літератури, методичних, науково-методичних, наукових, науково-технічних, періодичних видань, інших друкованих засобів масової інформації у Видавничо-поліграфічному центрі "Київський університет"⁴² запроваджено платну пос-

⁴¹ <https://visnyk-geo.knu.ua/wp-content/uploads/2019/03/nakaz.pdf>

⁴² https://vpc.knu.ua/assets/polozhennya_i.pdf

лугу з розміщення статей у "Віснику Київського національного університету імені Тараса Шевченка".

Оплата здійснюється лише після успішного рецензування та прийняття статті до публікації в журналі.

Вартість редакційно-видавничої підготовки статті становить 1800 грн за 1 обл.-вид. арк. (40 000 знаків із пробілами). Орієнтовний обсяг статті – 0,5–1,5 обл.-вид. арк.

Від оплати звільняються:

- ♦ студенти, аспіранти, науково-педагогічні та наукові співробітники Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

- ♦ працівники інших наукових установ, закладів вищої освіти, з якими Київський національний університет імені Тараса Шевченка уклав відповідні угоди про співпрацю за умови, що ці співробітники активно співпрацюють з редакцією журналу як рецензенти та/або члени редакційної колегії (є подання від редакції про участь у рецензуванні та/або у складі редакційної колегії).

Члени редакційної колегії та рецензенти журналу, які працюють у наукових установах, вищих навчальних закладах, з якими Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУТШ) не уклав відповідних угод про співпрацю, мають право один раз на рік безоплатно опублікувати статтю за поданням головного редактора.

Якщо статтю підготували працівники КНУТШ чи університету-партнера у співавторстві з науковцями, які не афільовані з Університетом, то статті працівників університету та ЗВО-партнера публікують безплатно, а співавтор, який не є працівником КНУТШ, оплачує 1/2 або 1/3 вартості статті, залежно від кількості авторів.

4.4. Політика відтворюваності наукових результатів

Відтворюваність даних є фундаментальним принципом у науковій методології.

Відтворюваність – це "отримання подібних результатів із використанням однакових вхідних даних; обчислювальних етапів, методів і кодів; умов аналізу"⁴³.

4.5. Підстави для відмови від публікування статті

Підставами для відмови від публікування статті є:

- ♦ виявлення ознак академічного плагіату;
- ♦ наявна публікація статті в іншому науковому періодичному виданні (зокрема, в електронному чи мережі інтернет);
- ♦ оформлення статті з порушеннями Рекомендацій для авторів;
- ♦ невідповідність змісту статті покликань на використані джерела, цитат тощо;
- ♦ неповне або неправдиве зазначення будь-яких складників метаданих (контактна інформація);
- ♦ відсутність списку використаних джерел.

4.6. Корисні поради для авторів

Як підготувати якісну статтю та успішно пройти рецензування?

Команда Координаційного центру готує для публікування матеріали з рекомендаціями для авторів щодо підготовки якісної наукової статті, успішного проходження рецензування тощо українською та англійською мовами на порталі

⁴³ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. 2019. Reproducibility and Replicability in Science. Washington, DC: The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/25303>

наукової періодики Київського національного університету імені Тараса Шевченка⁴⁴.

Як правильно ідентифікувати статтю?

Найточнішу ідентифікацію статей з електронних журналів можна отримати, якщо зазначити унікальний ідентифікатор, який використовують практично всі провідні закордонні журнали для ідентифікації своїх статей (Digital Object Identifier – DOI). Якщо стаття має DOI, то це треба зазначити у списку використаних джерел.

4.7. Поширення та промоція

Просування роботи автора є важливою частиною постпублікаційного процесу, від якого залежить видимість, цитування Журналу загалом і статті, зокрема. Просування сприяє популяризації авторської дослідницької роботи за допомогою публікації статті у відкритому доступі на вебсайті журналу, індексації контенту журналу в наукометричних базах, інформування наукової спільноти про наукові статті на сторінці журналу в соціальній мережі Facebook, розсилання друкованої версії журналу провідним бібліотекам України тощо.

Редакція журналу заохочує до опублікування інформації про статтю у своїх наукових мережах, соціальних медіях (ResearchGate, Twitter, Facebook, LinkedIn), ділитися статтею зі своїми колегами.

Виконання кількох простих кроків для просування дослідження може допомогти збільшити обсяг цитування, розбудувати та зміцнити наукову репутацію автора. Для цього автору варто:

1) поділитися своєю статтею у соціальних мережах Twitter, Facebook, LinkedIn тощо: позначити корпоративний обліковий запис журналу, наприклад, Twitter: @_____) та/або окремий обліковий запис FB журналу (@_____) задля

⁴⁴ <https://sciencejournals.knu.ua/>

того, щоб редколегія згодом також могла ділитися статтею автора та рекламувати її;

2) надати покликання на свою статтю колегам;

3) створити або налаштувати свій профіль на академічних платформах для обміну дослідженнями (SciProfiles, ResearchGate, Academia.edu, Google Scholar, Mendeley) та додати розширену анотацію або повний текст своєї статті;

4) додати покликання DOI на статтю до свого підпису в е-пошті;

5) оновити інформацію на особистих та інституційних вебсайтах і додати на них інформацію про назву статті та покликання на неї, бажано DOI;

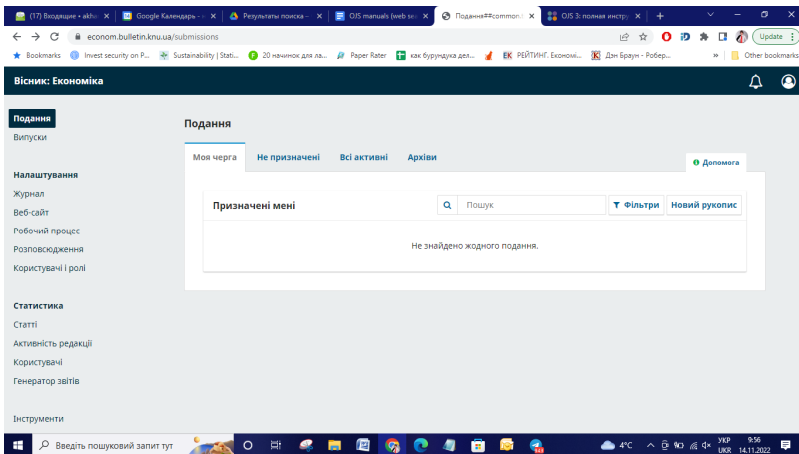
Автор, який контактує з редакцією, підписує Договір.

Додаток 2

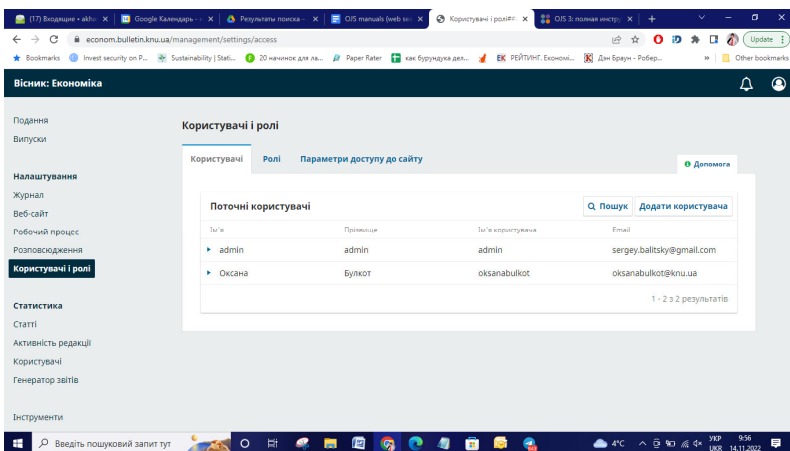
Організація редакційного процесу в системі OJS: тренінги для редакцій Вісників Київського національного університету імені Тараса Шевченка: методичні рекомендації

ТРЕНІНГ 1. Перші кроки журналу в системі OJS.

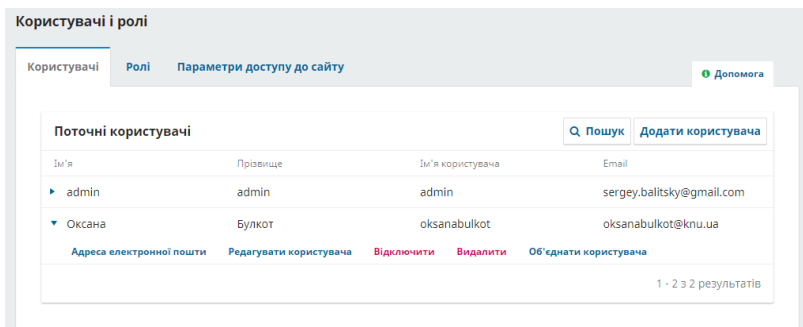
Крок 1. Виконуємо вхід у систему, спостерігаємо:

Крок 2. Змінюємо свою роль: натискаємо ліворуч **КОРИСТУВАЧІ** ТА **РОЛІ**:

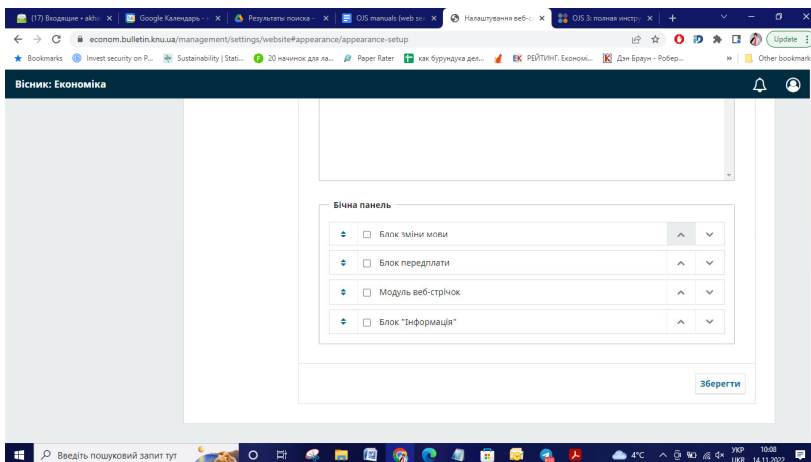

Крок 3. Обираємо стрілочку біля себе:

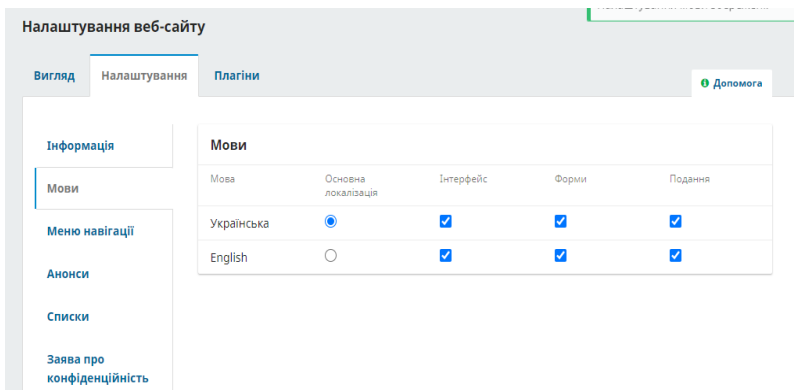
Крок 6: Створюємо рубрики СТРУКТУРИ:

1) Заходимо **Налаштування – ВЕБ-САЙТ – ВИГЛЯД – НАЛАШТУВАННЯ**: поки спускаємося до низу сторінки та курсором вибудовуємо такий порядок:

Усюди ставимо галочки – **ЗБЕРЕГТИ**.

2) Переходимо в **НАЛАШТУВАННЯ** зверху (ця опція розташована одразу після опції **ВИГЛЯД**) і ставимо галочки, відповідно:

3) Заходимо на **ДАТА** та **Час** – обираємо зручний, на Ваш погляд, формат, **ЗБЕРІГАЄМО**.

4) Обираємо **МЕНЮ НАВІГАЦІЇ** та починаємо працювати за зразком **СТРУКТУРИ**. Спочатку працюємо з елементами **МЕНЮ НАВІГАЦІЇ**: рубрики, які треба додати, додаємо так: **ДОДАТИ ПУНКТ МЕНЮ**:

Додати пункт меню

Назва *

Тип меню навігації

Оберіть тип...

*Виберіть тип меню навігації або варіант "Власний", щоб створити свій тип **

Зберегти

5) Як тільки вводимо українську версію назви пункту меню, одразу випадає вікно для англійської версії. Вводимо англійську:

Додати пункт меню

Назва *

Склад рецензентів

Reviewer Board

Тип меню навігації

6) Тип обираємо за логікою представлення, якщо згодом у розділі **ЖУРНАЛ – РОЗДІЛИ** створюватимемо аналогічну рубрику.

Посилання на сторінку, яка відображає вміст розділу "Вихідні дані" в Налаштування > Журнал.

Редакційний штат

Посилання на сторінку, яка відображає вміст розділу "Вихідні дані" в Налаштування > Журнал.

1. І так вводимо всі елементи, які наявні в **СТРУКТУРІ**: Home / Головна
2. About the Journal / Про журнал
 - 2.1. Aim and Scope / Мета та проблематика
 - 2.2. Indexing and Archiving / Індекссування та архівування
 - 2.3. Editorial Board / Редакційна колегія
 - 2.4. Reviewer Board / Склад рецензентів
 - 2.5. Journal Statistics / Статистика журналу
3. Editorial Policy / Редакційна політика
 - 3.1. Peer Review Process / Процес рецензування
 - 3.2. Publication Ethics / Публікаційна етика
 - 3.3. Plagiarism and Duplicate Publication Policy / Політика щодо плагіату та дублювання публікацій
 - 3.4. Authorship and Contributorship / Авторство і співавторство
 - 3.5. Licensing and Copyright / Ліцензування та авторське право
 - 3.6. Open-Access Policy / Політика відкритого доступу
 - 3.7. Privacy statement and Confidentiality / Положення про конфіденційність
 - 3.8. Conflict of Interests Policy / Політика щодо конфліктів інтересів
 - 3.9. Complaints and Appeals / Заяви та апеляції
 - 3.10. Allegations of Research Misconduct / Політика щодо порушень академічної доброчесності
 - 3.11. Post-publication Discussions and Corrections / Постпублікаційне обговорення та внесення змін
 - 3.12. Article retraction and Expression of Concern / Процедура відкликання статті
 - 3.13. Disclaimer (Відмова від відповідальності)
4. Submissions / Подати статтю
5. For Authors / Для авторів
 - 5.1. Guidelines for Authors / Рекомендації для авторів
 - 5.2. Article Processing Charge / Оплата за публікацію

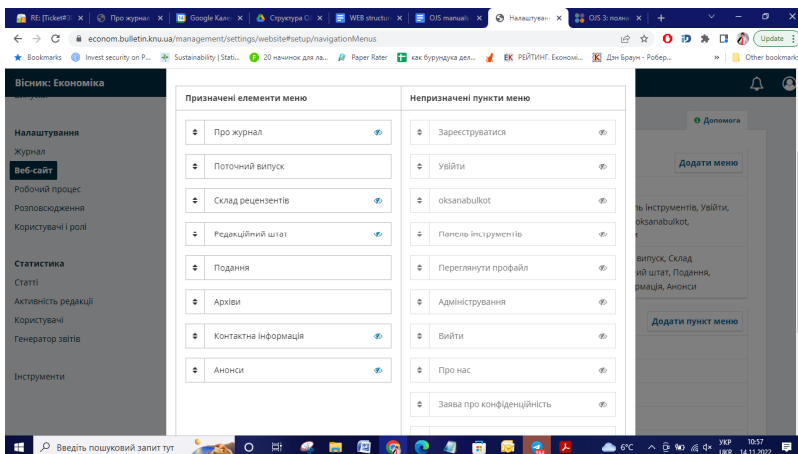
- 5.3. Data Sharing and Reproducibility / Використання даних і відтворення
- 5.4. Reasons for refusal / Підстави для відмови
- 5.5. Tips for authors / Корисні поради авторам
- 5.6. Dissemination and Promotion / Поширення та промоція
- 6. Current Issue / Поточний випуск
- 7. Archive / Архів
- 8. Contacts / Контакти
 - 8.1. Ownership and Management / Засновник та видавець
 - 8.2. Editorial team / Редакція

ПОРАДА: краще створити всі елементи з нуля, а не користуватися заготовками.

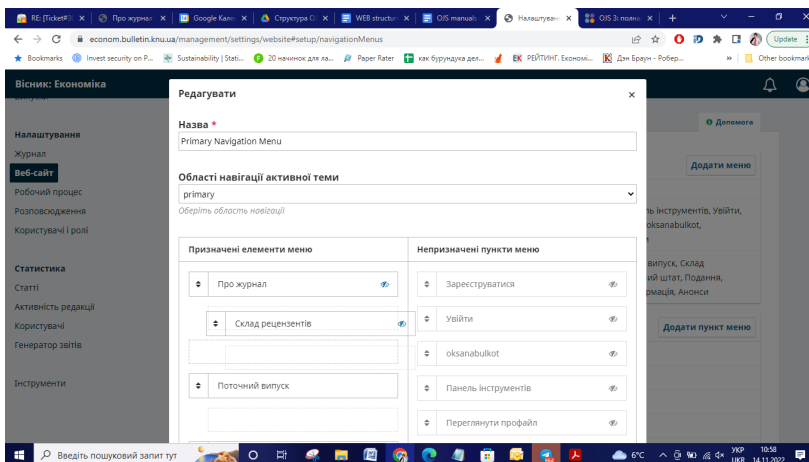
7) Після створення всіх елементів у пунктах навігації, заходимо в **Primary Navigation Menu**:

Меню навігації		Додати меню
Заголовок	Елементи меню навігації	
▶ User Navigation Menu	Зареєструватися, Панель інструментів, Вийти, Переглянути профайл, oksanabulko, Адміністрування, Вийти	
▶ Primary Navigation Menu	Про журнал, Поточний випуск, Склад рецензентів, Редакційний штат, Подання, Архіви, Контактна інформація, Анонси	

Бажано зняти пункти, що наявні "за замовченням", але їх немає в нашій структурі. Знімаємо їх просто переносом зліва вправо:

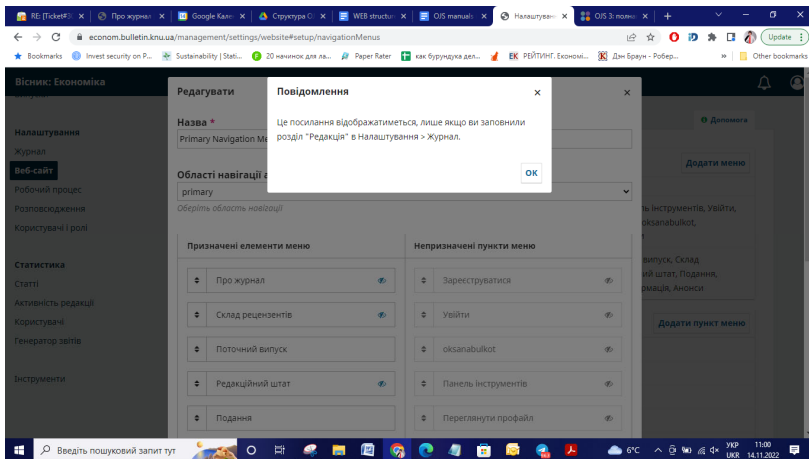

і навпаки, вправо перенести пункти, які потрібні в нашій СТРУКТУРІ, у відповідній ІЄРАРХІЇ:

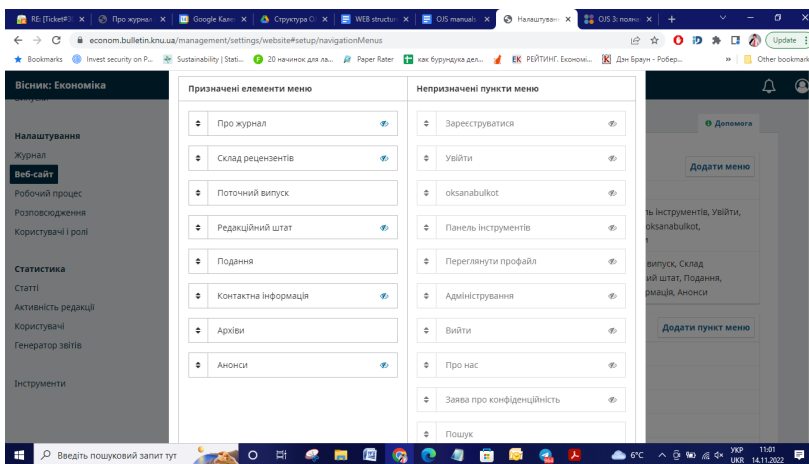

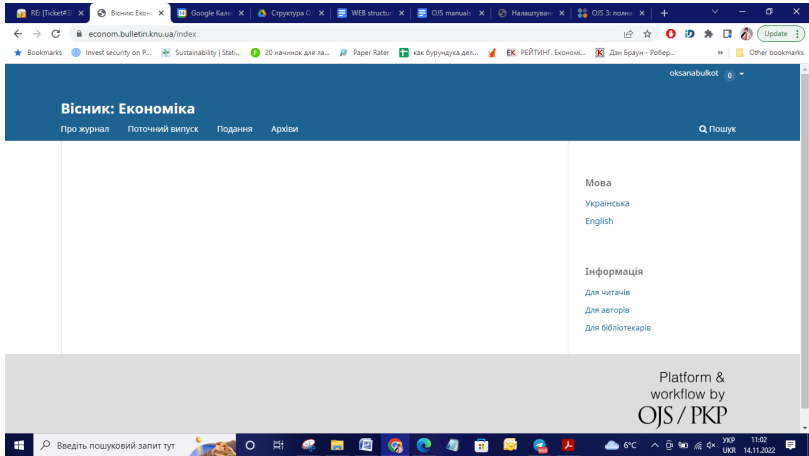
Існує два рівні ієрархії в системі, тому наша СТРУКТУРА адаптована до дворівневості.

Після того, як введено всі елементи **СТРУКТУРИ** в необхідній ієрархії для **Primary Navigation Menu**, натискаємо **ЗБЕРЕГТИ**. Варто звернути уваги – перекреслено око означає, що в рубриці **ЖУРНАЛ** має бути введена відповідна інформація, тоді рубрика запрацює. Натискаючи на символ "око", маємо:

Як приклад, маючи таку послідовність і навігацію, можна перевірити це на сайті в кінцевому користуванні:

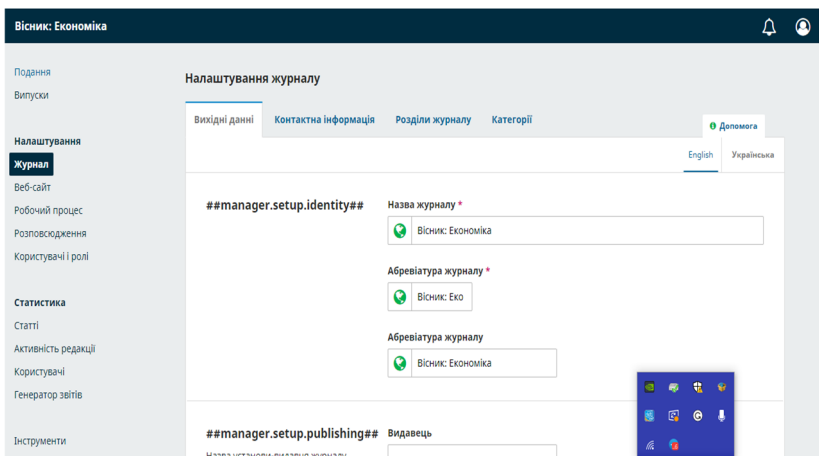

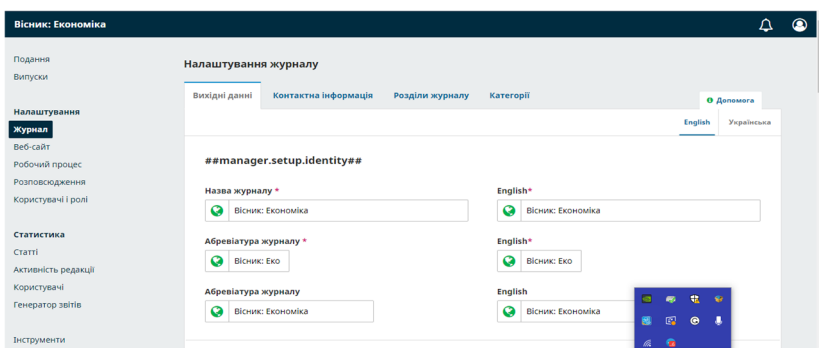
ТРЕНІНГ 2. Створення представлення журналу

Наступний етап заповнення сайту Вісника на OJS включає такі дії:

- 1) заходимо в свій акаунт
- 2) натискаємо **НАЛАШТУВАННЯ** (ліва панель) – **ЖУРНАЛ** маємо:

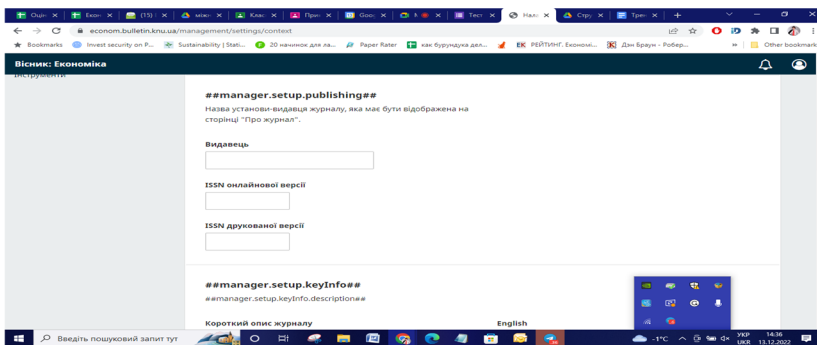

- 3) обираємо мову English в правому кутку, маємо:

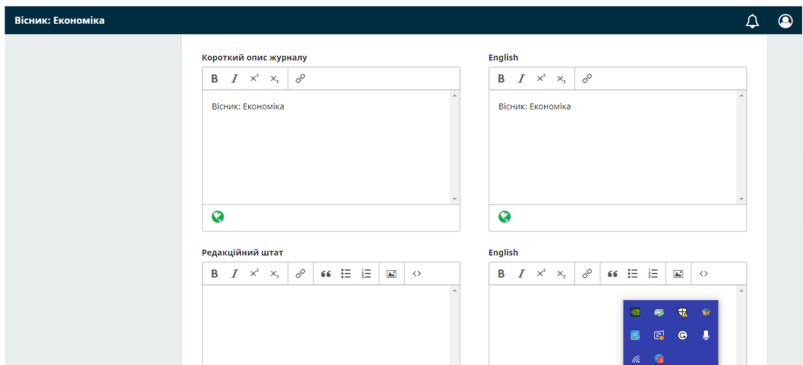
Тепер заповнюємо, відповідно, всі пункти цього листа двома мовами.

4) під час заповнення цього блоку сторінки:

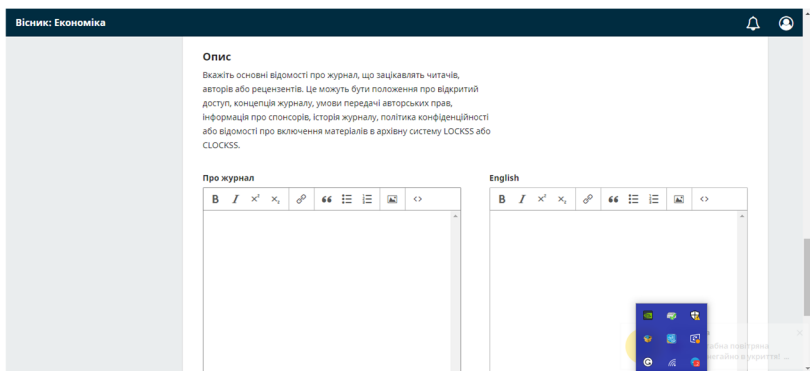

Звертаємо увагу на уточнення ISSN і прив'язаних до нього назв.

5) до цих пунктів треба подати інформацію про журнал

Цей пункт:

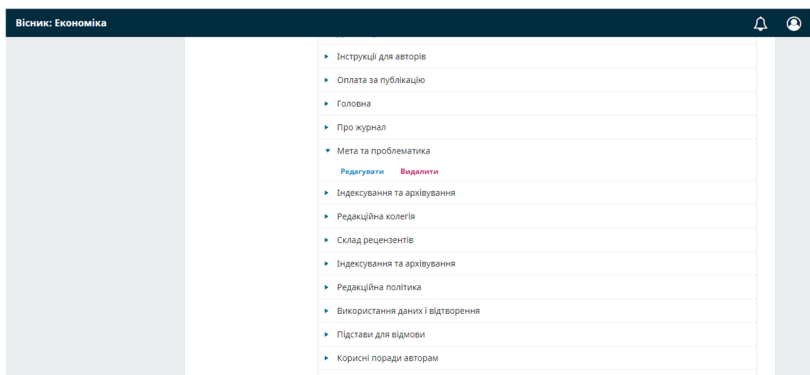
можна поки залишити відкритим;

б) Починаємо заповнювати **РУБРИКИ**.

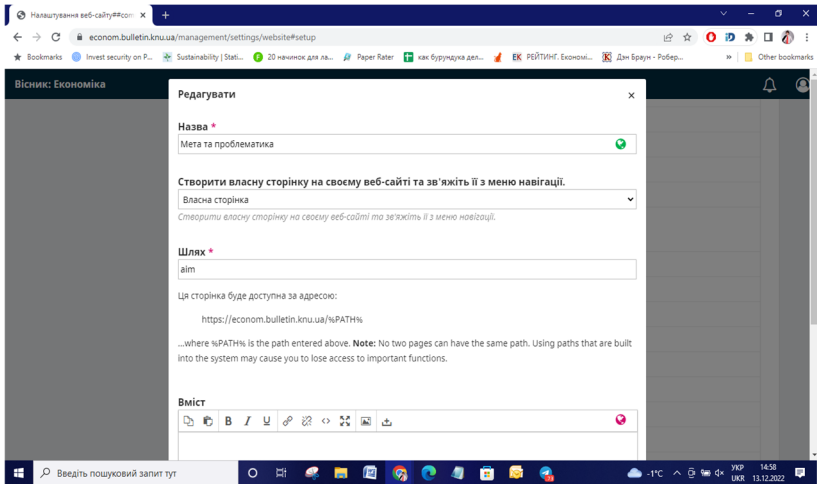
Ви вже знаєте доступ до **СТРУКТУРИ**, яку створили:
НАЛАШТУВАННЯ – ВЕБ-САЙТ – НАЛАШТУВАННЯ (верхня опція) –
МЕНЮ НАВИГАЦІЇ – обираємо відповідний **ЕЛЕМЕНТ МЕНЮ НАВИГАЦІЇ**.

Для прикладу: бажаємо заповнити пункт **Aim and Scope**.

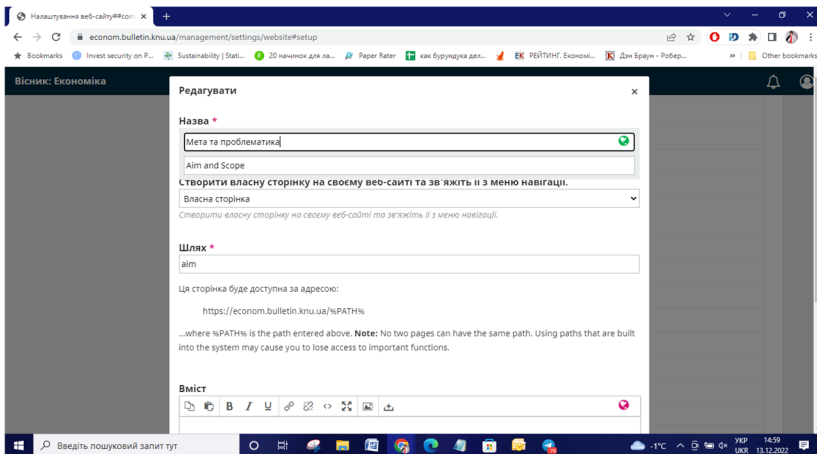
Обираємо відповідний елемент навігації:

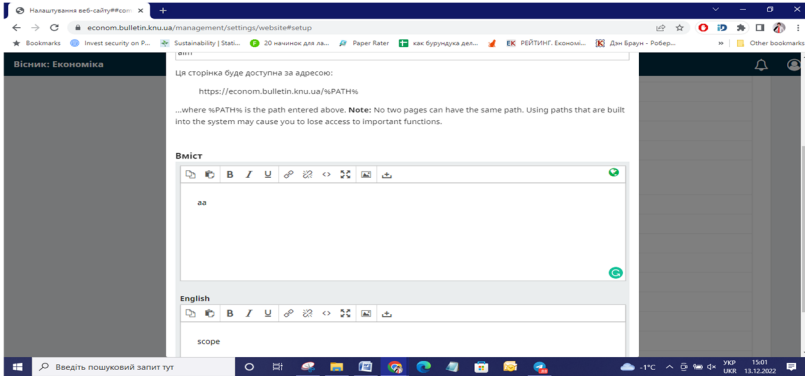
Натискаємо РЕДАГУВАТИ, маємо:

Натискаємо зверху праворуч значок глобуса та перевіряємо вірність англійської версії:

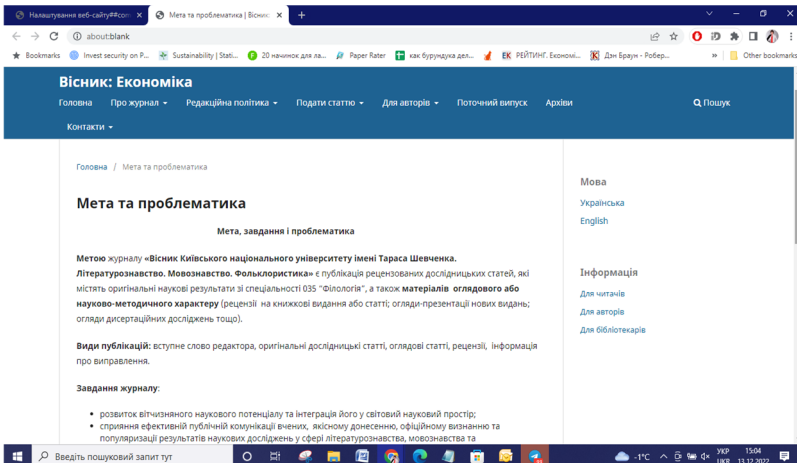
Спускаємось для поля з текстом для введення двома мовами, натискаємо над полем знак глобуса знову:

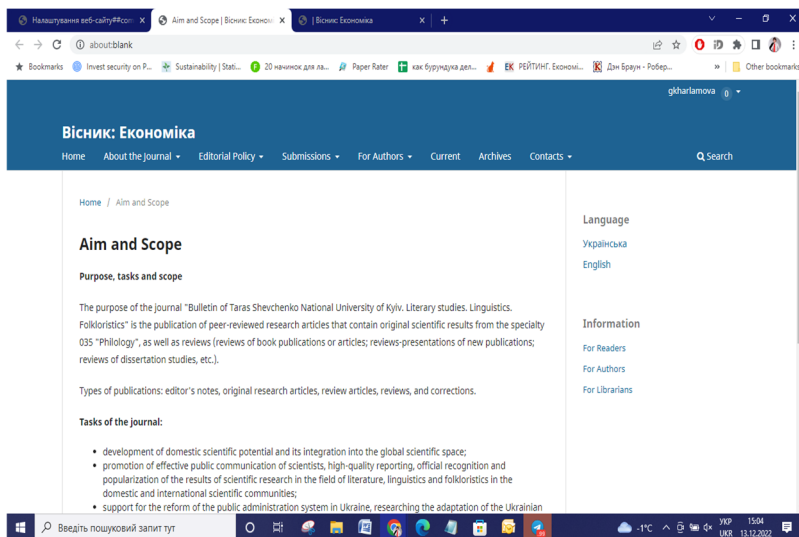
Ця опція працює трошки не однозначно, тому треба почати вводити текст, одразу з'явиться місце для англійської версії.

УВАГА: форматування з WORD зберігається. Тому краще все підготувати в документі, а потім – просто копіювати.

Натискаємо **ПОПЕРЕДНІЙ ПЕРЕГЛЯД**:

перевіряємо двома мовами:

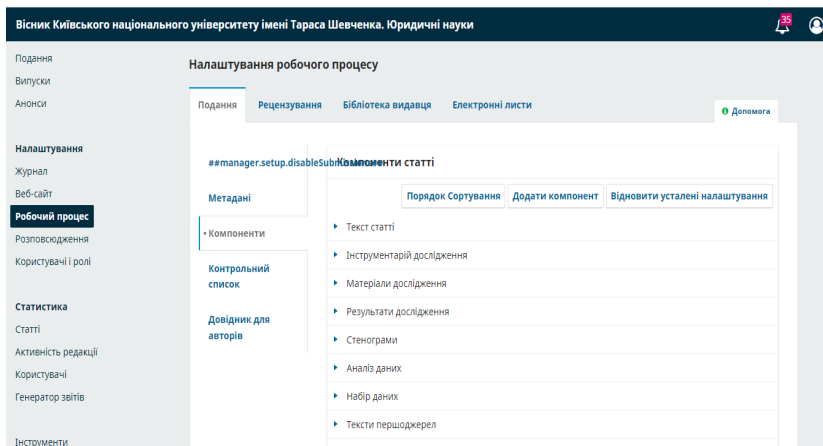
Натискаємо **ЗБЕРІГАЄМО**.

Так вносимо всі тексти **СТРУКТУРИ**.

ТРЕНІНГ 3. Робочий процес. Подання

Параметри робочого процесу дозволяють налаштовувати різні частини редакційного робочого процесу журналу. Його вкладки включають компоненти, відправлення матеріалу, перегляд, бібліотеку видавця та електронні листи.

Обираємо **Налаштування – Робочий процес – Подання – Компоненти**

Компоненти

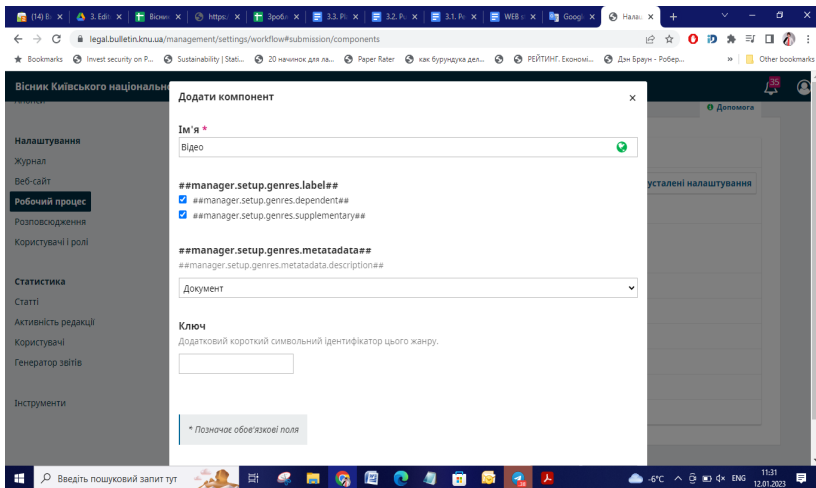
Автор при надсиланні матеріалу може завантажити кілька файлів. Зазвичай один файл буде текстом статті, а інші – можуть включати транскрипти інтерв'ю, дані, зображення тощо. Кожен із файлів є компонентом відправки матеріалу. Тут перелічені компоненти, що доступні автору для вибору під час подання заявки.

Кожен журнал може додати чи виділити компоненти, виходячи з специфіки галузі.

Використовуючи надані посилання, ви можете змінити порядок компонентів (як вони будуть перелічені відправнику), додати компонент (якщо щось не потрібно за умовчанням, напр., відео), або відновити налаштування за замовчуванням

(якщо хтось зробив занадто багато змін, і ви просто хочете скинути їх усі).

Щоб додати компонент натискаємо **ДОДАТИ КОМПОНЕНТ**:

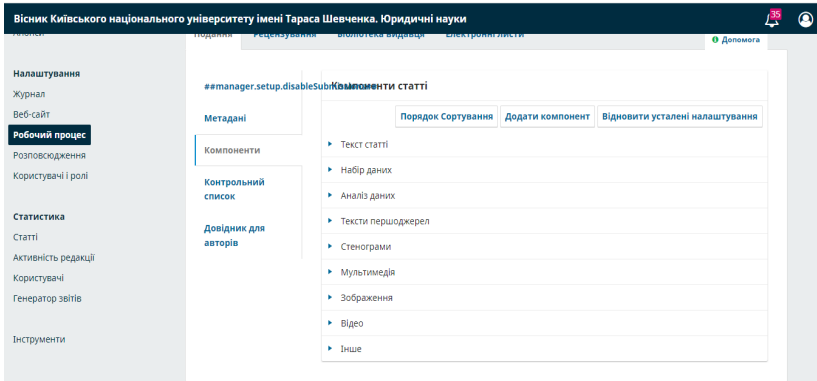

Для запобігання появи подібних **##manager.....##**, треба перейти на англійську версію меню.

Натискаємо **ЗБЕРЕГТИ** та маємо:

Далі працюємо над переліком файлів – компонент за важливістю: для цього натискаємо **ПОРЯДОК СОРТУВАННЯ** та переміщуємо компоненти за важливістю, наприкінці натискаємо **ЗРОБЛЕНО**.

Так само можна редагувати кожен компонент, вибравши синю стрілку ліворуч від нього. Це дасть вам доступ до редагування або видалення компонента.

Далі працюють з налаштуванням **ПОДАННЯ статті**

Розділ **Метадані матеріалу** дозволяє визначити, які поля метаданих використовуватимуться для журналу. Кожен запис являє собою інший тип метаданих, що доступний для кожної статті у журналі.

Деякі журнали можуть зажадати активувати їх усі, але для більшості достатньо кількох метаданих, зокрема, лише ключові слова.

Якщо ви виберете **Увімкнено**, то цей тип метаданих буде додано до вашого відправлення матеріалу для завершення редактором.

Додати компонент ×

Ім'я *

##manager.setup.genres.label##

##manager.setup.genres.dependent##

##manager.setup.genres.supplementary##

##manager.setup.genres.metatadata##

##manager.setup.genres.metatadata.description##

Ключ

Додатковий короткий символний ідентифікатор цього жанру.

* Позначає обов'язкові поля

Натискаємо РОБОЧИЙ ПРОЦЕС – ПОДАННЯ – МЕТАДАНІ.
Позначаємо необхідні поля:

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

Подання

Випуски

Анонси

Налаштування

Журнал

Веб-сайт

Робочий процес

Розповсюдження

Користувачі і ролі

Статистика

Статті

Активність редакції

Користувачі

Генератор звітів

Інструменти

Налаштування робочого процесу

Подання
Рецензування
Бібліотека видавця
Електронні листи
0 Допомога

##manager.setup.disableSubmissions##

Метадані

Компоненти

Контрольний список

Довідник для авторів

Тематичне покриття

Геопросторове, хронологічне або історичне покриття та/або основні характеристики дослідження.

Включити метадані по охопленню

Не вимагати дані по охопленню від авторів під час подання.

Запитати у автора пропозиції щодо охоплення під час подання.

Вимагати у автора пропозиції щодо охоплення перед прийняттям подання.

Мови

Мова вказує на основу мову, яка використовувалася у цій роботі, позначається спеціальним кодом мови ("en") та (опціонально) країни ("en_US").

159

Мови

Мова вказує на основу мову, яка використовувалася у цій роботі, позначається спеціальним кодом мови ("en") та (опціонально) країни ("en_US").

- Включити мову у метадані
- Не вимагати у авторів вказувати мову роботи під час подання.
- Прохати авторів вказати мову роботи під час подання.
- Вимагати від авторів ввести дані про мову роботи перед його прийняттям подання.

Права

Будь-які права над поданням, які можуть включати Права інтелектуальної власності, Авторське право та різноманітні права на володіння.

- Включити права у метадані
- Не вимагати від авторів вказувати права під час подання.
- Прохати авторів зазначити будь-які попередні права доступу під час подання.
- Вимагати від авторів вказувати будь-які попередні права доступу перед прийняттям подання.

Джерело

Джерелом може бути ID, наприклад, таке як DOI, або інша робота або ресурс, від якого робота є похідною.

- Включити джерело у метадані
- Не вимагати URL на джерело у автора під час подання.
- Прохати автора вказати URL на джерело під час подання.
- Вимагати від автора зазначити URL на джерело перед прийняттям подання.

Теми

Об'єктами мають бути ключові слова, фрази або класифікаційні коди, які описуються темою подання.

- Включити об'єкт у метадані
- Не вимагати від авторів вказувати об'єкт(и) під час подання.
- Прохати авторів зазначити об'єкт(и) під час подання.
- Вимагати від авторів зазначити об'єкт(и) перед прийняттям подання.

Тип

Природа або жарн основного контенту подання. Цей тип зазвичай це "Текст", "Набір даних", "Зображення" або будь-який із [типів згідно із Dublin Core](#).

Включити тип у метадані

Дисципліни

Дисципліни, - предмети чи галузі знання у тому вигляді як їх описує університетська наука і наукові спільноти.

Включити дисципліни у метадані

- Не вимагати від авторів вказувати дисципліни під час подання.
- Прохати авторів зазначити дисципліни під час подання.
- Вимагати від авторів зазначити дисципліни перед прийняттям подання.

Ключові слова

Ключові слова це зазвичай фрази, які складаються від одного до трьох слів та використовуються для опису основних тем подання.

Включити ключові слова у метадані

- Не вимагати ключові слова від авторів під час подання.
- Прохати автора пропозиції щодо ключових слів під час подання.
- Вимагати у автора пропозиції щодо ключових слів перед прийняттям подання.

Спонсори

Підтримуючі агенції можуть вказувати на джерела фінансування, гранти або будь-яку іншу інституційну підтримку дослідження.

Включити підтримуючі агенції у метадані

- Не вимагати від авторів вказання підтримуючих агенцій під час подання.
- Прохати авторів зазначити всі дотичні підтримуючі агенції під час подання.
- Вимагати від авторів зазначити всі дотичні підтримуючі агенції перед прийняттям подання.

Посилання

Збирати бібліографічний опис (список використаної літератури) у окремому полі. Це може бути потрібно для виконання вимог служб, які збирають/аналізують цитування, наприклад, Crossref.

- Включити бібліографічний опис у метадані
- Не вимагати бібліографічний опис у авторів під час подання.
- Прохати авторів зазначити бібліографічний опис під час подання.
- Вимагати, щоб автор надав бібліографічні посилання до прийняття подання.

ID Видавця

ID видавця може використовуватися для запису ID із зовнішньої бази даних. Наприклад, експортовані для депонування матеріали до PubMed можуть включати в себе ID видавця. Його не варто використовувати для DOI.

- Активувати для Публікації
- Активувати для Гранки
- Активувати для Номери
- Активувати для Гранки випуску

Не забувайте натиснути кнопку **Зберегти**, щоб записати всі зміни на цій сторінці.

Переходимо до **ЧЕК-ЛИСТ ПОДАННЯ** статті:

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

Подавання | Випуски | Анонси

Налаштування | Журнал | Веб-сайт | **Робочий процес** | Розповсюдження | Користувачі і ролі

Статистика | Статті | Активність редакції | Користувачі | Генератор звітів

Налаштування робочого процесу

Подання | Рецензування | Бібліотека видавця | Електронні листи | 0 Допомога

#manager.setup.disableSub: Виволок до подання

Порядок Сортування | Додати елемент

Метадані

- Це подання раніше не було опубліковане і не надсилалося на розгляд до редакцій інших журналів (або вкажіть пояснення у коментарях для редактора).

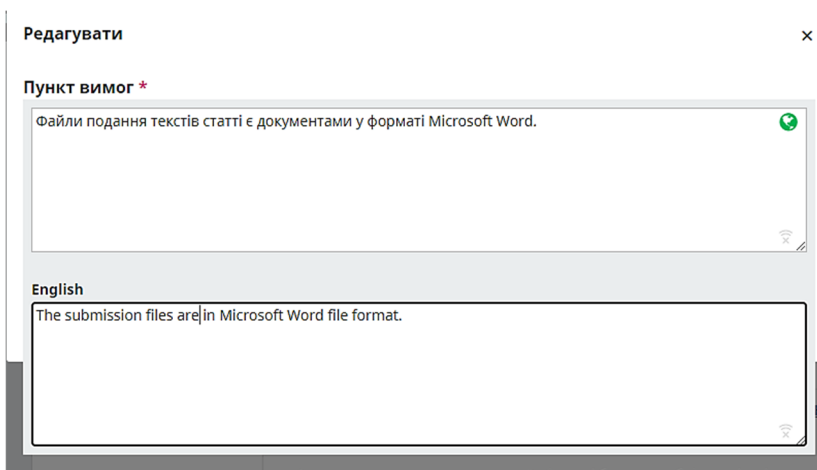
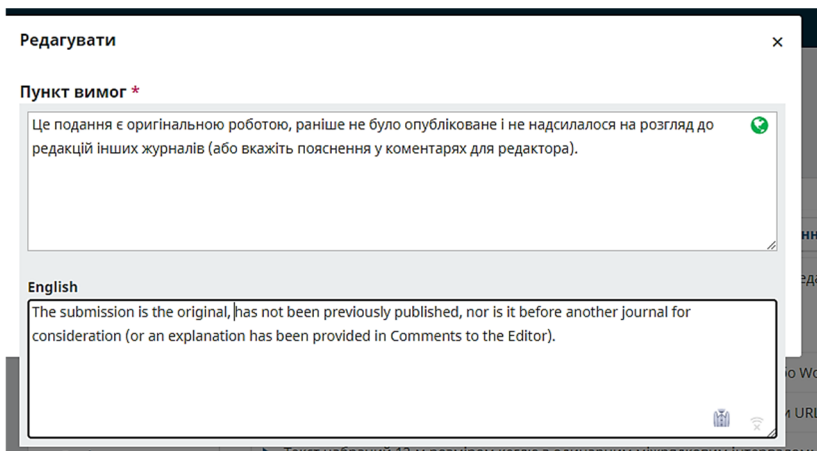
Компоненти

- Файл подання є документом у форматі Microsoft Word, OpenOffice, RTF або WordPerfect.

Контрольний список

- Веб-посилання у тексті супроводжуються повними коректними адресами URL.
- Текст набраний 12-м розміром кеглю з одинарними міжрядковими інтервалами; авторські акценти виділені курсивом, а не підкресленням (всюди, крім адрес URL); всі ілюстрації, графіки та таблиці розміщені безпосередньо у...
- Текст відповідає вимогам щодо стилістики та бібліографії, викладеним у [Керівництві для авторів](#) розділу "Про журнал".

Видаляємо зайве, додаємо нові елементи, сортування проводимо так само, як раніше з компонентами. Приходимо до такого кінцевого результату:

Не забуваємо натискати **ЗБЕРЕГТИ** після кожного редагування.

Редагувати ×

Пункт вимог *

Веб-посилання у тексті супроводжуються повними коректними адресами URL та DOI. ✔

English

Where available, URLs & DOIs for the references have been provided.

Редагувати ×

Пункт вимог *

Текст набраний 12-м розміром кеглю з одинарним міжрядковим інтервалом; авторські акценти виділені курсивом, а не підкресленням (всюди, крім адрес URL); всі ілюстрації, графіки та таблиці розміщені безпосередньо у тексті, там, де вони повинні бути за змістом (а не у кінці документу). ✔

English

The text is single-spaced; uses a 12-point font; employs italics, rather than underlining (except with URL addresses); and all illustrations, figures, and tables are placed within the text at the appropriate points, rather than at the end.

Довідник для

Додати елемент ×

Пункт вимог *

Автори погоджуються з тим, що їхні статті будуть опубліковані у відкритому доступі за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

English

Authors agree that their articles will be published in the public domain under the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

Довідник для

Редагувати ×

Пункт вимог *

Текст відповідає вимогам щодо стилістики та бібліографії, викладеним у [Керівництві для авторів](https://legal.bulletin.knu.ua/GuidelinesAuthors) розділу "Для авторів".

English

The text adheres to the stylistic and bibliographic requirements outlined in the Author Guidelines.

Редагувати

Пункт вимог *

Метадані статті були заповнені українською та англійською мовами (автори повинні вибрати правильну мову в опції «Мова» у формі), включаючи прізвища авторів великими літерами та назву, анотацію та ключові слова, як англійською, так і українською.]

English

The paper metadata have been completed in both Ukrainian and English (you must select the right language in the option 'Language' in the form), including the authors' surnames in uppercase, and finally the title, abstract and keywords, both in English and Ukraine.

Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).

Редагувати

Пункт вимог *

Усі таблиці, графіки та малюнки мають заголовок і легенду. Вони пронумеровані в арабському стилі. Малюнки зберігаються в окремих файлах. Назва файлу для графіки є достатньо описовою для графіки (наприклад, Рисунок 1, Рисунок 2). Графіки наведено у відповідній роздільній здатності: 1200 dpi для штрихового зображення, 600 dpi для відтінків сірого та 300 dpi для кольорового зображення.]

English

All tables, graphs and figures include a title and a legend. They are numbered in Arabic style. The figures are saved in separate files. The filename for a graphic is descriptive enough of the graphic (for example Figure1, Figure2). The figures are in the appropriate resolution: 1200 dpi for line art, 600 dpi for grayscale and 300 dpi for colour.

Додати елемент ×

Пункт вимог *

Бібліографічний опис літературних (інформаційних) джерел надано відповідно до стандарту "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис" (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) та APA style references. Всі джерела згадані в тексті перелічені у Список використаних джерел / References.

English

The reference style is the American Psychological Association (APA) 7th edition. All the cited references and only the cited references will be included in the Reference section.

Отже, маємо:

Вимоги до подання	Порядок Сортвання	Додати елемент
▶ Це подання є оригінальною роботою, раніше не було опубліковане і не надсилалося на розгляд до редакцій інших журналів (або вкажіть пояснення у коментарях для редактора).		
▶ Файли подання текстів статті є документами у форматі Microsoft Word.		
▶ У файлі, що містить основний документ - ТЕКСТ СТАТТІ, немає посилань на імена авторів та/або їхні облікові дані.		
▶ Веб-посилання у тексті супроводжуються повними коректними адресами URL та DOI.		
▶ Текст набраний 12-м розміром кеглю з одинарним міжрядковим інтервалом; авторські акценти виділені курсивом, а не підкресленням (всюди, крім адрес URL); всі ілюстрації, графіки та таблиці розміщені безпосередньо у...		
▶ Текст відповідає вимогам щодо стилістики та бібліографії, викладеним у Керівництві для авторів розділу "Для авторів".		
▶ Автори погоджуються з тим, що їхні статті будуть опубліковані у відкритому доступі за ліцензією Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0).		
▶ Метадані статті були заповнені українською та англійською мовами (автори повинні вибрати правильну мову в опції «Мова» у формі), включаючи прізвища авторів великими літерами та		

- ▶ Метадані статті були заповнені українською та англійською мовами (автори повинні вибрати правильну мову в опції «Мова» у формі), включаючи прізвища авторів великими літерами та назву, анотацію та ключові слова, як...
- ▶ Усі таблиці, графіки та малюнки мають заголовок і легенду. Вони пронумеровані в арабському стилі. Малюнки зберігаються в окремих файлах. Назва файлу для графіки є достатньо описовою для графіки (наприклад, Рисунок...
- ▶ Бібліографічний опис літературних (інформаційних) джерел надано відповідно до стандарту “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис” (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) та APA style references. Всі джерела згадані в тексті...

і ще перевіряємо на сторінці **ПОДАННЯ**:

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

[Про журнал](#) -
 [Редакційна політика](#) -
 [Подати статтю](#) -
 [Для авторів](#) -
 [Поточний випуск](#) -
 [Архів](#) -
 [Контакти](#) -
 [Пошук](#)

Головна / Подання

Подання

Подати новий матеріал або переглянути раніше подані матеріали.

Вимоги до подання [Редагувати](#)

Під час подання рукопису до журналу автори повинні підтвердити його відповідність всім встановленим вимогам, вказаним нижче. В разі виявлення невідповідності поданої роботи пунктам цих вимог редакція повертатиме авторам матеріали на доопрацювання.

✓ Це подання є оригінальною роботою, раніше не було опубліковане і не надсилалося на розгляд до редакцій інших журналів (або вказати пояснення у коментарях для редактора).

✓ Файли подання текстів статті є документами у форматі Microsoft Word.

Поточний номер

[2021](#) | [2020](#)
[2019](#) | [2018](#)
[2017](#) | [2016](#)

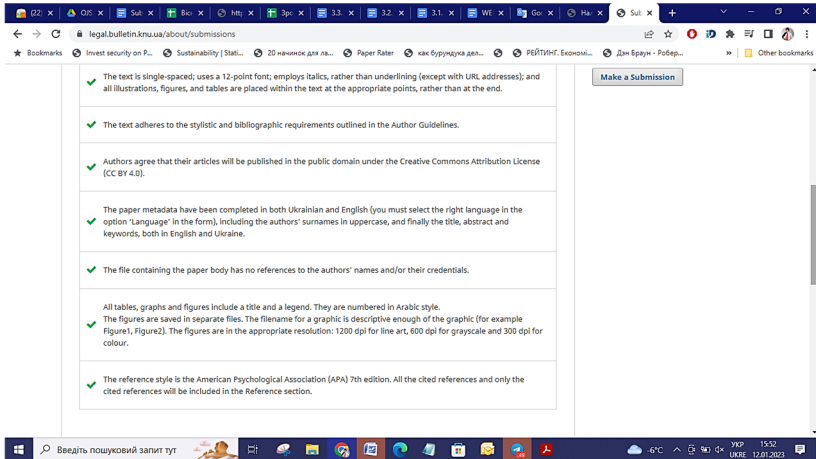
Мова

Українська
English

Інформація

[Для читачів](#)
[Для авторів](#)
[Для бібліотекарів](#)

Перевіряємо обома мовами.

Закінчуємо оформлювати процес ПОДАННЯ: натискаємо РОБОЧИЙ ПРОЦЕС – ПОДАННЯ – ДОВІДНИК ДЛЯ АВТОРІВ: ВВОДИМО ДВОМА МОВАМИ:

English Українська

Довідник для авторів

Рекомендовані правила містять бібліографічні стандарти та стандарти форматування разом із прикладами оформлення цитувань, котрі використовуватимуться під час подання матеріалів.

B *I* ^{x²} _{x₂}

Бібліографічний опис літературних (інформаційних) джерел відповідно до стандарту “Бібліографічний запис. Бібліографічний опис” (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006)

APA style references

Italic

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

English Українська

##manager.setup.disableSubmissions##

Метадані

Компоненти

Контрольний список

Довідник для авторів

Довідник для авторів

Рекомендовані правила мають бібліографічні стандарти та стандарти форматування разом із прикладами оформлення цитувань, які використовуватимуться під час подання матеріалів.

Бібліографічний опис літературних (інформаційних) джерел відповідно до стандарту "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис" (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006)

APA style references

English

APA style references

Зберегти

Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

English

Положення про авторські права

Вимагати згоди авторів з наступним застереженням щодо авторських прав, як частини процесу подання.

Авторське право (c) 2023 Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution: NonCommercial 4.0 International](#)

This work is licensed under Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)

Зберегти

Не забуваємо натискати **ЗБЕРЕГТИ**.

ТРЕНІНГ 4. Робочий процес. Рецензування

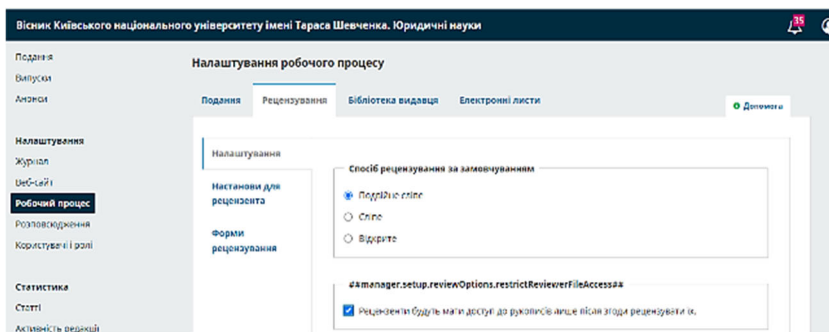
Ця вкладка дозволяє налаштувати процес рецензії вашого журналу.

Терміни рецензування за замовчуванням: укажіть, як довго рецензенти мають приймати або відхиляти запит на редагування від редактора, і як довго вони мають надавати рекомендації.

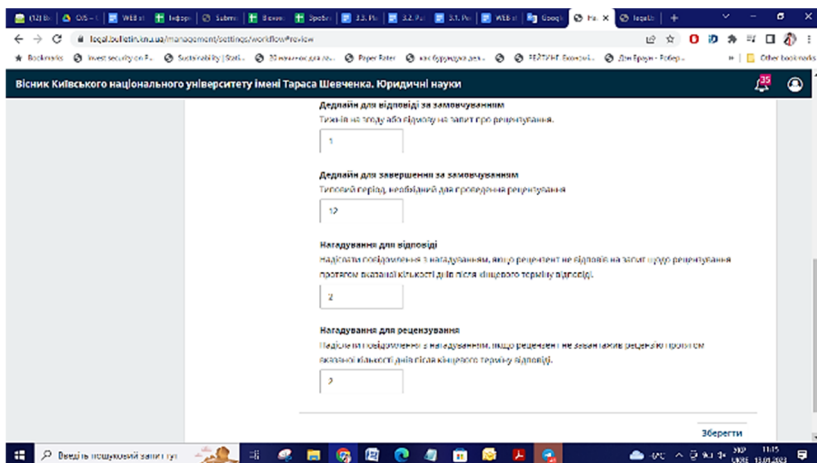
Автоматичні нагадування електронною поштою: установіть автоматичні нагадування електронною поштою, які будуть надіслані останнім рецензентам. Зверніть увагу на те, що деякі системні параметри мають бути налаштовані адміністратором сайту.

Форми рецензії: форми огляду надають рецензентам набір запитань, на які вони мають відповісти. Це може допомогти скласти свої відгуки так, щоб вони були кориснішими.

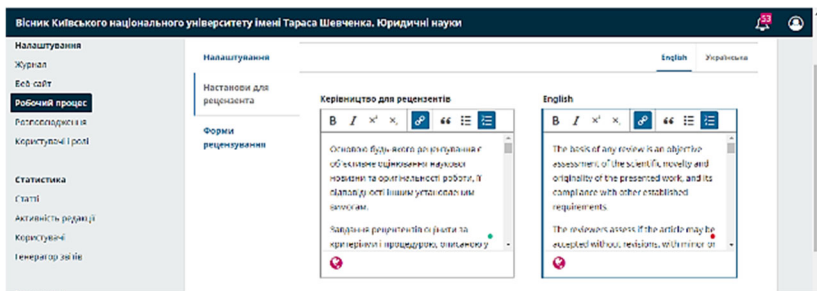
Натискаємо **РОБОЧИЙ ПРОЦЕС – РЕЦЕНЗУВАННЯ – НАЛАШТУВАННЯ**:

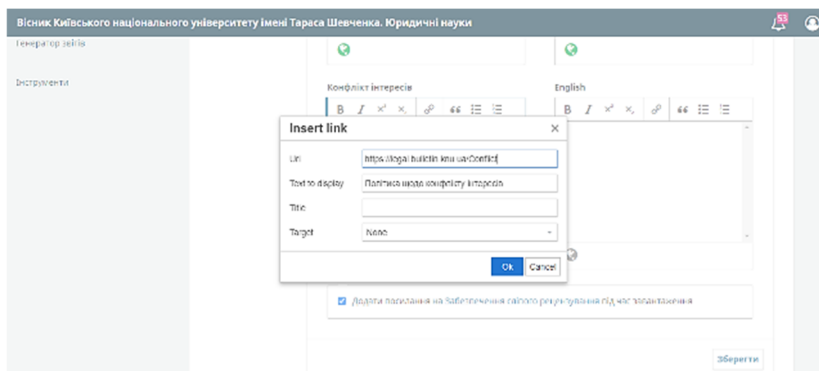
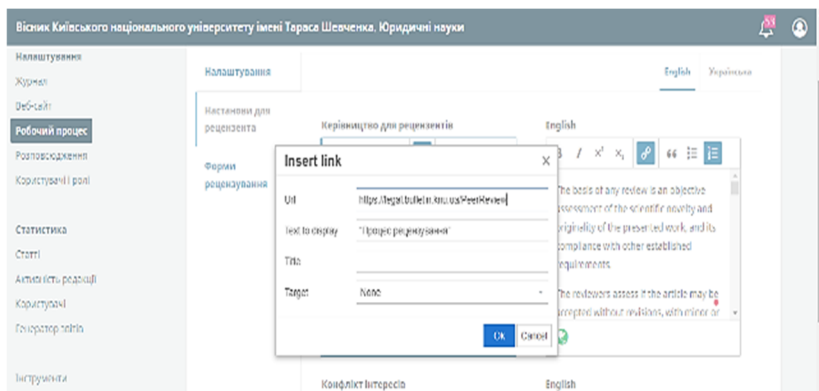
Згідно п. 3.1. нашої **СТРУКТУРИ** вносимо автоматизацію процесу так, як на скрінзах.

ЗБЕРЕГТИ натискати не забуваємо!
 Обираємо блок **НАСТАНОВИ для РЕЦЕНЗЕНТА:**
 Заповнюємо відповідні блоки:

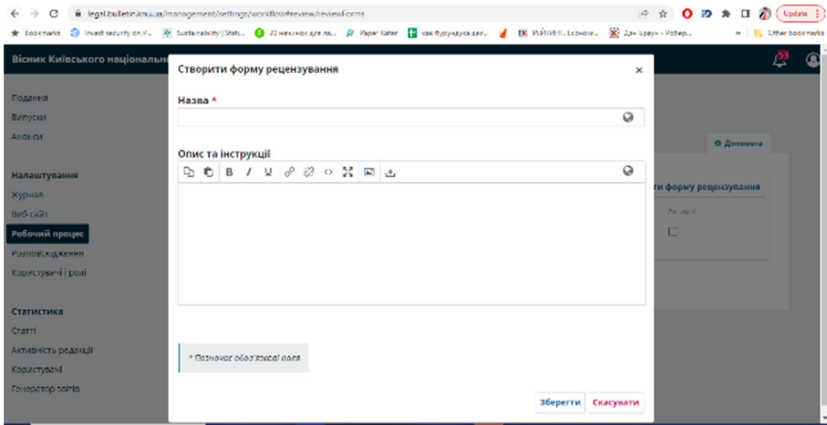

Не забуваємо ставити відповідні лінки з сайту Вісника, наприклад:

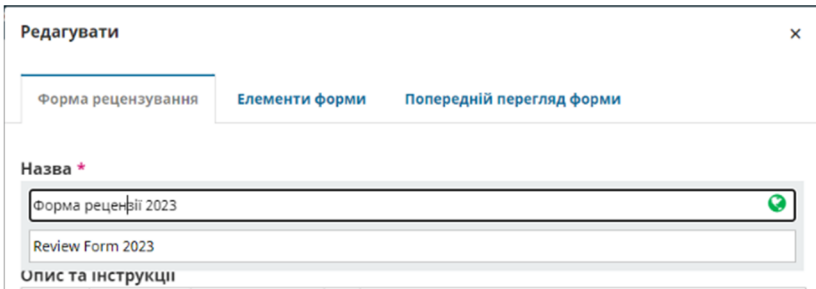

Натискаємо **ЗБЕРЕГТИ**.

Натискаємо **ФОРМА ДЛЯ РЕЦЕНЗУВАННЯ – СТВОРИТИ ФОРМУ РЕЦЕНЗУВАННЯ**:

Записуємо назву:

Далі редакція може запроваджувати нові форми, зокрема, для повторних рецензій тощо.

Створити новий елемент ×

Питання *

Назва статті відповідає її змісту та меті?

English

Does the title of the article correspond to its content and purpose?

Далі

Рецензент зобов'язаний відповісти на питання

Включити відповідь до листа автору

Радіокнопка (вибір одного варіанту з запропонова ▼)

*Тип елемента **

ДОДАТИ ЕЛЕМЕНТ, додаємо три варіанти двома мовами:

Варіанти відповіді [Додати елемент](#)

Так

Yes

Отже, маємо двома мовами:

Варіанти відповіді	Додати елемент
Так	✘
ні, потребує незначного доопрацювання	✘
ні, потребує суттєвого доопрацювання	✘

Далі для нових елементів створюємо для коментаря автору з цього питання:

1.1. Коментар і рекомендації автору(ам) / Comments and suggestions to the author(s)

Створити новий елемент ×

Питання *

1.1. Коментар та рекомендація автору(ам)

English

1.1. Comments and suggestions to author(s)

Рецензент зобов'язаний відповісти на питання

Включити відповідь до листа автору

Розширене текстове поле ▾

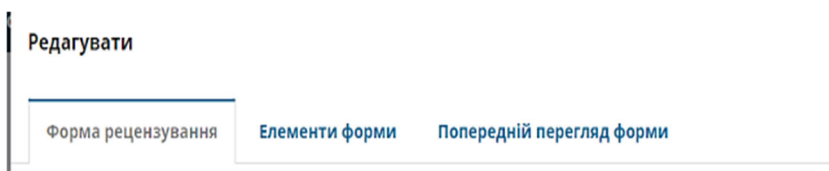
Тип елемента *

ЗБЕРІГАЄМО.

Аналогічно заповнюємо питання та поля для 10 запитань. Під час підготовки рецензії рецензент має відповісти ТАК, або НІ, ПОТРЕБУЄ НЕЗНАЧНОГО ДООПРАЦЮВАННЯ, або НІ, ПОТРЕБУЄ СУТТЄВОГО ДООПРАЦЮВАННЯ на запитання (вказані у шаблоні для рецензента на платформі OJS):

1. Чи відповідає назва статті її змісту та меті?
2. Чи відображає анотація основний зміст статті та відповідає IMRAD-структурі?
3. Ключові ідеї статті є оригінальними, науково значущими та цікавими для читацької аудиторії?
4. Наскільки основні результати статті науково обґрунтовані та вагомі?
5. Чи відповідає стаття та її ключові частини структурі IMRAD і технічним вимогам журналу?
6. Наскільки обґрунтовані, доречні та відповідають вимогам журналу таблиці, рисунки?
7. Чи доречна та належно обґрунтована методологія дослідження?
8. Чи є мова статті науковою, граматично правильною та зрозумілою для читацької аудиторії?
9. Чи продемонстровано у розділі "Дискусії" знання відповідної проблематики статті літератури?
10. Чи є висновки чіткими та аргументованими?

Для впевненості, що все йде вірно, варто звернутися до вкладки **ПОПЕРЕДНІЙ ПЕРЕГЛЯД**

Має виглядати так:

Редагувати ×

[Форма рецензування](#) | [Елементи форми](#) | [Попередній перегляд форми](#)

Елементи форми

[Порядок Сортування](#) | [Створити новий елемент](#)

- ▶ 1. Назва статті відповідає її змісту та меті?
- ▶ 1.1. Коментар та рекомендація автору(ам)
- ▶ 2. Анотація відображає основний зміст статті та відповідає IMRAD-структурі?
- ▶ 2.1. Коментар та рекомендації автору(ам)
- ▶ 3. Ключові ідеї статті оригінальні, науково значущі та цікаві читацькій аудиторії?
- ▶ 3.1. Коментар та рекомендації автору(ам)

Вісник Київського національного університету імені Шевченка

- Подання
- Випуски
- Анонси
- Налаштування
- Журнал
- Веб-сайт
- Робочий процес**
- Рівнозначення
- Користувачі і ролі
- Статистика
- Сторінки
- Активність редакції
- Користувачі
- Генератор звітів

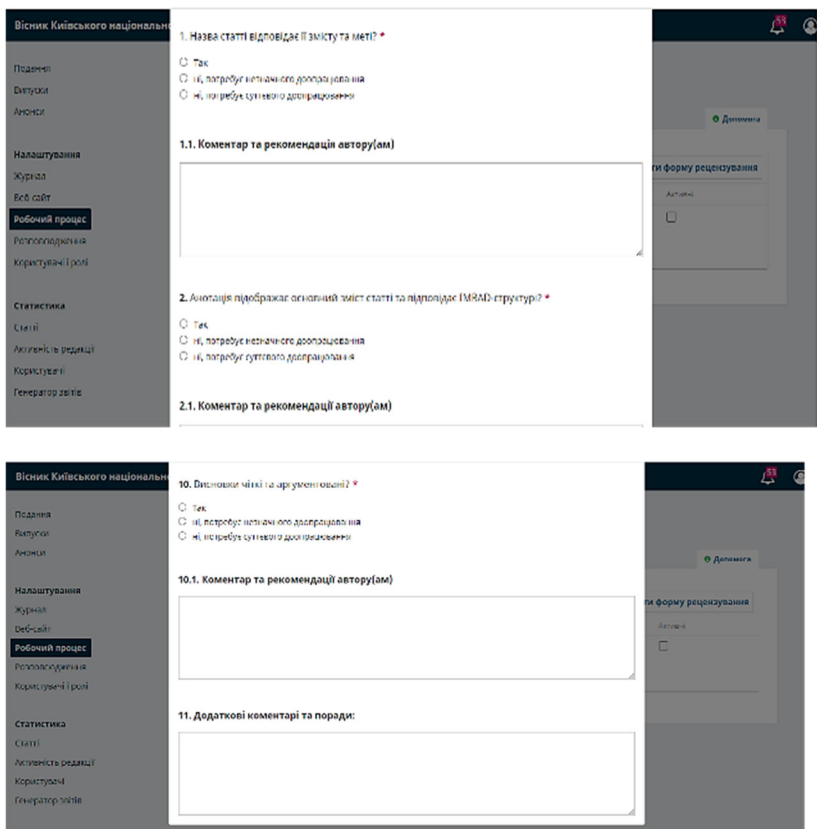
- ▶ 6.1. Коментар та рекомендації автору(ам)
- ▶ 7. Методологія дослідження достатня та належно обґрунтована?
- ▶ 7.1. Коментар та рекомендації автору(ам)
- ▶ 8. Мова статті наукова, граматично правильна та зрозуміла читацькій аудиторії?
- ▶ 8.1. Коментар та рекомендації автору(ам)
- ▶ 9. У розділі "Дискусія" проформульовано питання підтвердженні правдивості статті літератури?
- ▶ 9.1. Коментар та рекомендації автору(ам)
- ▶ 10. Які ключові цілі та результати?
- ▶ 10.1. Коментар та рекомендації автору(ам)

Деталі

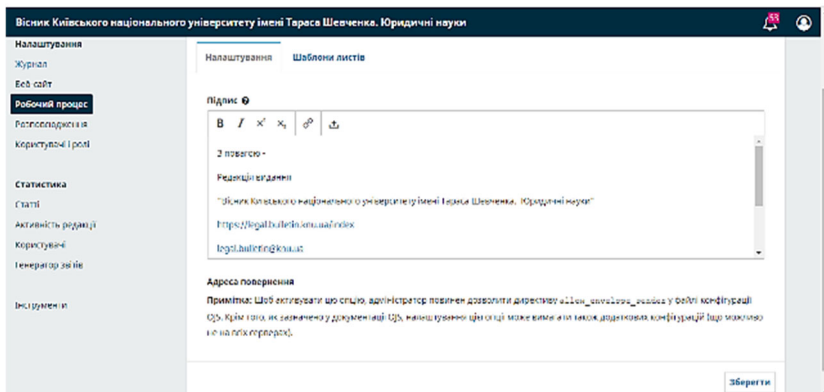
Форма рецензування

Активні

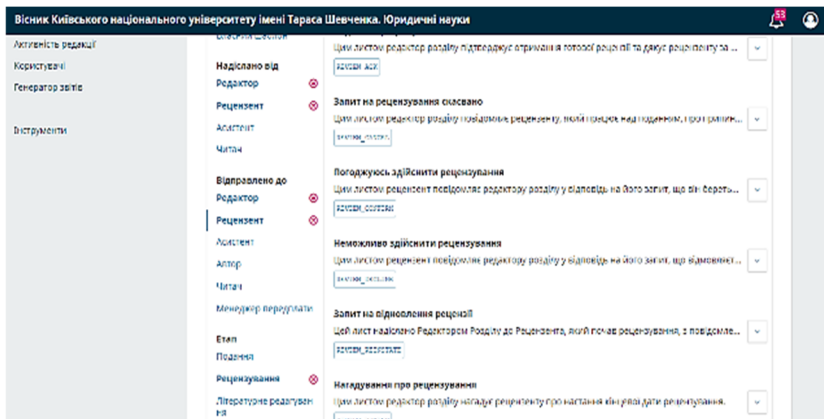
Натискаємо для перевірки **ПОПЕРЕДНІЙ ПЕРЕГЛЯД** і перевіряємо:

Переходимо до меню **ЕЛЕКТРОННІ ЛИСТИ** та опрацюємо форми для процесу **РЕЦЕНЗУВАННЯ**:

Переходимо до **ШАБЛОНИ ЛИСТУВАННЯ**, обираємо **ФІЛЬТР**, та фільтруємо перш за все те, що стосується процесу **РЕЦЕНЗУВАННЯ**:

Більшість листів вже готові двома мовами з автоматичним зазначенням усієї вхідної інформації, тому не варто їх змінювати. Радимо пропрацювати винятково цей шаблон, натискаючи **РЕДАГУВАТИ**:

Запит на рецензування статті
Цим листом редактор розділу просить рецензента взятися за виконання рецензії подання або ... ^
<input type="text" value="ISSUE_REQUEST"/>
Предмет: Запит на рецензування статті
Від: Редактор
До: Рецензент
{ReviewerName};

Текст для листування – див. шаблон у додатку 1.

ЗМІСТ

Передмова	4
------------------------	---

Розділ 1

Комунікація "журнал – автор": контент-аналіз доступності журналів із високим імпакт-фактором.....	6
<i>(Ольга Дунаєвська)</i>	

Розділ 2

Моніторинговий аналіз європейських практик якісного оцінювання роботи науковців	20
<i>(Ірина Ізарова, Юлія Гартман, Олександр Бедюх)</i>	

Розділ 3

Витрати автора на публікацію у виданнях відкритого доступу	49
<i>(Марія Наумова, Ганна Харламова)</i>	

Розділ 4

Практики моральної та матеріальної мотивації науковців до публікацій якісних досліджень у високорейтингових журналах	68
<i>(Марина Женченко)</i>	

Додаток 1

Редакційна політика та публікаційна етика видань наукових журналів серії "Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка" : методичні рекомендації	78
<i>(Марина Женченко, Ірина Ізарова, Ганна Харламова)</i>	

Додаток 2

Організація редакційного процесу в системі OJS: тренінги для редакцій Вісників Київського національного університету імені Тараса Шевченка : методичні рекомендації.....	140
<i>(Ганна Харламова, Марія Наумова)</i>	

Наукове видання

БЕДЮХ Олександр, ГАРТМАН Юлія
ДУНАЄВСЬКА Ольга, ЖЕНЧЕНКО Марина
ІЗАРОВА Ірина, НАУМОВА Марія
ХАРЛАМОВА Ганна

ЕКОСИСТЕМА УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ВИДАНЬ

ГАРМОНІЗАЦІЯ РЕДАКЦІЙНИХ ПРАКТИК
ІЗ МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Монографія

ЧАСТИНА 1
ВИКЛИКИ ДЛЯ АВТОРА
В НАУКОВО-ВИДАВНИЧІЙ ЕКОСИСТЕМІ

Оригінал-макет виготовлено ВПЦ "Київський університет"

Формат 60×84^{1/16}. Ум. друк. арк. 10,7.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Друк офсетний. Вид. № Н67.
Підписано до друку 29.11.24

Видавець і виготовлювач
ВПЦ "Київський університет"
Б-р Тараса Шевченка, 14, м. Київ, 01601, Україна
☎ (044) 239 32 22; (044) 239 31 72; тел./факс (044) 239 31 28
e-mail: vpc@knu.ua; vpc_div.chief@univ.net.ua; redaktor@univ.net.ua
http: vpc.knu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1103 від 31.10.02